

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AV
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SONDAGEN DEN 10 DECEMBER 1922.

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.ANDRE REDAKTÖR:
EBBA THEORIN.

B O K N U M M E R

MED BIDRAG AV 20 FÖRFATTARE BL. A. HILDUR DIXELIUS-BRETTNER, ANNA LENA ELGSTRÖM, ELLEN KEY, MARIKA STJERNSTEDT, ANNA WAHLENBERG, LYDIA WAHLSTRÖM, ELIN WÄGNER, ANNIE ÅKERHIELM, HENNING BERGER, ERNST DIDRING, OSSIANNILSSON, HERMAN SELDENER OCH HASSE Z.

Professor Fredrik Böök.

Det är en man av stor litterär betydelse, som med Fredrik Böök gör sitt inträde i Svenska Akademien i denna månad. Beträffande Bööks litterära domar ha meningsskilfaktigheter understundom rätt — och de måste råda, när det gäller en person som i så hög grad är en stridens man som Fredrik Böök — men att han är en betydande kraft, en personlighet för sig, en litterär förmåga att räkna med, förnekas väl icke av någon. Vad hans ord som kritiker betyda har märkts just i dessa dagar, då han fått instämmande från alla håll i sitt omdöme rörande det synnerligen egendomliga resultatet av den stora romanpristävlingen. Fotografiet, som i dagarna tagits speciellt för Idun, visar professor Böök i sitt hem i Lund.

FÖRST OCH FRÄMST...

ett uttryck av glad förvåning över den blomstring vari svensk litteratur tycks befinna sig. Åtminstone att döma av den julflod som med en katarakts hela kraft forsar över boklädsdiskarna. En giftig man uttryckte visserligen härom dagen sin förvåning över att det kunde bli en hel flod av så mycket torra böcker. Men förmodligen var det bara gröna avunden som talade. Samma person tillade att uttrycket flod egentligen är missvisande eftersom översvämningen i fråga har mera likhet med Nilens bekanta delta: det mesta är betydligt grunt och när det sjunkit undan efter jul finns inte kvar mer än litet gytty och här och där en groda.

Det är i alla fall inte bland amfibier av det slaget som Bengt Berg rör sig i sin nya bok *Med tranorna till Afrika*. Var vänlig och mät upp tjugu steg på golvet och tänk er sitta så pass nära en fem meter lång krokodil inte en sån där död stock som ligger orörlig i en zoologisk trädgårds glaslåda utan en matfris Leviathan som kommer krälände mot er genom ävjan. Bengt Berg och hans kamera sutto visserligen dolda bakom några grässtrån men det fordras ändå en viss portion självbehärskning för att inte darra på handen utan sköta objektivet lika lugnt som vore det en societetsfröken som skulle ha sitt dussin kabinettskort. Bengt Berg lovar halvt om halvt att han skall komma igen en annan gång samt förmodligen både ge oss krokodilen intime och avlocka tropikernas vilda djurvärld i övrigt dess hemligheter. Vi önska honom lycka på den resan. Redan denna bok om fågellivet vid pyramidernas fot är ett standardarbete.

Där har ni alltså en volym som blir utmärkt på julklappsbordet. Men förresten då? För att få hjälp i det kvalfulla valet vände jag mig till några bekanta personer med anhållan om deras råd.

Vad läser ni helst? frågade jag skådespelerskan fru Harriet Bosse. Och hon svarade med sin mjuka röst att det var ju inte sagt att alla hade samma smak som hon men för sin del läste hon om och om igen sina gamla favoritböcker som till exempel Dickens och Dumas.

Naturligtvis tittar jag också en smula i den nya litteraturen men jag står uppriktigt sagt inte ut med all denna modernism i böckerna, den tycks mig vara ett sånt komplicerat och grådaskigt virrvarr, där är mestadels så tungt och odeciderat och trevande. Mycken tid har man inte i sitt uppslitande arbete att ägna åt läsning, det blir kanske en halvtimme på kvällen när man kommer hem från arbetet och då känns det skönt att ta till en bok med fantasiens flykt och blodfullhet i människoframställningen. Man blir så trött av de intreselösa nya böckerna.

Den nästa utfrågade var fru Pauline Brunius som inte heller får tid att om dagarna syssla med annan läsning än rollernas. Men på kvällen när ridån gått ner över arbetet är det bra skönt att vila ut en timme eller så vid en bok. Är den

riktigt spännande får kanske den första timmen flera syskon och det har nog kunnat inträffa någon gång att morgon grytt innan sista kapitlet avgjort hjältens och hjältinnans öden. Läslusten har förresten gått i arv till unga herr Palle som var sånt underbarn att han kunde läsa redan vid 4 års ålder. Och passionen för böcker håller i sig nu vid 13 års ålder. Hans mamma kommer ihåg hur hon en natt vaknade vid att det prasslade ute i hallen. Och när hon tittar ut vem får hon se om inte herr Palle som kommer tassande i sin långa nattdräkt och kånkande på De tre musketörerna som han mobiliserat inne ifrån bokhyllans högkvarter. Vi få hoppas att mamma strax slog tapt.

Men det var frågan om vad fru Brunius läser.

Jag är allslukerska ifråga om böcker, försäkrade hon med den förkrossade minnen hos en som vet sin skuld men inte står till att bota. Smaken växlar med åren, tillade hon, och just nu har jag blivit intagen av den norska författarinnan Sigrid Undset. Det är en som kan skildra! Får inte hon Nobelpriset så — ja jag behöver inte citera mer av fru Brunius ord. Svenska Akademien vet säkert ändå att göra sin plikt.

Och vilken smak har en allmänt kultiverad man sådan som dr Uppmark Nordiska Museets chef? Han överraskade genom att svara att på vintern får han just inte tid att läsa någonting alls annat än den facklitteratur som han måste följa med. Det är bara sommaren som ger möjlighet till skönlitterära studier och för sin del ville han säga att han i somras hade ett

stort nöje av Galsworthys böcker, de äro både lättlästa och litterära.

Galsworthy och Sigrid Undset — vägledningen föreföll mig något knapphändig. Jag fyllde ut råden med att be Daniel Fallström om några anvisningar. Han svarade i korthet att hälst läste han Shakspeare och andra av de klassiska författarna sådana som Dickens och Bellman. Och en bok som han gärna tar ur hyllan och njuter av är August Blanches teckningar ur vardagslivet.

Tack, nu slutade jag att knacka på hos fler. Det var om den nya litteraturen jag hälst velat höra några utlåtanden, om dessa massor som tynga boklädsdiskarna så att de borde bli lika sköra som tredje raden på Svenskan. För min del skall jag ge några anvisningar, det står ju er fritt att följa dem eller inte. Är ni stockholmare och vill känna igen den egna husknuten i skildringen bör ni läsa Henning Bergers Pedanten, medan västkustbon förmodligen finner hemlandstoner i Ejnar Smiths Fjordens egna och man uppe i högan nord kanske känner igen sig i Hildur Dixelius-Brettners Sonsonen. Att bli landskapsdiktare är inte dumt, man är alltid säker om sin kundkrets. Selma Lagerlöf sitter också på sin gård i Värmland och skriver om den så att vi känna oss alla som Mårbackabor. Den förläggare som fått hennes bok om hand behöver inte vara ängslig för såvel till brödet. Man har också sitt nöje av kapitlet exempelvis det som berättar när Selma Lagerlöf brukade sjunga Bellman. Det var i barndomshemmet när fadern, löjtnant Lagerlöf efter dagens mödor satte sig vid klaveret och slog an några ackord. »Kom nu barn», ropade han, »så ska vi sjunga Bellman».

De små flickorna läto inte bedja sig. De voro genast borta hos honom och så gick det under lust och fröjd löst på Bellman. De började alltid med Gubben Noak och Joakim uti Babylon. Sedan sjöngo de om Fader Movitz och Mutter på Tuppen och dansmästare Mollberg och hans sorgliga äventyr på källaren Rostock.

Löjtnant Lagerlöf satt och hamrade ackompanjemanget och småsjöng för att han skulle hålla takt och melodi. Men de små barnen satte i med full hals. De sjöngo så att det hördes genom hela huset.

Detta var liv och rörelse. Det var munterhet efter den arbetsfyllda dagen. Inte förstodo de mycket av vad de sjöngo, men melodierna värmdes och väckte deras domnade livsandar. Och långt efteråt, försäkrar Selma Lagerlöf, genom hela livet, sitter kärleken till Bellmans-sången kvar i hjärtat på alla Mårbackabarnen. De älska den inte bara för dess lustighet och vemod och smekande skönhet, de älska den inte bara för dess egen skull, utan därför att den minsta ton från den Bellmanska lutan återför i deras minne den aldrig svikande ömhet som lyckliggjorde deras barndom.

Kom ihåg

att när Ni nu på närmaste postkontor
prenumererar på

IDUN 1923

så erhåller Ni
var 8:e dag
den bästa
veckojournalen
för
husmodern
och

familjens övriga medlemmar. Större
valuta genom utvidgning och nya avdel-
ningar, men ändock bibehållet pris.

Prenumerera därför på

IDUN 1923

Med detta nr av Idun medfölja post-
prenumerationsblanketter för år 1923.

Celestini

KVALITETS-GRAMMOPFONEN
Sonora
KLAR SOM EN KLOCKA

Nya Grammofonskivor
Husbondens röst

NORDISKA MUSIKFÖRLAGET

STOCKHOLM, Regeringsgatan 35

Största lager Konstnärsskivor och
Populära skivor ("Husbondens röst")

**Grammofoner
i alla prislägen**

Begär kataloger
och prospekt.

FAMILJELÄSNINGEN KOMMER TILLBAKA

VAR, NÄR OCH HUR SKALL MAN LÄSA HÖGT?

PLÖTSLIGT HAR ORDET FAMILJELÄSNING dykt upp, utan någon ironisk biklang. Den närmaste anledningen till att ordet uttalats är kanske Marika Stjernstedts ungdomsbok »Ullabella», som hon själv med en viss stilla självständighet satt just den etiketten på.

Emellertid ligger nog läsningen kring af-tonlampan i luften sedan en tid. Vi orka så litet uteliv, det hör man överallt. Alla möjliga kategorier av kvinnor ha kommit under fund med att deras krafter inte äro mäns krafter, som de trodde när rösträtten hägrade i fjärran. Man tål inte nattvak och man har heller inte råd till allt möjligt. Alltså sitter man hemma och aftonlampan blir, när allt kommer omkring, inte så komisk och efterbliven...

Men i gengäld arbeta fruarna mer än förr, d. v. s. utom hemmet. Och middags-tiden har flyttats fram. Förr, vilket betyder för 20 år sedan, åt man middag kl. 5, för 30 år sedan kl. 4, detta i Stockholm. Nu sluta alla kontor fem och herrarna komma ändå inte hem halv sex, utan väl en dryg stund senare, och högre upp på rangskalan och inom ett yrke som t. ex. advokaternas, måste middagen numera sättas till 7. I sådana hem blir ju en lugn, gemensam kväll mycket för kort för att man skall hinna läsa högt. Barnen skola tidigt i säng för att vakna utvilade, kl. 9 måste vara liggtid för större barn och 1/2 8 för sjuåringarne — om de alls skola få träffa föräldrarna, annars anses ju sju för en korrekt tid att börja med tvättning och kvällssmörgås. Allt detta gör ju familjeläsning i stort sett omöjlig — men lyckligtvis finns lördag eftermiddag och söndag. På lördagen stänga banker och kontor tidigare, det finns överhuvudtaget en eftermiddag den dagen!

Och toge man vara på den som så många familjer verkligen göra, då vore man inne på detta att helga vilodagen, som blir ett allt djupare behov nu för tiden och som hänger samman med antingen friluftsliv eller familjeläsning. Man helgar vilodagen, om man går ut i Haga med frihet

och lugn i sinnet, och man förbereder vilodagen, om man värnar om sin lördagskväll som en skatt.

Alltså finns det en möjlighet att läsa högt i familjen åtminstone en kväll i veckan. Men då återigen den gemensamma läsningen blir så pass uttänjd, får man nog gripa till kortare böcker än Dickens eller Dumas och det finns ju nu också böcker att välja ibland. Blir familjen sedan upptränad, så att vanan blir fast och omtyckt, kan man ju ta till böcker, som bli familjens följeslagare genom månader. I förbigående sagt finns för många sommaren som den stora sammanhållningens tid. Sommaren får ge med rika händer det familjeliv, som vintern med skolan och ett motsvarande forcerat arbete för de vuxna skjuter undan.

Vilka böcker som skola läsas blir en smaksak — romaner, reseskildringar, memoarer etc. Det beror ju på barnens ålder och familjens intressen. Inte alla böcker passa att läsas högt liksom inte alla tavlor att ha i rum, det lästa måste vara

en smula neutralt och givande. Lättflytande strunt kan man läsa på egen hand, men inte heller får familjeläsningen vara en högtid av gäspningar. Det säger sig själv. En annan sida av läsningen är den rent fysiska. Det är svårt att läsa högt så att alla höra det lästa och få ett gott intryck av det. Folk med klena lungor orka inte och folk med svaga halsar kunna inte, de bli hesa efter tio rader. Och svaga halsar, d. v. s. överansträngda stämband, är ofta en följd av nervositet och överansträngning i allmänhet, det fordras själslig balans för familjeläsning! Om man kunde tänka sig att frun eller herrn i huset toge tallektioner, skulle halsen bli skonad genom en riktig läggning av talet och sedan stärkt av läsningen — skådespelare ha aldrig ont i halsen och trots klena lungor kunna de tala i timtal på den dammiga scenen! Tallektioner äro ingalunda något snobberi, tvärtom, ehuru jag medger att de äro en ljuvlig lyx, som de flesta få undvara.

Jag har hört Dickens »David Copperfield» läsas en hel sommar. Den som läste var en skådespelerska — vi voro gran-nar på landet. Hon var ingalunda någon tadelfri människa, hon hade en djävul i sitt inre, som ibland kom lös. Hon var som följd därav slarvig och absolut ointresserad av hushåll och det barn hon hade. Men hon kunde läsa och ville läsa, hon förstod böcker och diktares verk och jag hör ännu och kommer aldrig att glömma hennes tonfall, då hon på klippudden mot fjärden och alltid omgiven av en doft av puder gjorde moster Davy levande för oss. Familjeläsning hör alltså hemma, inte bara i de oklanderliga människornas krets. Den kan vara vad som stämmer sankte Per mild mot den andra sorten, när den tveksamt står utanför himmelrikets port.

Vera o. Idemne

Ture Rangströms opera »Kronbruden» på Kgl. teatern. Övre bilden: Kersti (fru Göta Ljungberg) som brud. Bilden till vänster: Scen ur första akten. Kersti (fru Göta Ljungberg) och Mats (hr Ralf) utanför säterstugan. Almberg & Preinitz foto. Bilden till höger: Den franska komedien »Bröllopsdag», som vunnit en betydande framgång på Dramatiska teatern. Scen ur fjärde akten. Fr. vänster: Jeanne (fröken Wessel), Suzanne (fru Hedberg), Max (hr Larsson) och Gudmor (fru Kolthoff).

H. E. EKSTRÖMS JÄSTMJÖL

SIGRID ENGSTRÖM, ALBERT ENGSTRÖMS MAKÅ.

DET BERÄTTAS, ATT NÅR DEN NU-
varande ledamoten av Svenska Akademien
och riddaren av Nordstjärneorden redak-
tören och konstnären Albert Engström en
gång i tiden dök upp på det Sörmlands-
gods, där majoren vid Södermanlands re-
gemente Viktor Ludvig Emanuel Sparre
af Rossvik residerade och med en artig
bugning, som hans kloka och snälla mam-
ma en gång lärt honom anhöll om hr majo-
rens dotter Sigrids hand, denne skulle nå-
got förvånad ha utbrustit:

— Jaså, se målare ut på det sättet nu
för tiden.

Gamle major Sparre kunde nämligen med
en viss sakkunskap uttala sig om artister,
eftersom han själv var ett stycke av en så-
dan, för vilken penselns och palettens sköna
idrotter ingalunda voro främmande. Så-
lunda kommer jag just nu ihåg ett verk
om svenska infanteriets uniformer, som
Sparre ritat bilderna till och dåvarande
löjtnanten Nyblæus försett med text.

Emellertid gav majoren den förläget bu-
gande Albert sitt tillstånd att åkta hans
dotter och sedan dess ha de lyckligt levat
tillsammans både i Grisslehamn och vid
Valhallavägen.

Sigrid Engström tillhör en gammal högt
begåvad Sörmlandsläkt. Hennes morför-
äldrar voro medicinalrådet Sven Kjellberg
och dennes maka Malin Åstrand, en syster
till Wendela Hebbe, och hon har fått sin
uppfostran dels på herrgårdarna i Söder-
manland och dels i den förnämliga Ham-
marstedtska flickpensionen här i Stock-
holm, från vilken Gurli Linder nyligen gi-
vit så roande och tidstypiska skildringar
här i Idun.

En del av uppväxtåren tillbragte Sigrid
Engström på det gamla Sörmlandsgodset
Wik hos greve Henning Hamilton d. y.
Här hade hon tillfälle till umgänge med så-
dana märkeskvinnor som Sonja Kovalev-
sky, Ann Charlotte Edgren m. fl. Liksom
hon redan som liten flicka stod i korre-
spondens med Björn Björnsson, som sände
norska sagor till den lilla svenska damen.

Sigrid Engström blev således en bland-
ning av sörmländsk herrgårdsfröken och
ung Stockholmdam. Hon lärde sig att
laga mat och spela piano — förresten
för Lotten Feilitzen, en syster till A.
F. Lindblad — med samma framgång.
Hennes uppfostran omfattade såväl prak-
tiska ting, som kunna vara till nytta för en
husmor, samt allt vad som hör till en nu-
tida dams teoretiska vetande.

Hon kan laga en förträfflig sylta med
samma färdighet som hon kan föra en
konversation över litterära eller konstnärliga
ämnen.

Som den materiellt anlagde yngling jag
är, sätter jag synnerligt stort värde på den
förstnämnda av dessa egenskaper. Sär-
skilt om jularna, då hon och Albert bruka
samla sina vänner i det trevliga och gäst-
fria hemmet vid Valhallavägen, där fru Sig-
rid visar sina förträffliga husmoderliga egen-
skaper.

En dansk författare har påstått, att alla
kvinnor, som äro gifta med humorister,
se lidande ut. Deras män bruka få visa
sig så glada i sin offentliga gärning, att

Sigrid Engström, tecknad av hennes man.

de just inte få mycket över av glädjen
i sitt hem i vardagslag. Och detta skulle
avspegla sig hos deras arma makor.

Sigrid Engström är ett levande motbe-
vis för den satsen. Hon strålar ständigt
av gott humör och hennes goda huvud
och säkra omdöme visa sig i repliker
och infall, som gnistra av friskt lynne.
Att vara gift med en bemärkt man och

"Vad böckerna varit för mig."

Ett uttalande för Idun av Ellen Key.

Till Iduns boknummer har Ellen Key gjort följande uttalande om vad böckerna betytt för henne:

Vad böckerna varit för mig?

Under barndom och ungdom, näring och livsluft, lycksalighet och lidelse, frestelse och fara.

När livet hårdnade och sårade blevo de andens läkedom, världens enda oförgängliga rikedom.

Än senare ödesbestämmande.

*

När jag själv började skriva böcker — stundom även skriva om dem — blevo de på ett annat sätt skicksedigra. I synnerhet då de kommo i form av nybörjares trycktrånande manuskript.

Dessa ha framkallat många dyra eder till mig själv, dem jag brutit. Och otaliga billiga besvärjelser över nybörjarne, även de utan verkan. Men vedermödorna böra stanna vid en själv och om dem tiger således

Ellen Key.

konstnär, att när som helst stå redo att ta emot hans många vänner och samtidigt uppfostra tre barn besvärar inte henne. Hennes ljusa syn på tingen förmörkas av intet och hon visar samma glada anlete vare sig det gäller att i hemmet ta emot en landshövding eller generaldirektör eller någon av diktens eller konstens mera lösa och mindre konventionella fåglar.

Att det kan vara rätt ansträngande att vara gift med en berömd man är givet, men Sigrid Engström tar detta med samma glada mod som då berömmelsen var ingen eller ringa och då existensmöjligheterna voro vida mindre än nu.

I det vackra hemmet vid Valhallavägen, där på väggarna trängas konstverk av vännerna Zorn, Liljefors och Carl Larsson, där man finner bizzarier av Kalle Andersson eller sällsynta etnografica hemförda av Birger Mörner eller Knud Rasmussen dröjer alltid gammalsvensk gästfrihet och en på samma gång hemvarm, glad, god, förfinad och obesvärad ton.

Där ser ut precis som det bör se ut hos en konstnär, som på samma gång är diktare med eu stänk av forskare.

Och i det hemmet lyser det av värdinnans goda humör och sunda och muntra syn på sinnevärlden och dess företeelser. Hon kan vara nog så kritisk ibland och ge luft åt denna kritik i någon välturnerad replik. Såsom då hon liknade en ung man, som är känd för att aldrig säga någonting men som ständigt går omkring med ett stereotypiskt leende på läpparna, vid en »glad likvagn».

På tal om sin egen uppgift i hemmet yttrade hon härom dagen på sitt träffande sätt:

— Jag har varit som violinisten, om vilken tidningarna berätta, att han står i kullissen för att hjälpa Ebon Strandin sjunga rent...

För övrigt är hon sina barns bästa vän och goda kamrat. Den äldsta dottern Malin, som ju är målarinna med avgjord talang, har hon stött och hjälpt på konstens törnbeströdda stig. Om det också inte är något arv från henne utan fastmera från pappa Albert själv, som kommit den unga damen att skjuta sin första säl.

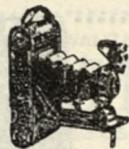
Och det är nog inte heller hon, som satt bössan i handen på den yngste, den 13-åriga »Bunne» — uppkallad efter farbror Bruno Liljefors — och lärt honom att skjuta hare. Det kommer nog på Alberts anpart i fråga om ungdomsuppfostran.

Men ute på Grisslehamn har hon vant barnen vid ett hårdande och glatt friluftsliv samt — liksom fadern — lärt dem att se det stora och vackra i naturen.

Förresten är Sigrid Engström vad skänningarna kalla ett särdeles fruntimmer, som förstått att förvärva och bevara vänskap bland sin mans vänner.

Detta betygar med tacksamhet hennes vän

Bon soir

FOTOGRAFERA MED EN KODAK OCH KODAK FILM

OBS! NAMNET - EASTMAN KODAK COMP. - PÅ KODAK KAMEROR OCH FILM

ALLA FOTOGRAFISKA ARTIKLAR, FRAMKALLNING OCH KOPIERING BÄST GENOM

HASSELBLADS FOTOGRAFISKA A.-B. GÖTEBORG · MALMÖ · STOCKHOLM

IDUNS FÖLJETONG TROTS ALLT

ROMAN AV JOHN GALSWORTHY. AUKTORISERAD ÖVERSÄTTNING AV ELLEN RYDELIUS.

(Forts.)

HEMMA ÖVADE HON SIG REGELbundet och hon arbetade ivrigt på sina kompositioner. Hon slutade flera sånger och studier på våren och sommaren och lämnade ännu flera oavslutade. Monsieur Harmost var tolerant mot dessa försök, han tyckte veta, att hård kritik eller ogillande skulle bryta hennes impuls liksom frosten bryter blommornas liv. Dessutom var det alltid något friskt och individuellt över hennes arbeten. En dag frågade han henne:

— Vad tycker er man om dem?

Gyp satt tyst ett ögonblick.

— Jag har inte visat dem för honom.

Det hade hon heller aldrig gjort, hon undanhöll honom instinktivt vetskapen om att hon komponerade, hon var rädd för hans hänsynslöshet, då något irriterade hans nerver, och hon visste, att en aning av gäckeri skulle komma hennes tro på sig själv, en ännu mycket skör planta, att vissna ned. Den enda människa utom hennes lärare, för vilken hon anförtrodde sina försök, var besynnerligt nog Rosek. Men han hade överraskat henne en dag, då hon renskrev några noter, och sade då genast:

»Jag visste det. Jag är viss på att ni har talang.» Den värme, med vilken han berömde hennes lilla »kapis» var säkert äkta, och hon kände sig så tacksam, att hon också spelade några andra kompositioner för honom och sedan en sång, han kunde sjunga. Hon började t. o. m. få en viss vänlig känsla för honom, hon kände litet medlidande, då hon såg honom blek, prydlig och sfinxlik i hennes salong eller trädgård, oförmögen att komma sin önskans mål närmare. Han hade aldrig mer förklarat henne sin kärlek, men hon visste, att han skulle göra det vid minsta tecken. Hans ansikte och hans oöverbanneliga tålmod kom honom nästan att förefalla patetisk. Kvinnor som Gyp kunna icke tycka riktigt illa om dem, som beundra dem mycket. Hon rådfrågade honom om Fiorsens skulder. Han tycktes vara skyldig hundratals pund och hade dessutom en hel del skulder till Rosek själv. Tanken på dessa skulder tyngde henne olidligt. Varför, hur kunde han råka i dessa skulder? Vad gjorde han av pengarna, som han förtjänade? Hans gage voro ganska stora i sommar. Det var en sådan känsla av förnedring med skulder. Det var på något sätt så underklassigt att vara skyldig alla människor pengar. Var det på den där flickan eller på andra kvinnor han slösade bort allt? Eller var det helt enkelt så att hans natur hade hål i varje ficka?

Då hon betraktade Fiorsen noga denna vår och försommar, märkte hon en förändring, en avslappning, som om något i honom gått sönder — på samma sätt som när man drar en klocka, nyckeln går runt, emedan fjädern är av. Ändå arbetade han säkert mycket, kanske ivrigare än någonsin. Hon hörde genom trädgården, hur han övade en passage om och om igen, som

om han aldrig kunde bli belåten. Men hon tyckte, att hans spel förlorat sin glöd och sitt temperament, det var duvet och liksom besviket. Det var som om han hela tiden sagt till sig själv: »Vad tjänar det till?» Det syntes en förändring i hans ansikte också. Hon visste, hon var säker på att han drack i hemlighet. Var det fiaskot i hans äktenskap? Var det flickans skuld? Var det helt enkelt ärftlig belastning från mycket alkoholistiska förfäder?

Gyp bemötte aldrig dessa frågor. Att bemöta dem skulle ha betytt gagnlösa diskussioner, ett gagnlöst medgivande, att hon icke kunde älska honom, gagnlösa bedyranden från honom angående den andra, som hon icke kunde tro på, gagnlösa förnekanden av alla slag. Det var hopplöst!

Han var mycket retlig och tycktes särskilt ogilla hennes musiklektioner och häntydde på dem med en slags hånfull otålighet.

Vem berättar bäst om vår följetong?

Pristävlan för Iduns läsekrets.

ATT IDUNS SENASTE FÖLJETONG "Trots allt" av John Galsworthy slagit ofantligt mycket an på vår läsekrets har redaktionen fått mångfaldiga bevis på. Man har intresserad följt med romanens utveckling och det bör för våra läsarinor och läsare vara en lätt sak att om så påfordras ge en överskådlig och i korta drag hållen redogörelse för handlingens gång som inte utesluter något av det väsentliga ej heller tager med något av det överflödiga, som presenterar de olika personerna i handlingen och i korta träffande drag karaktäriserar dem — med ett ord ger det som hittills publicerats av romanen i så förtätd form att *detta sammandrag får rum på en enda av Iduns sidor.*

Det är just denna uppgift som nu lägges för Eder, ärade läsare. Uppgiften har sitt praktiska värde ty en sådan vad engelsmännen kalla "synopsis" av den föregående handlingen behövs till tjänst för våra tillträdande prenumeranter för det kommande året. Och det värvet ämnar nu Idun överlåta åt de mest kompetenta: läsarna själva, som nummer efter nummer följt med romanen i dess utveckling.

Alltså ärade medlemmar av Iduns läsekrets gripen till pennan och författaren det önskade sammandraget! Tävlingskriften ifråga bör vara insänd till *Iduns redaktion, Stockholm, senast den 20 december* och som sagt ej taga mera utrymme än en sida i Idun. Priset för det enligt redaktionens mening mest lyckade sammandraget kommer såsom vi hoppas, att vara mottagaren till belåtenhet. Det utgöres nämligen av markis *Claes Lagergrens* med stort bifall av pressen mottagna memoarsamling *Mitt livs minnen*. I andra och tredje pris utdelas dessutom böcker av Galsworthy, Iduns egen uppskattade följetongsförfattare.

het. Hon kände, att han föraktade dem som diletantmässiga och grämde sig i hemlighet över detta. Han var också mycket ofta otålighet över den tid hon ägnade åt barnet. Hans eget uppförande mot den lilla varelsen överensstämde med hela hans väsen. Han brukade gå in i barnkammaren till Bettys stora ängslan och taga upp barnet, vara förtjusande mot det i ungefär tio minuter och sedan plötsligt slänga det tillbaka i vaggan igen, stirra dystert på det, ge till ett skratt och gå sin väg. Ibland kunde han komma upp dit då Gyp var där, och när han betraktat henne tyst en liten stund, nästan släpade han henne därifrån.

Eftersom hon alltid led av en skuldmedveten känsla, att hon ej hade någon kärlek för honom och alltmera märkte, att hon i stället för att rädda honom så att säga höll på att draga ned honom — vilken ironisk nemeses för hennes fåfänga! — blev hon i sina försök att sona mer och mer eftergiven för hans nycker. Men denna eftergivenhet just när hon kände sig allt längre och längre borta från honom, ansträngde henne ända till bristning. Hennes natur var sådan, att den fortfor att passivt tåla allt tills något brast, sedan var det omöjligt längre.

Dessa vår- och sommarmånader liknade en lång period av torka, då fuktigheten samlar sig långt borta, den kommer närmare och närmare, tills syndafloden slutligen bryter lös och sveper igenom trädgården.

XV.

Den tionde juli detta år var den första sommardagen. Det hade varit mycket vackert väder förut, men alltid östlig eller nordlig vind. Nu, efter två blåsiga och regniga veckor, hade solen kommit med full sommarvärme och en mild vind, som här och där förde med sig doften av halvutslagna lindblommor. Under träden i bortre ändan av trädgården satt Betty och sydde på ett plagg, och barnet tog den sjunde morgonluren i sin vagn. Gyp stod framför en rabatt av penséer och luktar. Så aplika penséernas ansikten voro! Även luktarerna liknade små brokiga fåglar, fästade vid gröna pinnar och vajande för vinden. Och deras små gröna treuddar, som växte ut från de besynnerliga, flata stjälkarna liknade insekters antenner. Var och en av dessa brokiga, sköra, växande väsen hade liv och individualitet liksom hon själv!

Ljudet av fotsteg på sanden kom henne att vända sig om. Rosek kom bortifrån salongsfönstret. Tämigen överraskad betraktade Gyp honom över axeln. Vad hade fört honom hit klockan elva på morgonen? Han kom fram till henne, bugade sig och sade:

— Jag kom för att träffa Gustav. Han är inte uppe ännu, tycks det. Jag tänkte jag skulle tala med er först. Kunna vi tala?

(Forts.)

Gubbens's

Kalásbullar
Ostronanjovis
Caviar

rekommenderas!

A.-B. HUGO HALLGRENS KONSERVFABRIKER, GÖTEBORG

HUR MAN SKALL ORDNA SINA BÖCKER

ÄVEN DET MINSTA PRIVATA BIBLIOTEK behöver någon plan, efter vilket det är uppställt för att det icke skall kännas som ett dött bohag i rummet.

Detta att man skall kunna hitta bland sina böcker är ju huvudsaken. Sedan blir det likgiltigt, om en gäst inte hittar liksom man ju inte möblerar sina hem för främmande, utan för sitt eget vardagskap. Nu är det så, att böckernas format kan göra det omöjligt att följa ett system fullkomligt strikt. Förläggaren får infallet att plötsligt göra en bok barockt hög, utan att den ändå kan räknas till praktverken, och man får inte in den i hyllan och vill inte höja hela hyllan ytterligare — det finns ju alltid ett gott utrymme i hyllorna över böckernas huvuden — för denna förläggarnyck. Så en annan sak. Man låter binda sina böcker (eller gör det själv) och får med tiden en del bundna böcker, som äro vackra, och har en del obundna, kanske slitna. Att blanda dessa är inte lika roligt som att ha de bundna för sig i vackra rader, som med åren ökas. Den som skriver detta har de bundna för sig — vilket vållar en sådan oegentlighet, som att Strindberg står på två ställen! Men jag hittar på hyllorna och trivs bättre med dessa bundna och obundna första upplagor än jag skulle göra med ett regemente av hans samlade verk. En del familjer gömma sina obundna böcker i garderober, tills de hinna bindas, somliga binda dem genast, andra ha de obundna och slitna framme och finna att detta är mest tillfredsställande — och där vet man i alla fall att boken är en vän!

Längre fram i numret återge vi bilder från några praktfulla svenska bibliotek i privatägo. Det är emellertid ett fåtal personer, som har råd att hålla sig med verkliga bokrum. Men alla ha vi — eller åtminstone böra ha — våra små boksamlingar, som, rätt ordnade, kunna öka vårt hems behag. Här nedan några anvisningar om hur man under enklare förhållanden skall ordna sina böcker.

Man kan inte endast ordna böcker efter bokstavsföljd. Se här det system som jag sett i en klubb av unga män, vilka fått råd av en expert. Boken ordnas efter innehåll och efter språk, de översatta utländska stå då på sina länders avdelningar och icke på svensk skönlitteratur. Engelska för sig, franska för sig, svenska för sig. (Om man dock har t. ex. en fransk översättning av Selma Lagerlöf, bör den sättas bland de svenska Lagerlöf.) De norska och danska böckerna få väl också stå för sig, ehuru brödrarfolken kunde samsas på hyllorna. Så kommer innehållsindelningen. Skönlitteratur för sig, vill man ha dikter särskilt blir det en känslsak. Vidare skola uppslagsböcker stå för sig, läroböcker för sig, sagor för sig, likaså memoarer. Har man många böcker, finns det t. o. m. en plats för pekor, som det är roligt att ha i en grupp. Broschyrer är inte trevliga, lösa och sladdriga, som de äro, dem förvarar man bäst i pärmar med påskrift.

Konstböcker äro för sig och slutligen alla de till formatet absolut ohandterliga stora, för sig.

Har man inga böcker, finner man ofta att ens favoriter drunkna bland de mera likgiltiga, då har man gärna en hylla med sina egna, kära böcker avskilda och här blir ju då en viss blandning — på min hylla står bland annat Karin Eks nya svenska versantologi bredvid en svensk och en engelsk upplaga av Thackerays »Vanity Fair» och Gibbons »Fru Grobelaar» på engelska och svenska och »Svea» och Runeberg och »Ett porträtt av författaren som ung» och »Kristin Lavransdotter». Hamsun får inte rum! Som man ser är detta i viss mån en »röra», men det blir i hög grad bokägarens privatsak.

Man kan knappt hålla ordning på sina böcker då man lånar ut böcker. Man tar en memoarbok, två romaner, en resebeskrivning och skickar till en förkyld väninna, som ska ligga ett par dagar, man får hem dem i en bunke och har inte tid att just då placera var och en på sin plats. Upprepas detta ett par gånger, har man sedan förvirring i sina böcker och får ta en söndag att ordna dem igen. Och då kanske gallra! Ett privat bibliotek skall enligt min mening inte som ett offentligt tyngas av rent värdelösa saker (vilket inte betyder att alla missromaner äro värdelösa!), utan det skall vara sådant, att man håller på en bok, som där står. Till och med på pekoralen.

MAUDLIN.

IDUNS UNGDOMSFÖRESTÄLLNING EN SUCCÈS

T. h. en bild av den intresserade ungdomliga parketten. t. v. fru Rydqvist-Alfheim, temperamentsfull och strålande som Carmen. Huset var utsålt och elever från 20 skolor hade en riktigt rolig kväll.

BARN- OCH PERSONVÅGAR NORDLÖFS
 uthyras och försäljas i vår utställningslokal
 R. T. 2070 Norrmalmstorg 1, Stockholm. S. T. Norr 4831
 NYA AKTIEBOLAGET STATHMOS, NYNÄSHAMN H. K. H. KRONPRINSENS HOVLEVERANTÖR
 Handsydd Skodon Egentillverkning Kungsgatan 20 GÖTEBORG

K Ä R L E K E N I B O K E N

DET ÄR, SOM VI VETA, EN STOR skillnad mellan kärleken i litteraturen och kärleken i verkligheten. Om en framtid skulle döma oss efter de otaliga franska komedier, som äro byggda efter aldeles samma mönster, och som gå över nästan alla scener mellan Stockholm och Valparaiso, skulle den finna oss besynnerligt enformiga och smaklösa. Lika enformig, lika litterärt gjord i sin blandning av slipprighet och sentimentalitet och lika långt från verkligheten var en gång t. ex. den hellenistiska romanlitteraturen, som alltid behandlade samma hetärtema. Men det fanns också själfulla herrar på den tiden. En sådan, med det vackert klingande namnet Hermesianax, påstod sig skriva sina elegier, som voro en fullkomlig katalog på vers i tre delar över all kärlek som existerat sedan världens begynnelse (vilken ju dock på den tiden icke låg så långt tillbaka), till ära för en kvinna, som han sade sig älska. Men som det i alla tre delarna aldrig var tal om denna kärlek själf, torde den älskade icke alls ha existerat eller också avlidit av leda. Man måste medge, att herr Hermesianax (eller kanske vi skulle säga doktor) har sina själsförvanter också nu.

Det gäller för resten nästan alla tidsskeden, att kärleken i litteraturen är ett och kärleken i det verkliga livet ett annat. Tänk bara på riddartiden med dess trubadurpoesi eller på rokokon, då modet föreskrev, hur man skulle älska.

Det berättas emellertid från den tiden en episod, som i alla fall vittnar om vad boken betytt för kärlekens utveckling.

En av aristokratiens sköna damer skulle bort på bal, men hon hade råkat öppna en ny roman och fördröjdes av den. Vid midnattstid befallde hon att vagnen skulle spännas för, men hon fortfor ändå att läsa. Klockan blev två, men vagnen fick alltjämt vänta. Klockan fyra ringde damen på till sin kammarjungfru och befallde, att vagnen skulle spännas från — hon for ej till balen. I stället klädde hon av sig, gick till sängs — men fortfor att läsa ännu i sängen. Rokokons damer tyckte nog om att läsa, men ännu mer om att dansa, så att man förstår, att det måtte varit något särskilt med den boken. Det var Rousseaus »Den nya Heloise».

Med den boken bröt känslan igenom.

En ny tid hade inlett för kärleken, både den litterära och verklighetens. Och i vår tid och under vårt luftstreck offra vi som bekant åt känslan mer än någonsin. Ännu på våra farmödrars tid var det inte så mycket fråga om äktenskap av kärlek. Men börja vi inte rent av slå över? Vi ha så länge dyrkat kärleken som det enda viktiga i äktenskapet, att konsekvensen börja bli — skilsmässa.

Det har i dagarna på Wahlströms & Widstrands förlag, kommit ut ett par små förtjusande böcker, som handla om orientalsk kärlek. Den ena är »Penseldrag, en kinesisk makas kärleksbrev», i utmärkt översättning av Elisabeth Krey-Lange. Den andra är en indisk kärleksberättelse, »Kärlekens höga visa», återgiven efter ett gammalt sanskritmanuskript.

Den kinesiska hustruns fina och roande brev andas idel kärlek till maken, en hög kinesisk ämbetsman. Och ändå ge de en på sätt och vis beklämmande bild ur kinesiskt liv. Man kommer vid läsningen gång på gång att tänka på de kinesiska kvinnornas stackars förkrympta fötter. Det förefaller så grymt och meningslöst att de små flickorna få undergå den hemska tortyren, men det är väl något slags offer åt stamintresset — allt ungdomligt friskt, trotsigt, allt som vill gå på egna ben skall från början böjas

och bindas, i lydriad och vördnad inför ålderdomen, representanten för det evigt konservativa stamintresset. Den kinesiska familjen bildar ju en enda stor klan, i det att sönerna, när de gift sig, flytta med sina hustrur till föräldrahemmet. Och svärmorerna härskar då över döttrar och svärdöttrar. Först den gamla kvinnan når i Kina en fri och aktad ställning. Men när hon kommit så långt, har hon i regel själf lidit så mycket, att det att själf lida eller låta andra lida har för henne blivit att leva, och hon är oftast en svår tyrann mot de yngre kvinnorna.

Den kinesiska makan skriver på ett ställe om de kinesiska hustrurnas öde: »Vi komma till er, våra män, som främlingar, vi ha intet annat val, och om gudarna neka oss sin största gåva, kärleken, så blir vårt liv grått och färglöst som skymningen av en dag utan hopp». I Kina bestämmas äktenskapen av föräldrarna, och makarna få inte se varandra före bröllopet. Det är inte meningen, att kärleken skall få smyga sig in i den kinesiska kvinnans liv. Men fastän de små flickornas fötter tvingas att förkrympa, så kan man ändå inte alltid få deras hjärtan att förkrympa.

Att från den kinesiska boken komma till den nyss omnämnda lilla indiska är som att plötsligt komma ut igen i frisk luft, under hög rymd. Man skall gå ända till modern tid för att finna en kärlekspoesi, sådan som de gamla indiernas. En av orsakerna till detta var att kvinnorna i det gamla Indien hade en jämförelsevis fri och aktad ställning, innan så småningom ett tilltagande prästvælde lade tvångströjan på dem.

Det finns för resten något i gammal indisk kärleksdiktning — och detta gäller även den nämnda boken, — som gör den särskilt betagande och äkta. Det är det, att vad som helst och innerligast besjungen är kärleken mellan man och hustru. Konflikterna i dessa dramer uppstå genom att makarna genom yttre omständigheter skiljas åt och ha att kämpa för att åter finna varandra — ofta ger då dramat särskild anledning att framställa själsstyrkan, troheten och klokheten hos kvinnan, som söker efter sin make. Och när allt kommer omkring, är inte kärleken i äktenskapet den enda verkliga, fulla kärleken? I motsats till dessa gamla indiska sluta de västerländska romanerna ofta där den verkliga romanen börjar: med att de älskande »få» varandra. E. TH.

Svenska Dagbladets julinsamling i Stockholm har fått en lysande framgång. Överst Kyrkoherde Hallberg, under det han, liksom en mängd andra frivilliga, i söndags insamlade »Julfemmor». Nertill, två storartade gåvor till insamlingen: t. v. Marabous 2,000 kg. cacao, t. h. Saltsjökvärns mjölsäckar (Pressfoto).

Marknadens
bästa margarin är

Vandenberghs

Gräddmargarin GRÄDD 'Högsta märket'
Växtmargarin EXTRA VÄXT
Smörblandat margarin FAVORIT

V A R F Ö R S K R E V J A G M I N B O K ?

Selma Lagerlöf

Anna Wahlenberg

Elin Wägner

Hildur Dixelius-Brettner

Lydia Wahlström

Annie Åkerhielm

Marika Stjernstedt

Anna Maria Roos

Anna Lenah Elgström

Stina Aronson

Jeanna Oterdahl

CRÈME DE CHOLEPALMINE

Antiseptiska hudmedel, säljes å apotek, av parfym-, speceri-, sybehörs- och färghandlare, perukmakare m. fl. i tuber å Kr. 1.— och 60 öre.

PÅHLSSONS
Teaterkonfekt
Högfin kvalité

Tillverkare: A.-Bol. Carl P. Pålssons
Choklad- och Konfektfabrik, Malmö.

UTTALANDEN FÖR IDUN AV JULENS FÖRFATTARINNOR

Alma Söderhjelm

Ulla Bjerne-Biandel

Brita von Horn

Sigrid Stjernswärd

Beatrice Zade

Eva Fröberg

Ett vinterminne från Kungsträdgården — upphovet till Ullabella.

Det har i många år i mitt hem varit en avtalad sak, att jag en dag skulle skriva en bok för de unga där. Från början var det frågan om en barnbok, och inte så få idéer till en dylik ha tumlat om i mitt huvud, vilka jag dock alla undan för undan kasserat. Jag ville gärna, men kunde ej. En gång stod det i en anmälan av en av mina romaner, att ett barn, som — f. ö. helt flyktigt — figurerade där, var "förtjusande" tecknat. Jag tror att av allt i recensionsväg under hela min författarbana, är detta det enda som verkligen gjort vad man kan kallar intryck på mig. Ty det berörde en punkt, där jag var alldeles osäker själv, och det rörde samtidigt vid en livlig, om än tyst önskan.

Emellertid, åren gingo, och alltid kom det något i vägen för barnboken. Under tiden växte de upp, där hemma, och ville inte längre ha barnböcker utan ungdomsläsning.

Jag hade en gång, en strålande barvintersöndag för länge sedan, i Kungsträdgården mött ett par, som fånglat min fantasi. Det var en äldre, gammaldags jungfru i svart kappa och hatt, ledande vid handen en liten blek och blyg omkring tio års flicka, ytterst vårdad men fattigt klädd i inte så litet urvuxna kläder. Barnet hade ett så betagande uttryck av eftertanke och ljuvt allvar, den gamla sköterskan bar en så rörande prägel av kärv omsorg och ömt bekymmer, medan båda så fint blygsamt, så tillbakadraget och tacksamt gladdes åt allt de fingo se: Molins fontän med pilträden klädda i glittrande rimfrost, vaktparaden, de många promenader — just precis som jag berättat det i boken! — att jag fick svårt hålla mig från att gå fram till dem... De hade dock något över sig, dessa två, som skvallrade om att de icke skulle öppna sig för en främling, och jag drog mig för att närma mig som inför en ogrannlagenhet.

Dessa två blevo för mig den första bilden av Ullabella och hennes trygga gamla Malin. Bara en

Idun återger här porträtt av de mest kända bland de författarinnor, som uppträda på julens bokmarknad. De representera, naturligt nog, med sina alster de mest skilda områden: där är den självbiografiska romanen (med Selma Lagerlöf i spetsen) och dess nära släkting "uppjörelse-boken" (Anna Lenah Elgström o. a.), den psykologiska romanen, herrgårds-skildringen, flickboken (Marika Stjernstedt) och barnboken (Sigrid Stjernswärd), som också vända sig till de vuxna, o. s. v. De alla flesta ha blivit väl mottagna av kritik och publik, somliga rent av med hänförelse. Låt så vara att det finns kritiker, som var gång de berömma en kvinnlig författare, inte försumma att säga, att "hon avviker från alla sina skrivande systrar" — detta därför att det nu en gång, tycka somliga, gärna skall sägas något försmädligt om de skrivande damerna.

De flesta av de avporträtterade författarinnorna uttala sig här nedan på Iduns begäran om sin julbok. Det är i många fall mycket intressanta vinkar och upplysningar man får.

glimt, som lades till många andra glimtar i det omedvetna. Men jag glömde ej synen jag sett.

I våras blev jag av den danska publikationen *Vore Damers Jul* ombedd skriva något, och jag sände en skiss: Barnporträtt. Jag menade ingenting

särskilt med den och minns ej hur uppslaget till den kom. Men som skissen var avsånd, fick jag med ens den största lust att fortsätta historien. Skissen har sålunda blivit identisk med första kapitlet till romanen Ullabella — och fortsättningen kom, som det alltid blir då man skriver med god lust, närmast "av sig själv". Skissen och minnet från Kungsträdgården smälte samman; så var stämningen given.

Boken skrevs under sommaren. Aldrig har jag skrivit något fortare och lättare. Och varje afton var det uppläsning av dagens arbete för det bästa tänkbara auditorium, mina egna flickor, Lena och Ruth, till vilka boken också är dedicerad. Det var ett auditorium! Löjen och tårar! Jag får säkert aldrig ett tacksammare, och håller aldrig ett jag har mer glädje av att behaga, — och så var det ju också roligt att äntligen kunna hålla ett gammalt löfte.

Anacapri i november.

Marika Stjernstedt.

"Vindskamraterna" — en motsättningarnas bok.

En dag, då jag kom att tänka på en del konstnärskollegor jag haft förmånen att lära känna, greps jag av frestelsen att försöka mig på en skildring av detta folk och dessa ateljéer.

Den kvinnliga huvudpersonen skulle vara en sökande ande, som aldrig är riktigt nöjd med sina verk, aldrig kan få dem att fullt uttrycka vad hon vill, aldrig erkänner dem som färdiga. Den manliga huvudfiguren skulle vara utrustad med en hand, som förstär att träffa prick och fånga stundens levande liv. Han skulle vara en gammalmodig målare, som är rädd att korrigeras Vår Herre, och inte som de moderna konstnärerna vågar framställa ett mänskligt uttryck genom att efter behag förlänga eller förkorta de ena eller de andra av modellens lemmar och anletsdrag.

EKSTRÖMS VANILINSOCKER

Gentemot konstnärinnan med det utvecklade själslivet och det känsliga samvetet ville jag sätta en nyss utslagen människoblomma, en vacker ung flicka med aptit på livet och starka känslor, vilka, då kärleken kommer i konflikt med vänskapen, göra henne till förräderska.

Valet är svårt för mannen mellan de båda kvinnorna. Han känner sig som tvilling med sig själv. Den ena tvillingen, en syndig jordemänniska, hänger fast vid det vackra flickebarnet med aptiten på livet, en syndig jordemänniska liksom han själv. Men den andra tvillingen, som är en djupt religiös natur, söker gud bland människorna och tycker sig skymta honom hos konstnärinnan, kamraten, vill inte släppa henne ifrån sig.

"Vindskamraterna" blev en motsättningarnas bok.

Anna Wahlberg

Annie Akerhielms historiske hjälte är ett ungdomssvärmeri, men boken innehåller ändå för litet kärlek.

"Korset" är förverkligandet av ett gammalt ungdomssvärmeri. Ända sedan min första Parisresa 1896 har jag dyrkat Saint Louis, vilket nog framskyttar här och där i min produktion från de följande åren. Han var idealen av allt som var mig främst: den ideala konungen, den ideala riddaren, den ideala medeltidsmänniskan, innefattande på en gång sin tidsålders både troslov och hjälteliv. Jag skaffade mig Joinville redan då, och hade stora funderingar på att skriva något i ämnet. Men det krävde studier, och tanken undansköts under årens lopp längre och längre. Jag skrev blott samtidsromaner, och blev sedan under några år så fången i politik, att inga romaner alls kunde tränga sig fram. Men när efter 1918 allt i samtiden jag brytt mig om var korsat och dött, när politiken blivit mig för vämjelig att syssla med och det lilla jag skulle kunnat säga om den icke fick sägas för att ej stöta segrarne för mycket för huvudet — då återvände jag till romanerna. Men samtidsromaner kunde det av anförda skäl ej bli; dessutom är och förblir vår tids ungdom för mig en terra incognita som jag aldrig kan få något grepp på. Jag skrev ett par böcker från min ungdom, men genren kan ju inte pressas för hårt; jag skrev en framtidsroman, men sådant kan ju endast bli ett enstaka experiment; så kom den gamla tanken från Paristiden fram, och kärleken till Saint Louis var snart i full flamma igen, när den bara släpptes lös.

En nära vän, som följt manuskriptet under dess utveckling, finner, att boken innehåller för litet kärlek, och många komma kanske att dela hennes åsikt. Men kärleken spelade jämförelsevis liten roll i denna tids liv. Kvinnorna giftes merendels som barn och av nyktra politiska eller privatekonomiska orsaker, och den specifika riddarkärleken hade sin högvattensperiod under föregående århundrade. Djupa märken har den satt i litteratur och kultur, men föga inverkat på den politiska historien. En utpräglad kvinnogestalt var Marguerite av Flandern; och en sållsam hjärtehistoria hade hon, men hennes öden beröra endast periferiskt helgonkungens.

Annie Akerhielm

De svenska prästgårdarna som kulturens bärare.

Jag tror att det är professor Gustav Sundbärg, som någonstades i sin studie Svenska folklynnat säger något om, att det är "våra svältavlönade kyrkoherdar och komministrar", som varit kulturens bärare i våra yttersta landsändar. Kännedomen om den gripande sanning, som ligger i dessa ord har varit en av de faktorer, som varmt mig för ämnet. De små låga, grå prästgårdarna, där de på sexton-sjuttonhundratalet, lågo som kulturens utposter i Norr- och Västerbottens ödebygder blev en miljö, till vilken tanke och känsla knötos allt fastare. Och så blev Sara Alelia den kvinnogestalt jag önskade diktens liv, "prästdottern". Det var lätt för mig att tänka mig henne fostrad i den luft, där det knappa maldbrödet bröts i andakt framför det vitskurade furubordet och Cicero och Virgilius expliquerades framför stockvedsbrasan eller pörtstickan.

Angfärjan Malmö—Köpenhamn d. 29 nov. 1922.

Hilmar Oxelius-Zetterner

Lydia Wahlström för fram kravet på kvinnliga präster såsom en kristen tanke.

Förra året gjorde jag en längre resa till Frankrike och Italien med syfte att bland annat studera katolskt och protestantiskt liv i deras förhållande till varandra. Då jag därunder kom i beröring med en hel del intressanta personligheter — påvens gamle astronom, den svenska abedissan i Birgittinklostret i Rom och valdenserna i deras dalar i Piemonte — föll det sig rätt självklart för mig att skildra mina upplevelser i "Bland nutida jesuiter och hugenotter." Först och främst den lilla levnadsteckningen över den katolske prelaten och romanförfattaren Hugh Benson — en studie i katolskt själsliv, som gett mig osökt tillfälle att understryka det nära förhållandet mellan religionen och det sköna värld. Med Bensons personlighet — fascinerande i sin egendliga blandning av raffinemang och naivitet — hade jag sysselsatt mig, sedan jag 1917 kom in i den katolska tankevärld, som utgjorde förberedelsen till min roman "Daniel Malbrink." Den engelske författaren, som jag aldrig känt personligen, har i vissa avseenden stått modell till Frank Lorrimers gestalt — bokens mest sympatiska.

I den sista artikeln slutligen, *Kvinnliga präster, ett protestantiskt krav*, tillkännager själva titeln, att jag ser denna reform förmåligast som ett led i kampen mot insmygande katolska principer i vår lutherska kyrka. Den är kvinnorörelsens yngsta barn, men den är också den yttersta konsekvensen av våra protestantiska kyrkoprinziper. Det ömtåliga i denna fråga beror framför allt på att den, som kanske ingen hittills, lockar fram motstånd från just de mest primitiva bland de manliga instinkterna, som här i katolsk dräkt förråda sitt hedniska ursprung.

Lydia Wahlström

Sju noveller om brittsommaren i kvinnors liv.

Det är inte alltid lätt att yttra sig om uppkomsten av en bok. Ibland kan man peka på en bestämd punkt och säga: därifrån utgick jag. Ibland åter var det något som kom flygande, varifrån är inte gott att säga, hakade sig envist fast i sjäten och tillvingade sig ett allt större intresse för att slutligen bli den kärna, kring vilken en bok kunde byggas upp. Jag tror, att det närmast gått till så vad min novellsamling *Brittsommar* beträffar. Vad jag säkert vet är att det var under ett besök hos Sophie Elkan, som jag först fick lust att i novellform skildra brittsommaren, sådan den kan te sig i ett kvinnoliv — eller i flera. Jag hade inte tid för uppgiften just då: jag höll på med en annan bok, som först borde bli färdig. Men både medan jag arbetade med den och sedan jag väl fått den ur händerna, samlade sig i mitt medvetande uppslag, som gjorde allt starkare anspråk på att bli behandlade och som nu föreligger, i den form jag förmått ge dem, i *Brittsommars sju noveller*.

Göteborg i nov. 1922.

Joanna Otterdahl

"Den namnlösa's" problem är förkroppsligat i tysk miljö.

En bok är aldrig bara en bok. Den är lika många böcker som den får läsare, ty var och en av dem möter där olika människor, var och en hoppar över eller fäster sig vid olika delar, förstår eller missförstår var och en sitt stycke därav.

Inte ens för sin författare är en bok alltid samma bok.

För att ta ett exempel: då jag nu befinner mig i samma omgivning, där förlidet är den namnlösa problem förkroppsligades för mig i människor jag här mötte, kvinnor som drabbats av samma olycka, blir för mig åter igen bokens ärende framför andra att söka spegla den mänskliga reaktionen inför det utifrån påtvungade lidandet — låt vara att författaren här, ansikte mot ansikte med verkligheten, bättre än någonsin ser hur svag denna spegling är.

Det finns ingen process, som för närvarande är mer betydelsefull att studera i dess tusentals upprepningar och olika stadier hos människor och folk än just denna. De våldförda folken stå ju mitt i den, och deras fall äro analoga med den enskilda människans.

En människa känner en olycka, som drabbat henne som en förnedring, en skam. Denna instinktiva känsla är svår att fördriva med förnufts-skäl, ty män-

niskan är stolt, orimligt stolt, kanske och innerst inne har hon ett tvivel på att en olycka kan vara en tillfällighet. Hon känner olyckan som ett gift, som med blodet stiger upp i hjärnan, och hjärnans första reaktion blir att söka göra olyckan större än den var, ja, störst av alla olyckor. Människan vill dö ner i djupet för att där vara trygg mot nya slag, som hon fruktar. Hon vill snabbast bringa sin själ i nivå med det yttre öde, som kommit över henne. Hos den av olyckan berusade tar nu vid en tankeprocess, som den friske och nyktere har svårt att följa. Svindlande fort genomlöper han en tankebana, som skiljer honom allt längre från hans eget forna normala jag och andra människors. Hans uppfattning av sig själv, av vad hans öde ger honom rätt till och av vägen ut ur olyckan blir allt mer ägnad att väcka de omkringstående häpnad och föraktfulla medlidande. Han byter uppfattning i de flesta frågor, och det förr omöjliga har mycket snabbt blivit naturligt och möjligt.

Men under allt detta kan en folksjäl och en människosjäl ha bevarat en dold hälsa, en kraft som i tysthet arbetar på att avlägsna det gift, som genomträngt den.

Det kommer en avgörande tid i varje sådan förgiftningsprocess, då det skall visa sig, om den förgiftade kan renas och befrias eller om giften blivit en oupplöslig del av organismen, så att den själv producerar det.

Spänningen inför det avgörande ögonblicket kännes oerhört stor. Ingen vet utgången av den kris som världen befinner sig i. Men varje enskild människa, som arbetar sig fram till seger och befrielse är som ett tecken, vilket vi erkänna, ett löfte, som hjälper oss att hoppas.

Wiesbaden 17 nov. 1922.

Elin Wägner

En romantikers hustru, en utvecklingshistoria om hälghden i vardagliga ting.

Det kommer alltid då och då ett skede i en författares liv — även för den som hållit sin produktion och sin personlighet mer i sär än som i allmänhet brukas i denna jag- och nyckelromanernas tid — då hans eller hennes innersta jag — den dubiösa personlighet man lever och utvecklas genom — inte den utvärtas figur, som bär en titel, betalar skatt och åtnjuter medborgerligt förtroende — liksom tränger sig fram och fordrar ens uppmärksamhet, begär ens kraft och tid.

Det är oftast även något yttre, någon genomgripande livserfarenhet, som ändrar världens utseende kring en. Och då hjälper det inte, man måste släppa allt annat man har för händer och sätta sig ned för att söka spinna ny tråd, finna ut var man hamnat, vart vägen för...

Så var det för mig år 1918—19 och under trycket av detta, inför denna nödvändighet jag här ovan antytt var det "En romantikers hustru" och dess fortsättning, — som under namnet "Livets slavar" förekommit som fortsättningsberättelse i en vecko-tidning — kommo till.

Ty skillnaden mellan en författare och andra är väl bara den att de kunna tänka, bedja och läsa sig till klarhet, men han kan också skriva sig till den. Att han inte behöver dra in publiken i denna procedur, att han inte har rätt att framträda inför den med annat än det fullt klarnade, fullt avslutade? Jag känner till den invändningen. Den drabbar alla utvecklingshistorier. Men botten är inte en sådan invändning i en viss utvärteshet, en viss kylig officiellism, som, tyckes det mig, f. n. gör sig en liten smula för bred. Den där utvärtes människan med titeln och det borgerliga anseendet, får både i livet och litteraturen (jag talar bara om svensk dito) alltför mycket skymma den ursprungliga innersta människan med hennes strider och ovisshet, hennes felgrepp och segrar, får alltför mycket bagatellisera den kamratkänsla med andra det ärliga nakna jaget innerst äger. Man skäms så lätt för generösa impulser, man försöks sig bakom ett kyligt lugn och rycker på axlarna åt allt som inte skonar, inte omhuldar det lugnet.

Jag sade: i svensk litteratur. Världskriget — den yttre upplevelse, som slet träden ur min hand — hur många livslinjer har det inte bragt i kaos! — har ju känts helt annorlunda, närmare, mera genomgripande därute. Man märker det redan i deras dikt — och mycket vore att säga om detta. Men här är inte platsen. Ett litet citat får söka uttrycka vad jag menar. Jag fann det här om dagen i en nyutkommen engelsk krigsskildring "The Dark Fo-

(Forts. sid. 1210.)

Konstflitens flossamatta

Mattan för det burgna, välombonade, med kultiverad smak inredda hemmet.

Konstflitens försäljningsmagasin, Göteborg.

Tjock, varm, vacker, slitstark Relativt billig.

KLÄNNING BLIR ELEGANT
KEMISKT TVÄTTAD
ELLER FÄRGAD HOS
ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT & FÄRGERI A.B. GÖTEBORG

VILL MAN UTROTA LITTERATUREN I SVERIGE?

HENNING BERGER, ERNST DIDRING OCH K. G. OSSIANNILSSON OM SINA BITTRA ERFARENHETER SOM SVENSKA FÖRFATTARE.

Bli inte författare! säger Henning Berger, som avundas tjänstemännen.

NATURLIGTVIS VILLE JAG HELST avråda alla människor i hela världen att bli författare. Om bara min svaga stämma åtminstone hade gehör i Sverige, vore jag glad. — Det blev bättre för mig då, ensam i yrket.

Författarens ställning? Ja, i dessa tider vet jag knappt vad för ställning som skall anses vara god och löna sig. Om inte rent av i hängande ställning — ifall spiken är säker och repet starkt.

Förr kunde man klaga: Vi skriva på ett så litet språk! Nu hjälper det ej om jag exempelvis skrev på det stora tyska språket — vilket jag ibland önskat.

Ett vet jag med mig själv: jag har alltid avundats de av mina kolleger, vilka haft fast ställning och inkomst i statens tjänst, kronans kaka. Och jag har alltid hemligt ryst, när några av dessa frigjort sig från detta »tvång» för att leva som »fri» författare — ibland till och med med familj, hustru och barn. Jag har alltid också prisat tidningsmannen, vilken ej låter sig lockas till bländverket författarbanan, så att han lämnar publicistgårningen.

Herre gud: en liten bok för ro skull på skrivarfångans marknad, skadar inte — men hur skönt att sitta i ett stort blad och småningom bli antingen specialist i de olika journalistiska facken eller rent av andre redaktör, huvudredaktör, chefpöster inom teknik eller ekonomi. En duglig, vaken, pig penna i ett gott tidningsföretag i Sverige har nu för tiden en vida större inkomst än de flesta författare. Och san nerligen även större inflytande och aktning.

En av Sveriges mest kända författare, vilken liksom sin hustru är fil. kand. och som även liksom hon börjat som lärare, skrev för något år sedan till mig, ungefär följande:

— Hade bara inte min hustru och jag slungat lärarbanan, så sutto vi nu med en gemensam inkomst på — (så och så många tusen); — Det vore annat det!

Och i somras sade Sveriges ende verkliga humorist under ett samtal:

— Tänk, att slippa skriva! Se på de där som gå till sitt regelbundna arbete — jag har alltid önskat att ha dagen så indelad, t. ex. sitta i en bank, jag avundas dem. Tänk, att inte behöva skriva...

Och själv har jag i min senaste bok, Pedanten, utan att mena något pedantiskt, tydligt mellan raderna lovsjungit det registrerade arbetet, vilket ingalunda ute-

På Iduns anmodan ha några av våra mest representativa författare här nedan uttalat sig om skönlitteraturens och författarnes ställning i Sverige f. n. Som man skall se, äro de alla mycket pessimistiska. Säkert icke utan skäl. I detta föga litterära land tycks man stundom anse de inhemska författarne vara överflödiga, och det är betecknande, att ingen röst har på de senare åren, kunnat höjas från författarläget med begäran om bättre villkor utan att de förment anspråksfulla blivit ordentligt avbasade i den ena eller andra stora tidningen.

sluter så mycket annat — efter arbetstimarna. Vilan omsatt i fantasi, för den som har någon.

Fast precis i en bank, just nu, kanske vore mindre eftersträfvansvärt — — —

Hade jag en pojke, och han visade skrivklådetendenser, tror jag han fick ram-melbuljong. Av fadersömhet. Fortsatte han ändå skulle jag försöka få honom ha några andra tendenser också, bredvid. Sen fick han stå sitt eget kast.

Henning Berger.

Ernst Didring.

K. G. Ossiannilsson.

Och hände det (absolut omöjliga) att en gyllne apelsin trillade ned i min slitna turban, vore jag villig svära på att aldrig, aldrig mer ta i en penna.

För resten: inte ville jag bli författare! Jag ville bli målare. Det var verkligen min enda dröm.

Men den gamla barndomsversen fick så rätt, så:

— Det ena du vill, det andra du skall så plägar det gå i dylika fall.

Och så har man det som man har det, och skall helst inte jämla sig. Vilket, som så mycket annat, understundom är lättare sagt än gjort. Amen.

Henning Berger

Ernst Didring om den ojämna kampen, om Nobelpriskapplöparne, m. m.

Den svenske författaren lider ständigt av att höra till ett litet land. En fransk författares böcker kunna gå ut i över 100,000 exemplar. Själv har jag läst Pierre Benoit's »L'Atlantide» i dess 148:e tusende. En svensk författare kan bli storhetsvansinnig, om en av hans böcker går ut i 10,000 exemplar. Genomsnittsupplagan för en svensk bok, som anses gå hyggigt, torde vara 4,000 exemplar. Att skriva böcker i Sverige är från författarens sida sett en form av välgörenhet.

Drömmen för honom är att få marknad i utlandet.

Söker den svenske författaren sig till utländsk marknad för att utjämna oturen för honom att ha fötts i ett litet land, lider han oftast skeppsbrott. Dugliga översättare från svenska till utländska språk äro — om man undantager till tyskan — sällsynta. Oräkneliga skandaler angående översättningar från svenska cirkulera man och man emellan. Mest känt är hur Heidenstams »Karolinerna» blev fullständigt vanställd i den engelska översättningen. Det är lättare för en kamel att gå igenom ett nålsöga än för

en svensk författare att komma in i utlandets himmelrike. Den svenska författaren har därjämte att kämpa mot översättningslitteraturen från utländska språk till svenska. Förläggarna förvärva förlagsrätten till dessa översättningar för en billig penning och betala översättaren i proportion därtill, vadan följden blir att dessa översatta böcker kunna säl-

jas billigare än de inhemska svenska, för vilka honorar sorgligt nog ännu måste betalas. Denna översättningsinvasion har det sista årtiondet tilltagit enormt, mycket beroende på de utländska författarnas kapplöpning efter Nobelpriset. De svenska författarnas framtidshorisont förmörkas av allt ivrigare Nobelpriskapplöpare, som med hjälp av smart reklamakeri och ej sällan i förening med respektive diplomatiska representanters vilda flört söka vinna Svenska akademien hjärta.

Skall man låta de svenska författarna självdö?

För den, som icke tycker att allt är bra som det är, uppställer sig frågan, vad som bör göras för att få slut på dessa missförhållanden. Ett enkelt och rationellt sätt finns naturligtvis. Det är att låta de svenska författarna självdö. Rika förutsättningar härtill finnas. På sina håll skulle det knappt väcka saknad eller ännu mindre frampressa en sorgens tår. Man hör ju redan nu, att

För sin lättstrukenhet, elasticitet samt höga, varaktiga glans, är den allmänt omtyckt såväl av fackmän som för enklare målning i hemmen. Finnes i alla kulörer och förpackningar.

Beckers JAPANLACK RIVALIN

är marknadens förnämsta lackfärg.

AKTIEBOLAGET WILH. BECKER, STOCKHOLM

vi icke ha någon svensk litteratur. De svenska författarna kunna trösta sig med att det samma hörs och läses i tidningarna utomlands. Varken Tyskland, England eller Frankrike har nu någon litteratur, skrivs det icke så sällan därute. Omdömet baserar sig troligen på att nutidsmänniskorna fått sina nerver förstörda av världskriget. Nerverna kräva oupphörligt nya retningar. När författarna icke in infinitum kunna hitta på nya ämnen, utdömas de av dem, som förlora sitt sinneslugn.

Självdöden kommer dock säkert att bli långsam. Ont krut — eller rättare sagt ogräs förgår icke så lätt. Det finnes en hel del svenska författare, som icke kunna låta bli att skriva, därför att de vilja skriva. En del också därför att de ha något att säga. De äro de mest seglivade. Alla debuterande författare ha tyvärr icke heller den kloketen att likt Bjarke — författaren till »Det röda håret» — ta livet av sig genast i förtyvlan över elak kritik av den första boken.

Man skulle också kunna tänka sig att de svenska författarna ha en mission att fylla ännu några århundraden framåt, tills tiden kommer, då boken dött ut och dikter, romaner och skådespel överföras direkt genom någon ny »ström» av en eller annan art och författarna, dessa kuriosa från en svunnen tid, endast existera i vaxkabinetten eller i historiska museers källarvåningar samman med egyptiska mumier.

Vad bör man då göra för att hjälpa de svenska författarna under den tid de ännu ha att framleva sin något omstridda tillvaro? Låt oss se vad Danmark gör! Där böra de inhemska författarna ha att kämpa mot likartade svårigheter, om man undantar de utländska Nobelpriskapplöparna, vilkas insats är något speciellt svenskt.

Danmark, med hälften så stor folkmängd som Sverige gav år 1921 i statsunderstöd till danska författare 110,000 kr plus 25 proc. dyrtidstillägg. Sverige gav samma år i statsunderstöd till svenska författare 20,000 kr. Reflexionerna göra sig själva. Någon överdriven kärlek till svenska författare kan icke spåras hos vår svenska riksdag.

I hög grad belysande för förhållandena är att anteckna, att i vår kulturbudget för år 1921 på 1,793,000 kr. bidraget från staten till svenska författarna utgick med 26,000 kr. under det att till skididrotten anslogs 30,000 kr., trots att alla utlåtanden, som inhämtats, tillstyrkt en höjning av författareanslaget. Jag missunnar visst icke skidlöparna 30,000 kr., ehuru en vanlig dödlig tycker, att det är en sport, som vederbörande kunna lära sig själva utan bidrag från staten. Lapparna åka skidor rätt bra — utan statsbidrag.

Riksdagen tycks emellertid anse skidloppningen vara av ojämförligt mycket större betydelse för Sverige än författeriet. Det är riksdagens ensak om den anser, att författeriet icke har någon betydelse alls. Vår tids ideal är en »skön spark», som en sportreferent skrev.

Författarna ha alltid varit ett förföljt släkte.

Det är bara underligt att iakttaga hur betydelsefull regeringen och riksdagen år 1920 fann det svenska författeriet vara, när riksdagen, brytande internationella litterära förbindelser och på den liberala regeringens proposition, beslöt att sänka författarerätten efter författarens död från 50 till 30 år. Utan motivering beskars den litterära ägan-

derätt, för vilken författareföreningen och speciellt dess mångåriga f. d. sekreterare jur. doktor Axel Raphael kämpat under årtionden. Under hand avgavs den förklaringen, att socialisterna ville sänka den litterära äganderätten från 50 till 15 år och att det alltså gällde att mota Olle i grind. Författarna veta alltså vad de ha att vänta sig nästa gång. Sverige har haft den tve tydiga äran att vara det första land, som inskränkt författarerätten.

Författarna ha alltid varit ett förföljt släkte. I det moderna samhället är han den ende, vars äganderätt förklaras upphöra efter vissa år. Om en svensk gulasch genom uppenbara skojaraffärer tillskansar sig några miljoner, kunna hans efterkommande njuta därav i evighet. Hans äganderätt är helig. Författarens genom hederligt arbete tillkomna produkt frånhändes hans efterlevande efter 30 år efter hans död. I detta enda fall kränker staten äganderättens heliga begrepp. Staten förklarar, att här föreligger ett allmänt intresse av allra största vikt. Låt så vara, ehuru den allra enklaste eftertanke borde säga, att detta kränkande varken kommer staten eller folket till godo i realiteten utan endast förläggarna.

Om nu emellertid svenska litteraturen är av så oerhörd betydelse att den framtvingar en undantagslagsstiftning, kan man också begära, att svenska staten demonstrerar denna sin uppfattning genom höjt statsanslag.

Det är det enda, som kan utjamna den olägenheten, att den svenske författaren skriver för ett litet lands publik och dessutom handicapas av översättningar.

Kännedom om vår litteratur borde spridas i utlandet.

Varför skulle man icke rent av kunna tänka sig att förläggarna ålades att till Sveriges Författareförenings understödsfond erlägga en viss låg procent av varje översatt och försålt exemplar från utländska språk? Eller skulle icke förläggarna själva kunna göra ett så rimligt erbjudande?

Vad beträffar svenska litteraturen i utlandet kunde den gagnas effektivt genom att våra konsulat i utlandet fingo särskilt

Lek, som blivit verklighet: Dessa två, Karin Molander och Lars Hansson, som så ofta spelat mot varandra i kärlekskomedier och som här ovan avbildas ur en av dessa, »Labyrinten», skola nu bli ett par också på det verkliga livets skådeplats.

uppdrag eller en särskild representant att bevaka svenska litteratur-, konst- och musikintressen. Spridandet av kännedom om vår litteratur i utlandet är icke alldeles utan betydelse, likaså kännedom om vår konst och musik, även om man icke enligt moderna begrepp tors jämföra det med anordnandet av boxningsmatcher och fotboll. Kampen mellan folken i alla avseenden — industriellt, konstnärligt, litterärt, ja över huvud taget kulturellt — kommer att bli allt hårdare och ilsknare. Allt tyder därpå. Man märker det bäst, när man levat ute några år. Vill icke Sverige gå under i den kampen, må det i tid se upp! Vad är gjort från svenska statens sida för att exempelvis tillvarataga de oerhörd stora kulturella intressena bland de svenskfödda amerikannarna? Intet.

Det har till leda tjatats, att författarna skola ha det surt. Det stimulerar arbetskraften. Man citerar namn ur världshistorien. Camoës svalt ihjäl. Tasso hade aldrig råd att köpa ljus. Milton fick en spottstyver för »Paradise lost», etc.

Men tänk, vad de kanske skrivit, om de fått äta sig mätta!

I unga, som möjligen läsa detta, bliv aldrig författare! Bliv hellre något nyttigt, skomakare, skraddare! Så har ni alltid en viss rätt att leva och kan i värsta fall få arbetslöshetsunderstöd. Men en arbetslös författare! Han blir ihjälgrinad. Och behaget därav kan ju vara omtvistat.

Kruddidning

K. G. Ossiannilsson anser den svenska litteraturen vara nära sin undergång.

För någon vecka sedan mottog jag ett anonymt brev, undertecknat »En arbetare» och föranlett av min bok *Barbarskogen*. Jag meddelar några utdrag.

»Ni blev redan vid bokens utgivande missförstådd — nej, icke missförstådd, utan med avsikt misstolkad. Det är antagligen icke många arbetare, som läst er bok. Hade de gjort det, är jag säker på, att många tagit parti för den. Men saken är naturligtvis den, att de endast läste kritiken — och den trodde de och voro nöjda. — När ni i boken talar om att lyfta upp arbetarna till er egen nivå, då är ni på rätt väg. Att nu arbetaren själv insett, att den vägen är den enda rätta, bevisar bara, att ni var en profet — en profet, som delade många andras öde. Brevskrivaren ber om ursäkt för, att han rört i ett gammalt sår. Men meningen är endast försöka sona ett brott, som jag tror blivit begånget mot er långt tillbaka i tiden.»

Min avsikt med detta citat är ej att framställa mig själv som martyr. Jag är säkerligen ej ensam om att ha blivit »missförstådd och med avsikt misstolkad». Det händer varje författare, som griper in i tidens liv och vidrör dess ömma punkter. Men det ovan citerade visar i alla fall, att kritik kan vantolka och lyckas med sin vantolkning. Fallet är heller inte enastående i min egen erfarenhet som författare. Jag gömmer icke så få brev från bekanta eller obekanta korrespondenter, vilka med förvåning jämfört sitt eget intryck av en

Parfumerie ANTOINETTE W. NORDING BIRGERJARLSGATAN 16
BIBLIOTEKSGATAN 11
HAMNGATAN 12

Sköldpadd ~~~~~ Elfenben ~~~~~ Manicureskrin

SAMTAL MED EN UNG HERRE

SOM TÄNKER BLI FÖRFATTARE.

— FÖRELIGGER DET NÅGON SÄRSKILD anledning att välja detta besynnerliga yrke?

— Anledning? Varför blir man konstnär, målare, musiker, skådespelare? Där för att man inte kan bli något annat, förmodar jag.

— Javisst, men det händer, att man ångrar sig — för sent. För kanske trettio år sedan levde i Uppsala en ung student, som då en professor frågade honom, vad han tänkte bli, svarade: författare. — Hm ja, sade professorn, men ska det nu vara något att leva på? Då svarade den unge studenten flinkt och glatt: vad lever Ibsen på? Vad lever Björnsson på?

— Det var rätt svarat av den unge mannen.

— Ja, då. Men fråga honom nu. Vet ni i vilket land vi lever? Så här låter det: vad ska vi ge Alma på hennes namnsdag? — Ge henne en bok. — Hon har en bok!

Det är Sverige.

— Lögn. Tänk så mycket böcker det kommer ut här i landet. Vad leva då författarna på?

— Det är en gåta. Men ännu märkvärdigare: vad leva förläggarna på? Och de måste ju också betala författarna — något

Sätt bläcket på motbok! manar Hasse Z. i sin melankoliska syn på författaryrkets dystra utsikter. Att läsaren inte alls blir melankolisk vid genomläsandet av vad Hasse Z. skriver får författaren skylla sig själv för.

litet. Ibland tror jag, att de stjäla pengarna eller låna dem så långt det går.

Svenskarna köpa inte böcker. De låna dem. Eller också tigga de dem av författare, som de känna. Sätt upp en boställningsaffär och ingen kommer på den idén att be om en soppskål eller ett dussin tallrikar allra minst med egenhändig dedikation. Men ge ut en bok och var viss på att friexemplaren gå åt.

— Jag tänker ändå bli författare.

— Vad skall ni då skriva?

— Naturligtvis det som ingen skrivit förut på ett sätt som ingen skrivit det förut.

— Javisst, alla böcker äro ju skrivna på det sättet, om man får tro författarna. Men när jag tänker på alla de där böckerna eller de flesta av dem, så undrar jag om inte enda sättet att slippa dem vore att sätta bläcket på motbok med professor Bök

som chef för systemet. Högst fyra centiliter i månaden och ingen extra tilldelning om våren, som lär vara en farlig tid.

— Det finns skrivmaskiner.

— De äro guskelov för dyra och svårhanterliga för herrarna och damerna.

— Men jag vill ändå bli författare.

— Jag förstår det. Det går nog inte att hindra. Men tänk på jägmästaren och binnikemasken.

— ???

— Det var en gång en jägmästare som hade binnikemask. Han blev teosof och då förbjöd honom hans nya religion att döda djur. Han bestämde sig då att bli författare och leva på sin penna. Men då gick binnikemasken.

— Den historien har jag hört förut eftersom vi varit bekanta en tid. Och den bevisar endast, att kan man bli av med en binnikemask genom att bli författare så är det ju även i det fallet ett förträffligt yrke.

— Gå i frid, unge man. Ni är ohjälplig och må Gud bevara de arma förläggare, som råka ut för er.

Hasse Z

eller annan bok med det besked de fått av någon tidning.

Nu är det ju så, att en allvarlig författare ej får hoppas på ögonblickliga framgångar. Har man råd att vänta, kommer kanske i sinom tid upprättelsen — men när? Dess egentliga betydelse skulle ju vara att bereda en tillfälle att fortfarande säga sanningen och tjäna skönheten. Men om publiken struntar i både sanningen och skönheten eller låter vilseleda sig av »missförstånd eller avsiktligt misstolkning», ja, då tvingar kanske nöden sanningssägaren att tuga och skönhetstjänaren att i stället tjäna publikens tillfälliga nycker. Då kan litteraturen vara sin undergång nära, och den vittra litteraturen betyder för ett folks liv och framtid kanske mera, än den »nyktre» medborgaren föreställer sig.

De sista åren har svenska vitterheten varit sin undergång nära. Jag kan tillägga: den är sin undergång nära, såvida ingenting snart göres för dess räddning. Våra tryckpressar komma kanske i alla fall att slunga lika många böcker som förut. Förläggarna komma att som nu kläcka debutanter på maskin. Publikens tillfälliga gunstlingar komma att göra »succès» och få sina »upplagor». Med hjälp av en eller annan pristävlan komma väl också nya verk och författare i dagen, och det hela kan se nog så lovande ut. Och ändå kan litteraturen vara avliden eller på väg att avlida. Varför? Jo, därför att ingen längre sjunger ut sin hjärtas mening och ingen vågar skriva, som han helst ville skriva, ty gör han det, vägrar förläggaren trycka honom, kritiken att lojalt anmäla honom och publiken att honorera honom. Men publiken — det är nationen! Frågas: vill nationen längre ha någon

egen litteratur? Eller är det lika bra med översättningar, och uttrycka de lika bra den svenska folksjälen? En svensk, ledande och mycket hyllad kritiker har ju rättframt bejakat den senare frågan. Men ger nationen i sin helhet samma svar?

Det har under sista åren sett så ut. Medan under kriget överflödet rann över alla bräddar och till och med sipprade ut över vissa den andliga kulturens män, över professorer och riksdagsmän och folkskollärare, glömde man bara bort författarna. De voro de hart när enda människor, som under kriget hade ringare inkomster än förut. Och under fredskrisen tog och tar man »sparsamheten» till förevändning för att vägra dem nödtorften. Under sparsamhetsriksdagen 1922 betäcktes den övriga arbetslösheten med många miljoner i understöd. Man föreslog tio-, tjugo-tusen extra åt författarna, vilka voro arbetslösa med 250 av 300 — men av sparsamhetsskäl fingo de nej. Vid samma sparsamma riksdag fick idrotten ej tjugo, men 120,000. Ungefär lika mycket anslags till resor för folkskolebarpen, och nu tänker man begära summan höjd till 600,000 — så skolbarnsresorna må kunna utsträckas även till Danmark! Ett och annat läroverk, som firat jubileum, har fått 3,000 »för att få sin historia skriven». Forskningsresor i andra världsdelar ha också fått sina, kantänka, absolut nödvändiga anslag. Men så snart det gäller de vittra författarna, får riksdagen sin mest bekymrade min och måste den strängaste sparsamhet iakttagas. Åt 300 författare, av vilka de 250 äro utan förlag, förslår det utmärkt med inalles 26,000 kr. om året.

Hatar Sverige sina författare?

Man måste fråga sig: är kulturnivån i Sverige sådan, att man ej förstår för-

månen av att äga en litteratur? Hatar man rentav litteraturen och dess män och kvinnor! Är det någon viss författargeneration, som gjort sig misshaglig och på vilken man vägrar att spilla ens hälften av vad man anslår åt skolbarnens förlusteresor eller fotbollsspelarnas höga nöje? Det ser verkligen så ut, eftersom riksdagen 1919 som villkor för det sista lilla tillfälliga anslaget bestämde, att »de yngre författarna företrädesvis skulle komma i åtanke». Varför ej »de äldre», de som fordom höllos nere under förevändning, att de voro »de yngre»?

Ack, Sverige är de mycket unga författarnas land — samt de längesedan dödas. Deras, som ännu ej hunnit »med avsikt misstolkas», och deras, som kunna strunta i alla misstolkningar. Det är dumt att förarga sig, när det kostar lika litet att skratta. En viktigpetter i ett småblad förfasades här-omdagen över en översättning av Sam Pepys' Dagbok, där översättaren gjort hjälten löjlig». Kritikern medgav visserligen, att han ej läst originalet, men ändå så — han hade nämligen hört, att Sam Pepys varit en högst vördnadsvärd person, nästan lika högtidlig som en av Cromwells järnsidor och då så... En författare har stundom anledning undra, hur det står till med innanläsningskonsten — eller rentav med intelligensen i Sverige. Man kommer ofta ovillkorligt att tänka på den bekanta representationen av Esmanns lustspel Alexander den store i Gävle, då en herre plötsligt reste sig på parkett och indignerad frågade: »Skall det här kallas ett historiskt stycke?»

Clas Ramstedt

ÅR 1857

Uppfanns RUMFORD BAKPULVER

av Professor HORSFORD vid Harvard Universitet i Cambridge.

Begär "RUMFORD" och tag ej annat märke.

NÄR MAN LÄGGER SORGEN

MONOLOG I EN SCEN AV JACINTO BENAVENTE.

Personer: Carmen:

En kammarjungfru (stum roll.)

I Madrid.

Elegant rum med telefon.

Vid ridåns uppgång ordnar kammarjungfrun blommor i en vas.

Carmen.

(Inifrån) Eugenia! Eugenia! Fäll ned markiserna! Så där ja! (Kommer in på scenen.) Det kommer alltför mycket sol in. Bry er inte om blommorna; dem skall jag själv ordna. (Kammarjungfrun går.) Vad solen är närgången! (Drar för en gardin.) I dag är det förskräckligt ljus. (Ser sig i spegeln.) Jag tror nästan den här klänningen är alltför ljus. När jag valde den, tyckte jag den var annorlunda. Då dominerade det svarta. Nu är det, som om det vita dominerade.

Ett år och två dagar! Vad tiden flyr! Året har försvunnit utan att jag märkt det. Ack jo! Herregud! Det har sannerligen märkts... det vill säga, det har dock gått ganska fort.

De två sista dagarna ha förefallit mig längst. Sanningen att säga ha de varit trista. Årsdagen, visiterna, minnena... Och alla människor finna mig mycket friskare och fylligare än förut... Och de säga det till mig så eftertryckligt. Det är visserligen sant att jag mår mycket bra trots vad jag utstått. För jag har lidit mycket. Fast min ansiktsfärg är då inte naturlig; det vill säga, naturlig är den ju, för jag sminkar mig inte som Felisa, som spökar alltför mycket ut sig för att vara änka.

Å, vad det är svårt att vara i änkeståndet! Allt vad man företar sig observeras och kommenteras.

Liksom man har skrivit en bok om »Konsten att vara fru» borde man ge ut en om »Konsten att vara änka» så att vi kunde veta, hur vi borde uppföra oss.

Sorgeåret är inte det värsta. Men nu, under halvsorgen! Det är en mellantid, ett interregnum. Interregnum? Jag vill inte tänka på det, men tronen måste å nyo besättas. Det svåra är bara att välja den rätte härskaren. Men vilket liv skall jag föra under tiden? Vilka bekantskaper skall jag odla? Jag kan inte leva instängd mellan fyra väggar — men å andra sidan. Om jag visar mig för mycket... Vad skall man göra på morgonen?

Det finns ingenting man kan företa sig; gå i kyrkan, göra några inköp... några böcker och ett litet paket sötsaker för syns skull.

Om eftermiddagen är kall och regnig, tar man de behagliga och intima visiterna; skyldighetsvisiterna gör man på vackra, soliga dar för att inte träffa någon hemma. Och på kvällen?... Ja kvällarna äro de mest ömtåliga.

Det fattas mig dock icke sällan att gå till om kvällarna, bortsett från att Felisa tar emot alla kvällar efter teatern, och att jag icke har varit där i år. Jag vet nog, att hon är min väninna, hon har uppoffrat tusen nöjen det sista året för att kunna vara samman med mig. Jag är henne också mycket tacksam, men... hon unnför sig

För våra läsare presentera vi, med denna lilla satiriska monolog i översättning av fru Olga Vanner, årets Nobelpristagare i litteratur, Jacinto Benavente. Den spanske dramaturgen är ännu ganska okänd för den svenska allmänheten; men i de spanskalande länderna sättes han av många främst bland nutidens dramatiker. Den koketta unga änkans monolog har man visserligen mött många gånger förut i romansk litteratur, men i Benaventes variation har den onekligen en särskild spansk färg och en satirisk tillspetsning, som göra den roande.

En vacker spanjorska, nu acklimatiserad i Sverige, i den typiska klädsamma spanska dräkten.

inte som hon bör. Hon har låtit tala om sig alltför mycket. I hennes hus komma inga andra än änkor och gamla ungmör, men bara gifta män. Bara? Nej. Där är en ogift... En. Och han kommer för min skull; inte samman med de andra, utan tidigare, vid den tid han vet, att jag går dit. Och han åhör mässan i min kyrka varje morgon, och han har ålagt sig själv tre bot- och böneveckor för min skull. Den stackaren! Och sannerligen det är något nöje att uppvakta en änka det första sorgeåret. Han förefaller mycket allvarlig, han är deputerad, det är åtminstone en garanti; han ser ej illa ut, har en god ställning, äger ett gods i Extramadura och två hus i Madrid, ett i Carmengatan, där är till på köpet en tom lägenhet, som kostar 4,000 om året; vid tillfälle skall jag gå upp och se på den, jag kan fråga portvakten; man säger, att huset skötes illa... En ensam man. Att han är förälskad i mig är det intet tvivel om, och inte bör jag avvisa honom, ty han kände mig som gift och dristade sig aldrig till att antyda det ringaste. Jag trodde han var enfaldig. Nu har jag ändrat mening.

Det är en bildad, distingerad man. Men nu är ju saken den, att jag åtminstone ej på ännu ett år kan tänka på äktenskap. Fortfarande halvsorg! Nej, jag bör inte försaka en vänskap. Det ljusa inslaget. Det är ju så sed... Nu förefaller mig klänningen inte så ljus, som då jag satte den på mig. Sömmerskan hade verkligen rätt, det är en diskret halvsorg. (Ser sig i spegeln). Och jag som knappt vågade mig ut på gatan! Denna förtjusande eftermiddag... Jag tror, jag skall ringa till Felisa, jag kan hämta henne i vagn och köra en liten tur.

Stackars Felisa! Att ta henne med till Casa de Campo en så vacker eftermiddag! Om jag bara vågade. Ett år och två dagar! I slutna vagn... Ja, varför inte? Till Retiro. Med fördragna fönster. (Ringer på klockan, kammarjungfrun kommer.) Säg till Julian, att han spanner för med detsamma! Och var snäll och hämta min hatt. (Kammarjungfrun går och kommer om en liten stund tillbaka med en svart hatt. Ser sig i spegeln). Nej, det är alltför allvarligt. Jag får ha några violer på mig. (Sätter en bukett violer vid bröstet) Det är halvsorgsblommor. (Ser på hatten) Jag borde ha köpt mig en hatt med malvfärgad besättning. Den färgen passar till halvsorg. Man kan i varje fall så småningom vänja sig vid den... Felisa lade av sorgen med mörkblått. När allt kommer omkring har den verkliga sorgen ingenting att göra med dräkten. Men i hjärtat... Ska vi ha samvetsexamen? I vilken färg går hjärtat, när man har halvsorg? Ack, vad vet jag. Blekrött?...

Jag måste lysa upp hatten med något. (Söker i en kartong) Här måste finnas ett grått sidenband och ett spänne av jet. Låt mig se. Så där. Så skall det sitta. Det blir bra — halvsorg. Nu fäster jag det med knappnålar. I morgon ska jag köpa modellen, som jag såg hos madame Pierny. (Telefonen ringer) Vem kan det vara? Felisa? Gud. (Mycket bestört, då hon hör rösten i telefonen) Ja, jag tänkte gå ut. — Nej, nu går jag inte ut; jag skall vänta på er. — Det passar mig mycket bra, ty jag befinner mig inte riktigt väl. — (Låtsas hosta mycket nära telefonen) — Välkomna!

Det var ett streck i räkningen. Två kusiner till min man, två outhärdliga gamla nuckor, som hata mig av hela sitt hjärta. De kunde icke komma på årsdagen och ha beslutat att tillbringa denna eftermiddag tillsammans med mig. —

De skola påminna mig om sin kusin, sin käre kusin, med vilken de båda hade tänkt att gifta sig en gång. Och nu förefaller det, som om de vore änkor, åtminstone vad gråtandet och sörjandet beträffar, och allt därför, att jag inte har sörjt tillräckligt. (Telefonen ringer) — Felisa? — Det blir ingenting av. — Kusinerna, du vet, ha beslutat att tillbringa eftermiddagen hos mig. — Beklaga mig. — Verkligen? — Vad du är rar. Ja, kom, kom! — Kommer du inte ensam? En herre? Det menar du inte? — Men, kära, tänk på kusinerna. — Det har du rätt i, kom bara.

(Forts. sid. 1211.)

Välluktande, bländande vit tvätt erhålles med **KRISTALLIN TVÄTTMEDEL**

från **OLJEFABRIKS A.-B. UNION - MALMÖ**

JULFÖRBEREDELSE.

II.

I STÖRRE ELLER MEDELSTORA HUSHÅLL är det en god ekonomisk uträkning att luta julfisken hemma. Detta dock under den förutsättning, att det finnes lämpliga lokaliteter för arbetet, t. ex. tvättstuga, en kallare eller liknande plats.

Men för att hemmalutad julfisk skall giva lön för mödan, är det en absolut nödvändighet att man först har gott råmaterial; därefter ett gott beprövat recept, som noga följes samt — och ej minst — att samtliga hushålls medlemmar *tycka om* lutfisk. Först när dessa tre villkor förefinnas, blir lutfisk vad den verkligen under hela helgen skall och bör vara, nämligen en god, hälsosam och bekväm anrättning. Och dessa goda tre ting fördunklas ej av att lutfisk då också blir en ganska billig anrättning.

Det gives tre slag av torkad fisk, som användas till lutfisk. Dessa slag äro *spirlånga*, *bernfisk* och *gråside* (eller *gråsej*). Av dessa ger spirlånga den vackraste produkten, bländvit och fyllig som den blir, när lutningen är lyckad. Bernfisk kan också bli utmärkt vacker med en god och kraftig smak. Verkliga lutfiskännare och dito älskare mena dock, att den mera oansenliga och billigare gråsidan besitter den finaste smaken.

Vad, som näst gott råmaterial — d. v. s. god torkad fisk — erfordras för en lyckad hemmalutad lutfisk är ett par ordinarie stora träbaljor samt riklig tillgång på friskt vatten, jämte, som ovan berörts, lämplig plats.

Vid val av själva fisken ser man till att få den både tunn och ljus. Särskilt är detta noga med spirlånga, vilken skall vara vit och tunn samt, när den hålles mot dagsljuset, skall visa en skiftning i rött. — Bernfisk och gråside äro alltid mera mörka; här väljer man stora exemplar, och med köttetsida ren och utan märken av levrät blod, vilka senare ge sig tillkänna genom att hela fisken är liksom mörkflamig.

Den lämpligaste tidpunkten att lägga ned julfisk är omkr. den 9 december, med Annadagen som god märkesdag. Det gives två sätt på vilka fisk kan lutas: den gamla metoden med björkaska — som av mången ännu anses förnämligast — eller med soda, vilket är det bekvämaste, och även ger ett fullgott resultat, blott tillvägagångssättet är det rätta.

Lutning av fisk på gammalt sätt. (Med björkaska.)

Till 2 kg. torkad fisk: 2½ lit. sållad björkaska, 10 lit. vatten, 1½ dcl. släckt kalk.

Fisken sägas tvärs över i lämpligt stora stycken, t. ex. en spirlånga i tre delar, bernfisken i två delar — om den är stor —, medan gråsidan får vara hel. Fisken får ligga i friskt vatten under 6 dagar. Vattnet ombytes en gång dagligen och bör hela tiden stå över fisken. Vid varje ombyte borstas fiskstyckena lätt på skinnsidan. — Av den sållade askan och vottnet kokas en lag, i vilken efter en stund kalken nedlägges. Då luten kokat tills den ser liksom skuren ut, avlyftes grytan. När askan sjunkit till botten, silas luten och bör stå till nästa dag. Den vattenlagda fisken nedlägges med skinnsidan uppåt uti en balja. Luten slås över så den täcker fisken, varefter ett rent bräde med en rentvättad sten som tyngd lägges över fisken så att denna hålles nere i luten. Varje dag omplockas fisken, så att de stycken, som legat överst komma underst. Efter 5—6 dagar upptagas de mest utsvällda styckena, vilka läggas i friskt vatten, som varje dag ombytes, en eller två gånger, beroende på huru brådskande det är att få fisken urvattnad.

Fisk lutad med soda.

Till 2 kg. torkad fisk. 1 lit. släckt kalk, 150—175 gr. soda, 10—12 lit. vatten.

Fisken sägas, vattenlägges och förbehandlas som i ovanbeskrivna recept. Sodan upplöses i litet kokande vatten, varefter hela vattenmängden iblandas. Av kalken ströses ett lager på botten av baljan, vari fisken skall lutas. Fisken nedlägges varvis med skinnsidan uppåt och med kalk mellan varven. Sist påhålles från kanten den fullt kalla luten. Kalk ströses överst, och bräda med tyngd pålägges. Fisken omplockas på andra eller tredje

dagen, varvid de minst utsvällda styckena läggas nederst. Efter 4—6 dagar brukar fisken vara tillräckligt utsvälld. Den avsköljes då noga och lägges i friskt vatten, som ombytes varje dag.

Kokningen av lutfisk kan även den för en mindre van person bli en viss besvikelse. Ty huru mången har ej råkat ut för den fataliteten att när lutfisken är färdig att läggas upp, den då visar sig mera vara i form av en rinnande gröt eller välling i stället för snövita, dallrande och söliga fiskstycken?

För att undvika denna på julkvällen onekligen mycket fatala händelse, bör man helst låta skinet sitta kvar — deta är ju under vattenläggningen borstat flera gånger — samt knyta in fisken i en handduk, varefter den lägges i kokande saltat vatten, som ej får nå över "knytet". Kastrullen lyftes genast efter uppkoket åt sidan, och kokningen fortsattes ytterst sakta tills fisken är färdig, då den genast serveras.

Några recept på mera ovanliga korvsorter.

Då flera husmödrar både direkt och genom frågoavdelningen begärt recept å några vissa korvsorter, meddelas en del här nedan.

Först kommer då den begärda beskrivningen på en korvsort, vari ingen mjölk ingår.

Julkorv. 2 kg. malet fläskkött (drivet genom köttkvarn 5 ggr.), 1 kilo malet oxkött, ½ kg finskurna späcktärningar, omkr. 1½ lit. kall buljong (behöver ej vara stark sådan), 1—2 dcl. enkel sherry eller madeira, 3 msk. salt, ½ msk. finstött vitpeppar, knappt lika mycket starkpeppar, 1 liten tsk. kalisalpetar, omkr. 7 m. krokfjälster (ej för smala. — *Till ingnidning:* 3 msk. salt, 2 msk. socker, ½ msk. kalisalpetar.

De malda köttsorterna och kryddorna, utom saltet arbetas i ett större fat omkr. 1 tim., varunder den kalla buljongen *småningom* och *litet åt gången* påspädes. Sista kvarten tillsättes saltet och vinet. Färsen provas genom att steka litet därav i en panna. Kännes den för hård, påspädes något mera vätska. Däremot bör man vara varsam med tillsättandet av mera salt, enär korven längre fram blir saltare, dels genom ingnidningen, dels genom att förvaras i saltlake. Färsen stoppas i rengjorda krokfjälster, dock ej allt för hårt. De avtagas och omknytas till lagom långa längder. Ingnidas med salt, socker och kalisalpetar och få ligga till nästa dag, då de nedlägges i saltlake.

Obs! I stället för buljong, kan vatten tagas; dock bör detta då gärna blandas med ¼ del gott öl eller pilsnerdricka (Kl. 2).

Julkorv (med mjölk).

1 kg. malet oxkött, 1 kg. dito fläskkött, 1 kg. fint skurna späcktärningar, 1 kg. kokt, kall potatis, 1—¼ lit. kokt, kall mjölk, 1 struken tsk. vitpeppar, 1 tsk. ingefära, 1 tsk. kryddpeppar, 2—3 msk. salt, omkr. 6 m. starka, ej för smala krokfjälster. — *Till ingnidning:* 3 msk. salt, 2 msk. socker, 1 tsk. kalisalpetar.

De malda köttsorterna läggas jämte den rivna (dagen förut kokta) potatisen i ett större fat och arbetas tillika med kryddorna c:a ½ tim., varunder mjölken *småningom påspädes*. (Mjölken måste vara absolut kall, således helst kokt dagen förut. Späcktärningarna och saltet tillsättes, varefter färsen arbetas ytterligare 20—30 min. Den provas som i förg. recept är nämnt. Massan stoppas i de väl rengjorda fjälstren, och böra korvarne ej vara för hårt stoppade. Korvarne vattenspolas och ingnidas med saltblandningen. De nedlägges nästa dag i saltlake.

Fin bräckkorv (s. k. Linköpingskorv.)

1½ kg. malet oxkött, 1 kg. malet fläskkött, 1 kg. finskurna fläsktärningar, 1 kg. knappt färdigkokt potatis (kokad föreg. dag), 1 tsk. vitpeppar, 1 tsk. kryddpeppar, ½ riven muskotnöt, 3 msk. salt, 1 lit. kokt, oskummad kall mjölk, omkr. 5 meter krokfjälster. — *Till ingnidning:* 3 msk. salt, 3 msk. brun farin, 1 tsk. salpetar.

Samma beredning som i föregående recept, utom med den skillnaden att något mindre mjölk användes varjämte iakttagas att korvarne stoppas hårdare än vid kokkorv. — Korvarne spolas med friskt vatten och ingnidas med saltblandningen. Efter 1—2 dagar, under vilken tid ingnidningen med den i kärlet uppkomna laken dagligen upprepas, sändas korvarne till rökning under 5—6 dygn.

Denna korv blir delikat som lätt bräckt. Den skäres då i c:a ¼ cm:s tunna skivor, vilka läggas i kall stekpanna, som långsamt uppvärms. När fläsktärningarna börja klarna, vändas skivorna och fräsas lätt på andra sidan. De — skivorna — skola färdiga ligga flata och få inte alls ha böjt sig uppåt, och få dessutom ej bli bruna, varföre de genast uppläggas, när de äro frästa. — Om ovanstående korv får hänga på sval och fuktfri plats 2—3 månader, blir den förträfflig som metwurst.

Saltlake för korv. — En utmärkt och därtill mycket lättvindig saltlake är följande *okokta* lake: 4 liter kallt, okokt vatten, 6 dcl. salt, 1½ dcl. socker, 1 struken tsk. kalisalpetar. — Alla ingredienserna blandas, och när saltet och sockret äro smälta, nedlägges korven, fläsket, etc. — Denna lake håller sig god 14—21 dagar.

IDUNS KÖKSALMANACKA.

10—16 DECEMBER.

SÖNDAG. *Frukost:* Prinsesslåda; stekt potatis; smör, bröd, ost, kaffe eller te; wienerkrans. — *Middag:* Köttsoffa med klimp (buljongen sedan fredagens pepparrotbringa); färstek, potatis, morötter och brysselkål; äpplekaka med vispad grädd.

MÅNDAG. *Frukost:* Ängkokt salt sill, med smält smör och hackat ägg, potatis; smör, bröd, ost, kaffe eller te, skorpor. — *Middag:* Färsfylld kålhuvud, potatis; varm citronsoffa med sockerskorpor.

TISDAG. *Frukost:* Uppstekta rester av det färsfyllda kålhuvudet, potatis; smör, bröd, ost, kaffe eller te; bullar. — *Middag:* Kokt bergtorsk med enkel fisksås, potatis; mannagrynsbrylé.

ONSDAG. *Frukost:* Fisksufflé, smält smör, potatis; smör, bröd, kaffe eller te, skorpor. — *Middag:* Kall lammstek med värmad sås, helstekta potatisar och tomatmakaroner; äppleris med mjölk.

TORSDAG. *Frukost:* Sillgratin med potatis; smör, ost, kaffe eller te, skorpor. — *Middag:* ärter och fläsk, äppleplättar.

FREDAG. *Frukost:* Kalvsylta med rödbetor, potatis; smör, bröd, kaffe eller te, vetebröd. — *Middag:* Restkotletter (rester av färsteken), stuvade grönsaker (kål, morötter etc.); fruktsoppa.

LÖRDAG. *Frukost:* Stekt fläsk med brun löksås, potatis; smör, bröd, kaffe eller te, skorpor. — *Middag:* Ugnsgatinerade koljfiléer, potatis; viktoriakräm.

RECEPT.

(Eftertryck förbjudes.)

Prinsesslåda (för 6 pers.) — ¼ kg. malet kalvkött, 2 ägg, 1 msk. stötbröd, 1½ dcl. gräddmjölk, 3 msk. smält smör eller växtmargarin, 1/5 tsk. vitpeppar, 1 struken tsk. salt, 1 msk. ansjovissås, 6 ansjovisar. — *Äggstanning:* 2 ägg, 1—1½ dcl. gräddmjölk.

Kalvfärsen lägges i ett fat och arbetas med sked under det de vispade äggen tillsätts ett i sänder. Mjölken — i vilken stötbrödet fått svälla en stund — iblandas. Massan avsmakas med kryddor och ansjovissås, varefter den hålles i en smord, eldfast form. Ovanpå läggas de sex ansjovisarna, delade i filéer. De två äggen vispas med gräddmjölken och hålles över. Gräddas i god ugnsvärme omkr. ¾ tim. Anrättningen serveras genast i sin form med kokt eller stekt potatis.

Fisksufflé (för 6 pers.). Omkr. ½ lit. (eller mindre) kokt fisk, 2 msk. smör (omkr. 75 gr.), 2 dcl. mjöl (drygt), omkr. ½ lit. uppkokt mjölk, 4 ägg, salt, socker, vitpeppar.

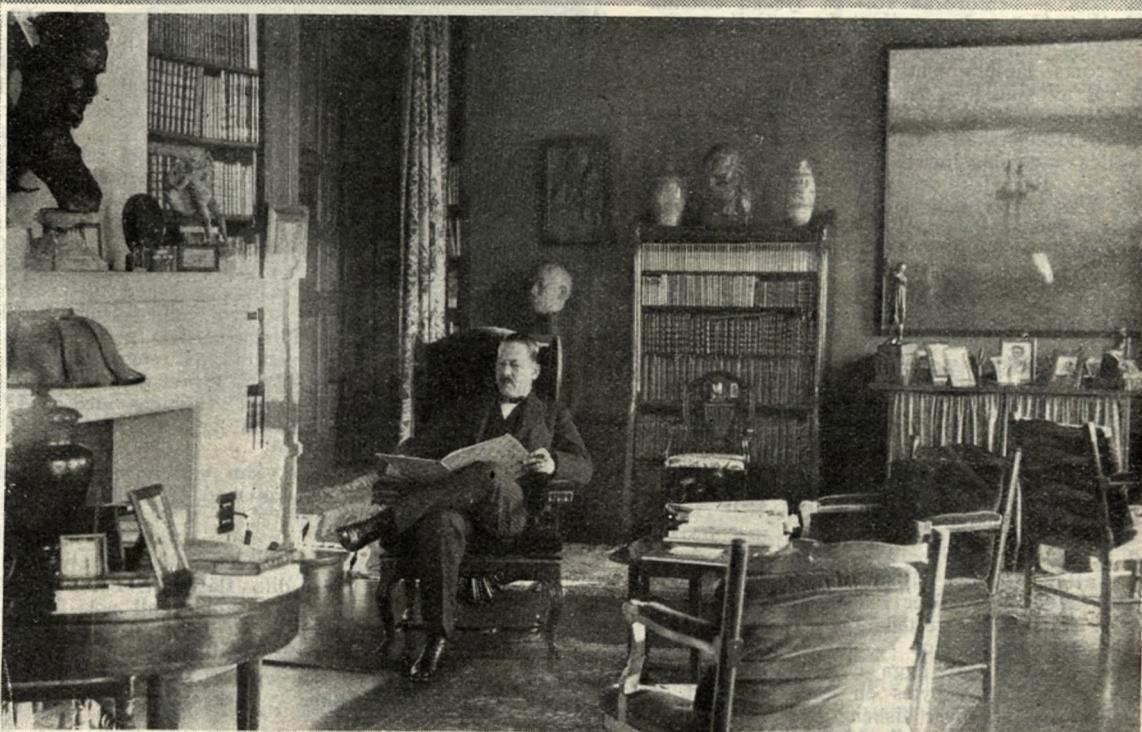
Den kokta fisken befrias från skinn och ben och hackas fin eller raspas med en gaffel. Smöret och mjölet fräsas, mjölken påspädes, och säsen får koka ett par min. När den något avsvolnat, iröras äggulorna en i sänder, varefter smeten röres 5 min. Fisken iblandas och kryddorna tillsätts. Sist nedröras de till hårt skum slagna äggvitorna. Massan hålles i en smord och brödbeströdd eldfast form och sufflén gräddas i god ugnsvärme 45—50 min. — Sufflén kan även gräddas i vattenbad och stjälpas upp. Smeten hålles då i bleckform, som endast får fyllas till drygt hälften, varefter den får koka i vattenbad i ugn eller på spis omkr. 1½—2 tim. Sufflén stjälpes upp på fat och serveras genast.

BLAND BOKVÄNNER OCH BOKSAMMLARE

Generalkonsul Jean Jahnssons bibliotek är ett av de vackraste, som finnas i svensk privatägo. Här ett av biblioteksrummen, »Stora biblioteket». Det innehåller konståbcker, huvudsakligen utländska praktverk, biografi, frimureri, genealogi, släkthistoria, en i det närmaste komplett samling svensk dramatik, teaterhistoria m. m. Rummet är i grönt och guld, med plafond av Hjortzberg, skrivbordet av mahogny med infattningar av mässing. Även pilasterna innehålla böcker (Foto D. N)

Direktör Thorsten Laurin i sitt konstbibliotek. Detta rymmer en komplett samling svensk konstilliteratur, både äldre och nyare, samtliga utländska arbeten om svensk konst, huvudarbetena på olika språk om de olika konstnärerna och konstepokerna m. m. Utom konstbiblioteket har direktör Laurin ännu ett bibliotek, som rymmer svensk vitterhet i originalupplagor, svenska och utländska praktverk, äldre och yngre, historisk litteratur m. m. (Pressfoto.)

I sin villa å Djurgården har bokförläggaren Karl Otto Bonnier inrett ett stort bibliotek, vilket han ursprungligen tillämnade som arkivbibliotek för sitt bokförlag. Rummet räckte dock inte till utan nu skall ett sådant arkiv anordnas i Bonniers nya affärshus vid Sveavägen. Hr Bonniers privatbiblioteks förnämligaste del består av en rätt fullständig samling av förlagets äldre böcker och gammal svensk vitterhet i allmänhet. Fotografien visar den kände bokförläggaren njutande sin helt säkert välbehövliga siesta bland sina bokskatter. (Pressfoto.)

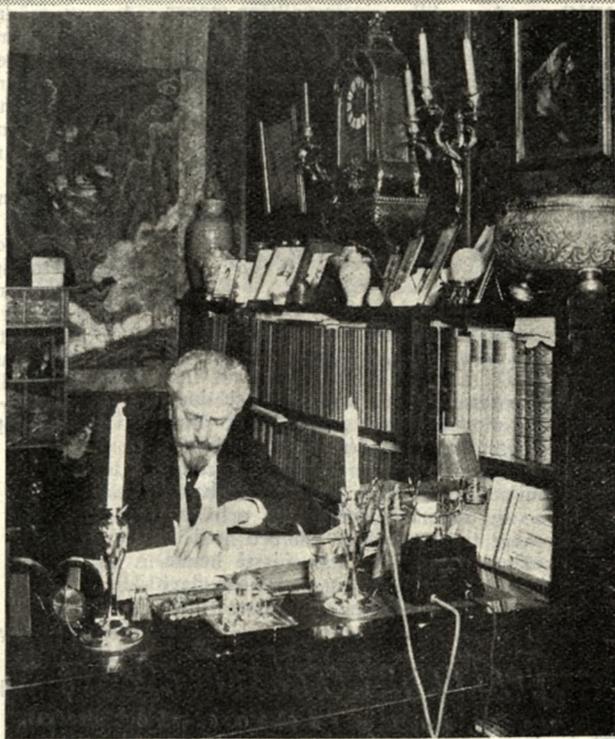
NÅGRA BILDER FRÅN SVENSKA BIBLIOTEK

Ett utomordentligt vackert Göteborgsbibliotek är Grosshandlare och fru Carlanders. Det är inrett i ett för ändamålet idealiskt, stort rum i Carlanderska villan. I biblioteket ingår åtskilligt av riksantikvariens Hildebrands samlingar, vilka övergått till hans dotter, fru Carlander. Över spisen riksantikvariens Hildebrands porträtt (Foto Utgård)

Bibliotekarien d:r Hj. Lundgren i Norrköping i sitt privatbibliotek. D:r Lundgren är en stor bibliofil, vilket man f. ö. också kan utläsa ur hans författarskap (Foto Hilmer Een).

Professor Oskar Björck har i sitt vackra Stockholms hem bland alla konstsakerna även en riklig boksamling. I denna märkes särskilt en del orientaliska rariteter (Foto D. N.)

SVENSKARNA ÄRO I STORT SETT intet bokälskande folk. Man måste ofta förvåna sig över hur få böcker »vanligt folk» har i sitt personliga ägo. Ett fåtal bibliofiler ha vi i alla fall. På dessa sidor föreställas för Iduns läsare några av dessa representanter för boksamlandets ädla konst. Fotografierna böra också kunna ge en vink om hur ett verkligt vackert bokrum bör inredas.

Man talar för övrigt icke blott om bibliofiler, utan stundom också om bibliomaner. Vad skulle skillnaden vara? Bibliofilen samlar för innehållet, som han i regel ger sig tid att taga del av, medan bibliomanen i främsta rummet tänker på bokens utstyrsel och kulturhistoriska värde. Hos amatörbibliofilen förenas dock oftast dessa båda intressen.

Rosenthals porslin *Rosenthal* som julklapp!

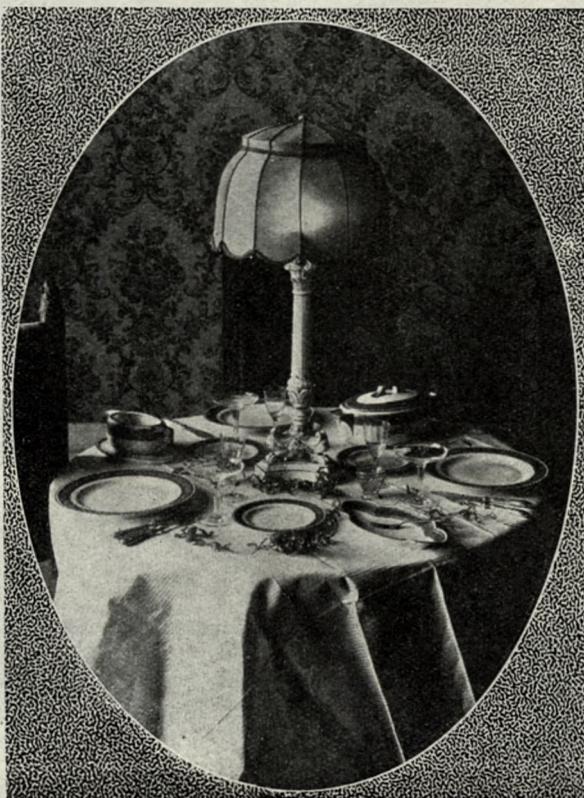
Jultiden nalkas och människornas hjärtan slå hastigare, men för många medför det dock grubbel och huvudbry över den svåra frågan: "Vad skall jag ge."

Den som icke vill ge rena lyxföremål, kan förbinda det sköna med det nyttiga. I båda fallen kan man knappt tänka sig en mera idealisk gåva än porslin med dess otaliga användningsmöjligheter, former och färger.

I påfallande grad användbart till dagligt bruk vid bordet kan porslinet också på samma gång tillfredsställa de högsta konstnärliga anspråk. Detta bevisas framför allt av Rosenthals berömda porslin, vars nyheter är värda särskilt intresse.

Under det att föregående år det praktfulla Rosenthal-rot porslinet med sin färgklang av mattrott, vitt och guld värdigt anslöt sig till det världsberömda Rosariporslinet i djupt blått och guld, överraskar Rosenthal i år inom området för den rena prydnadskonsten med figurer såsom mondäna exotiska danserskor, grupper, barnfigurer, elegant stilerade djur o. s. v., som i sin utsökta elegans och levande framställning anknyta sig till de bästa traditioner.

Ett område slutligen, på vilket Rosenthal obestriddligen intar den främsta platsen är bords- och kaffeserviserna,

som på grund av sin praktfulla glasryta och ädla form i förening med den mest utsökta dekoreringsmed rätta åtnjuter världsrykte.

Såväl beträffande det borgerliga bordet som den mest luxuösa taffel fyller Rosenthal alla anspråk på grund av sin insikt om att ett inbjudande och elegant dukat bord icke blott utgör varje husmors stolthet utan även direkt är en kulturens gradmätare.

Dessutom tillverkar Rosenthal även alla andra föremål av olika slag, som fullständiga ett bords dekorerings, t. ex. förtjusande mockakoppar, gelé- och konfektdosor, vaser och skålar och slutligen bedärande bordslampor av porslin i aparta former och färger.

Slutligen må också hänvisas på mängden av praktiska och vackra presenter av Rosenthals porslin, som askkoppar, ljusstakar, cigarettosor och till och med etuin samt eleganta garnityr för dam- och herrskrivbord, prydnadsskålar, puderdosor, jultallriker och lampor för såväl sovrum som salong.

Kort sagt, den som grubblar över, vad han skall ge i julklapp, finner bland Rosenthals rika produktion utan möda för varje ändamål en vacker och välkommen present.

Varför skrev jag min bok?

(Forts. fr. sid. 1202.)

rest" av den framstående unge författaren Hugh Walpole.

"Det finns ingenting besynnerligare i förening med kriget än det sätt varpå en atmosfär av den intensivaste karaktär bara genom ett par dagars avstånd kan förändra sig. — — — Det är som om man besökt ett hus för första gången. Det inre har varit av oerhörd intresse. Det har uppenbarat för en skönheter och färor av hittills okänt slag. Man tror att hela ens liv är förändrat för alltid. Så stänges dörren bakom en, man stiger ut i den yttre världen. Då man vänder sig om ser man bara en grå intetsägande mur. Man kan knappast längre tro på vad man upplevat. Det fanns ingen skönhet, ingen fasa, säger man sig själv. Det vanliga livet sluter sig om en, triviala ting återfå sin gamla betydelse. Man slutar upp att tro på något annat."

Varenda människa som har någon erfarenhet, inte bara av krig, utan överhuvudtaget av avgörande, katastrofer, *verklighet*, känner igen denna känsla av *ännu mera verklighet*, den förnimmelse av värden bakom de vanliga värdena, mysteriet, helgden i de vanligaste saker, vilken helt plötsligt öppnar sig för en i farans eller lyckans största ögonblick.

Varför skulle det vara orätt att söka hålla upp den där dörren en liten smula längre? Varför skulle det vara konstens enda uppgift att ge den lugna yttersidan av det världens hus, där *detta* försiggått?

Det är ur den synpunkten jag tror att även utvecklingshistorier ha sitt berättigande just nu, och kunna ge något till de kamrater vi innerst inne alla vandra mellan.

Och det är därför som jag nu 1922 vågat ge ut "En romantikers hustru" — i all ödmjukhet så att säga, icke så mycket en "författare", som just bara en kamrat.

Och det är en av de saker man alltid, hur ringa man än är, borde få lov att vara.
Stockholm d. 12 nov. 1922.

Anna Lena Elgström

Slumpens myndling — en bok om den trohjärtade vardagen.

Om "Slumpens myndling" är icke mycket att säga. En barndomsvän till mig fick ursprungligen idén att uppleva något liknande myndlingens öde. Och om Ni finner denna lilla erinring alltför mager såsom stoff för en roman på över trehundra sidor, så låt mig tillägga att jag därjämte önskade skildra vardagen, summan av de blygsamma ögonblick som man upplever utan att förlora besinningen, den trohjärtade vardagen, vars enda förtjänst är den att bilda underlaget för tillvarons monumentala delar. Sandträsk i nov.

Sma Aronson

Ulla Bjernes nya hjältinna har som vanligt mycket av henne själv.

Tanken på min egen ungdoms illusioner och dumdriftiga stormlopp mot de murar samhället en gång för alla har uppbyggt, gav mig idén till "Lilla Jälm". Hon är en naiv och idealistiskt anlagd flickunge, som drömmer om att utföra stora och lysande handlingar, att höja sig över medelmåttorna, och som därför i ungdomligt trots upptager kampen med de nyktra vardagsmänniskorna, som icke förstå henne. Hon straffas hårt av verkligheten, som icke äger något förbarmande med dylika individer. Idén

i denna bok såsom i de flesta av mina föregående arbeten är ett försök att skildra kvinnans kamp som individ, ungdomens illusioner, vilka aldrig hålla streck inför livets allvar, som krossar de odugliga och danar de starka till människor, nöjda med den obemärkta post livet anvisar dem.

Ulla Bjerne - Briandot

Brita von Horn om att skriva svenska.

Min bok "Den döda gården" är icke i egentlig mening någon herrgårdsroman. Jag har försökt skildra ett människooedes inre utveckling och har utgått från min egen övertygelse att rörlighet är gud. Det är att reagera, ömma, förstå, verka, ha medlidande, skaparkraft. Orörlighet är djävulen, är steriliteten, oförståelsen, likgiltigheten, lättjan och hänet. Det är döden!

Man har anmärkt att jag inte kan skriva svenska. Jag erinrar mig att man en gång riktade samma förebräelse mot en annan ännu levande författare, varpå denne svarade att "var det inte svenska han skrev, var det i alla fall något som i hög grad liknade detta språk, och som att döma av bokens åtgång ogement roade folk".

Jag tycker svaret var ganska kvickt! För övrigt vill jag framhålla att typerna i min bok på ett undantag när, allesammans äro diktade och ingalunda tagna ur verkligheten som ett beställsamt sladder velat berättas.

Sen var det visst inte mera —

Brita von Horn

Äkta Spets- & Sidendépôt
Obs.! STUREGATAN 6 Obs.!

Tel. 77436

2 tr. HISS

Norr 19700

Julutställningen är öppnad och rekommenderas vårt rikhaltiga lager av *Spetsar, dukar, kuddar, gardiner* i spetsarbete, tyll och broderi. *Näsdukar, lingerie. Konstnärliga smycken, speglar, kartonger, dockor* m. m. till julklappar. *Billiga priser.*

STEINWAY & SONS

ENSAMAGENTUR:
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM • JAKOBSBERGSGATAN 39.

**KÖP
TANGENS
GARDINER**

Begär alltid

**Kobbs
Thé**

貨中
店國

Kinamagasinet

Räsiden 3.50, Dukar,
Flygeltäcken, Kuddar,
Konstsaker, Måttor m. m.

Regeringsg. 43 1, Stockholm.
Riks 30 86.

**HENSLÖDEN
LUDVSKA**

VÄVNADER, KONSTSMIDEN
och ALLMOGEMÖBLER.
Beställningar mottagas. Stilfullt
arbete. Begär offert.

Vår mycket omtyckta
"3/4 kg. ask"

**Choklad
Konfekt
Marmelad**
à 4:40 pr ask

Till landsorten fraktfritt 4:90 pr ask.

PERCY F. LUCK & Co.

Fiskpudding

Nybakad dagligen, i kartonger à 1 kg.
Kontrollerad tillverkning.
Prisbilligt, delikat, närande.
Säljes hos alla matvaruhandlande eller
direkt från

A.-B. Göteborgs Fiskförädling
Rt. 434 14. Göteborg. Rt. 434 14.

**PARAMINT
PASTILLER**

FÖRORDAS AV LÄKARE.

vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid
epidemier.

SÄLJAS ÖVERALLT
"A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM"

När man lägger sorgen.

(Forts. fr. sid. 1206.)

Stackars Felisa, hon är verkligen snäll. Hon kommer och tröstar mig i den här obehagliga situationen. Och hon kommer inte ensam. Vår gemensamme vän är på visit hos henne, och som jag föreslagit honom att också komma hit någon gång, tror han, att han bör komma med anledning av att sorgeåret är slut. Omöjligt! (Lägger av violbuketten) Jag måste klä mig i svart och gråta, gråta mycket, för att se, om jag kan tråka ut dem, så att de icke komma tillbaka; ja, blir det nödvändigt måste jag åstadkomma en nervattack. Förhållandena i dag ha gjort mig sentimental. Eugenia, Eugenia! (Kammarjungfrun kommer) Jag skall byta klänning; den jag brukar ha i kyrkan. Ta med er hatten och blommorna. Vänta! (Anbring några blommor vid ett porträtt, som står på kakelugnen) Jag sätter buketten här vid porträttet. Hämta två näsdukar till mig. (Kammarjungfrun går) I dag ska kusinerna få tråkigt. Helt säkert komma de med den vanliga visan: »Stackars Ricardo! Kanske finns det andra, som sörja honom lika mycket som vi, men mer — omöjligt. Du är ung, du är vacker...» Så där ironiskt — det är det största erkännande en kvinna kan ge en annan, men erkänna, att hon verkligen är det — aldrig. »Du är ung... Tiden läker alla sår. Friare kommer du ej att sakna». Jag sakna, nej! Sådana skulle däremot de vilja ha. Och om han verkligen kommer med Felisa, kommer mitt snyftande att förfalla honom löjligt. Nej, nej. Jag tror jag fortsätter med halvsorg och med violerna. (Tar åter violerna på sig) Och jag skall inte gråta. Några suckar är tillräckligt, ty om jag inte visar några känslor alls, vilken uppfattning skall han väl då få av mig? Han skulle kunna tänka, att jag skulle göra detsamma för honom om jag även bleve hans änka...

Ännu en gång änka, — vad säger jag? Ännu en gång gift ville jag säga. Vi få se. — Nu komma de. (Går mot dörren i bakgrunden) Kusinerna. Och Felisa. Och han. Alla på en gång. Han! Vilken min ska jag sätta på mig? Ska jag le? Ska jag vara sorgsen? (Till publiken) Säg mig det ni! Inte vill ni väl se mig sorgsen!

KVÄLLAR PÅ PARKETT.

TURE RANGSTRÖMS NYA OPERAVERK "Kronbruden" hade häromdagen sin länge bebadade premiär på Kgl. teatern. Strindbergs folkliga skådespel måste förklarligt nog locka en komponist att kläda detta samvetskvalens drama i musik.

Där finns gott om stoff som inspirerar: starka själsaffekter, religiösa stämningar, folkvisa och naturmystik. Och den nationella färgen är ej en yttre skrud, utan genomtränger hela dikten.

Rangströms musik äger också en svenskt folklig karaktär, där den i mellanspel och körer unnas att flyta ut i verklig melodi. Men det sker tyvärr med alltför täta avbrott på grund av taldialogen, som utgör en kedja av recitativ — naturligtvis, eftersom stycket är ett skådespel på prosa och måste som helhet ligga obekvämt för musikalisk behandling. Gunnar Wennerberg sade visserligen att *allt* kan ton-sättas, till och med — adresskalendern. Och Rangström har med oförskräckt energi låtit Strindbergs korthuggna, realistiska prosa besjåla sina tonala ingivelser ända därhän, att de sjungande få stormskrika i olika tonlägen som ilska kvinnor på ett agitationsmöte. Men om dylikt skall kallas tonkonst är publiken ursäktad, därest den sitter oförstående eller rent av förargas. Det betänkliga är tillika att musiken med sina flerstädes erkännansvärda skönheter och karaktärsfulla rytmer har långa enformiga partier under vilka handlingen sover. Det strider mot Strindbergs dramatiska kynne, som var ständigt skälvtande liv och lågande patos. — Vi få måhända betrakta Rangströms "Kronbruden" som ett steg mot den nationella operakonst vi otåligt bida — men blott ett steg. Det återstår ännu många av-satser att bestiga innan plattan är nådd, där mäs-

Hans bästa julklapp

Maniol
det bästa för huden
i alla väder

Ack, säg mig liten Inga,
varför är du så fin?

- Jo, Mor syr mina kläder
på **SINGER** symaskin.

**GUMMANS
Tvättpulver**

- de s'
ändå de
bästa.

KARLUDEN

Tulo

**DEN LILLE
HALSLÄKAREN**

Kallt och rusligt — just sådana dagar har Tulo, "den lille halsläkaren" mest bråttom. Från det ena huset till det andra går han sin rond och överallt hälsas han lika hjärtligt välkommen. Hosta, heshet och kalskatarr äro tråkiga — men en Tulo-pastill gör underverk. En bättre bundsförvant än Tulo kan Ni inte skaffa Er mot sjukdomar i mun och svalg.

Uppfriskande. Pris 25 öre. Välsmakande.

Hans bästa julklapp

blir i alla fall

EN "MASTA"-PIPA

"MASTA" Ett London-märke av första klass **BÖJDA RAKA**
Prima Briar-Gediget silverbeslag. — Ingen upphettande metall.
— Särskilt lätt att hålla ren. —

3 kvalitéter till resp. Kr. 4:50, 7:50 och 11: — samt i fodral till Kr. 12: —
och 15 — hos de flesta affärer i branschen, eljest från K. U. BERG, Göteborg 3.

Ont i halsen

heshet och bröstvärk förorsaka smärtor. Sloan's är det enda hjälpmedel som ger ögonblicklig lindring. För all slags värk. Ha Sloan's till hands. Tränger in i huden utan gnidning.

Fås på alla Apotek.

SLOAN'S Liniment

Yardley's Old English Lavender Soap

Av utsökt kvalitet renar den huden fullständigt och bibehåller hyn ungdomligt fraiche. Luxiöst parfymrad med doften av den äkta Lavendelblomman är det den förnämsta av alla kvalitets tvålar.

Pris pr karta om 3 tvålar - Kr. 4:50.

Säljes i alla förstklassiga och väl sorterade affärer inom branschen.

YARDLEY & CO., LTD., LONDON, W.1

verken springa i dagen som de varma källorna ur jorden.

Operans artister ha den största heder av utfördet.

Fru Göta Ljungberg som Kersti och fru Bartels som jordemodern äro ett par skapelser av första rang, ej minst dramatiskt.

Hr Ralf ger en känslig bild av den blide Mats och hr Andresens bas klingar härligt i en av operans få sångbara nummer. Den spotska oförsonliga Brita har en god representant i fru Järnefelt och länsmannen och forskarlen likaså i hrr Herou och Molin. Uppsättningen äger stil och stämning. Orkestrerns svåra arbete ger utmärkt resultat under hr Järnefalls ledning.

Dramatiska teaterns nya program, en fransk komedi "Bröllopsdagar" av Paut Géraldy, borde bli länge stående på affischen. Dess tendens, som ej på minsta vis trumfas i åskådaren, endast ger sig tillkänna i själva händelseförloppet, är allmängiltig och gripande. Den visar med fina psykologiska drag hur föräldrakärleken blir ett martyrium, när barnen hunnit vuxen ålder och slita sig lös från hemmet för att gå egna vägar. Det blir i det här fallet ett martyrium, emedan de unga i Géraldys stycke ha mottagit för mycket kärlek. Den har kommit dotterns ytlighet att växa och sonens bryska och krävande natur att ta brutala former.

Frkn Borgström spelar modern med en konst som är intensiv och ändå behärskad. Hon är så sann i sin ömma egoism, sin smärta och förtrytelse, att verklighetens luft fyller scenen så snart hon visar sig. Hr Bror Olson ger en fin och humoristiskt schatterad bild av fadern, och i en ung hr Larsson har den obalanserade sonen fått en tolkare, som klokt modulerar sin roll.

Första aktens ömtåliga scen med gudmodern är en provosten för ett nyutsläppt artistämne, men hr L. snavar icke på försädet. Man måste emellertid bortse från att hans apparition saknar den kultur, som röjer en ung parisare av god familj. Fru Kolt-hoff strålar, som gudmodern — unge Max' passion behöves minsann ej någon förklaring. Fröken Wessel slutligen uppbär behagfullt en väninneroll och bidrar dessutom till frågingen på scenen.

ARIEL.

En blyxtfärd bland julböckerna.

MELLAN JULKLAPPSBESTYREN I HEMMEN skynda familjens medlemmar varandra ovetande in i boklådorna för att antingen genast förse sig med de obligatoriska julböckerna eller också ta hem en packe till påseende — det finns nämligen inga välvilligare affärsmän än bokhandlarna — av de eller de favoritförfattarna innan valet sker. Den klass fantasimänniskor som skriver böcker är ju så hemskt oberäknelig från det ena året till det andra. Den som var moralisk i fjol är frivoll i år och humoristen av 1921 är kanske tragiker 1922.

Allt det där går lätt att övertyga sig om, ifall man är stadsbo, men för bokvännen på landet är det inte alltid så rasande enkelt att överblicka den litterära julfloden.

Det är därför Idun vill ta sina tusentals fjärrboende läsare med på en blyxtfärd bland julböckerna. Orienteringen blir givetvis icke djupgående men den kan ju vara nyttig ändå.

Vi börja med ett antal böcker från firman P. A. Norstedt & Söner. *Fredrik Böök: Resa till Konstantinopel genom Mellan-Europa våren 1922.* Den som känner professor Bööks föregående reseskisser vet att han är en ypperlig skildrare, en djupögd iakttagare av land och folk och en första rangens stilist. Stundom utmanande genom åsikternas ytterlighet och tonens morskhet, men aldrig tråkig, alltid stimulerande som svidande isbark. Den senaste volymen står värdigt vid sina föregångares sida. Av *Bengt Berg*, djurskildraren, har utkommit en ny fågelbok, *Med tranorna till Afrika.* Våra flyttfåglars regelbundna färder mellan Thule och ekvatorialtrakterna kommer väl alltid att vara föremål för människans reflexioner över naturens visa anordningar. *Bengt Bergs* fängslande skildringar äga en poesi som i flykt kan jämföras med de flyttande fågelskarornas brusande färd över världsdelen. En rikedom av präktiga illustrationer efter författarens fotografier smycka boken. — *Ejnar Mikkelsen*, en dansk polarfarare, ger i sin bok *Hännaren* en skildring från Alaska, vari han dokumenterar sig som en skicklig berättare. Det är eskimäernas liv däruppe i polarkölden och deras sammanstöt med representanter för civilisationen, vilda, råa sällar, som öva ett dåligt inflytande på det godmodiga naturfolket. En ung författare, *Ragnar Carlson*, debuterar med en berättelse *I Polarisen tecken*, som ger ett tillskott till äventyrsromanernas grupp. Det är fart och spänning i dessa rätt bloddrypande sjömansäventyr från Nordamerikas arktiska regioner. Men nervsvaga läsare böra kanske icke njuta för många kapitel åt gången. — En svensk bok som rönt det märkliga ödet att vara skriven i förra århundradets mitt och ej förrän nu utkommer i bokform här hemma, ehuru den sedan mycket länge funnits i ett flertal översättningar, är *England om hösten* år 1851 av *Fredrika Bremer*. Den trycktes först 1852

Paradis
DUNTÄCKEN
MADRASSER

göra sängkammaren till ett Paradis

J. Svensson & Bourghardt
GÖTEBORG

Täckfabrik Fjädderränseri

Mot **Kikhosta**

astma, bronchit, är Bromotussin genom särskilt verksamma, antiseptiska ämnen bästa, sedan länge beprövad, genast verkande medel. Rådfråga Eder läkare. Erhålles — endast i orig. fl. å 3:95 kr. å apoteken, i annat fall portofritt från Apotekets i Hässeholm Kem. Farm. Laborator.

MAN SKALL AKTA SINA KLÄDER OCH HÄNDER

JAG TVÅTTAR SJÄLV MEN ENDAST MED MERKURTVÅL

MERKURTVÅL
VIOLA
GÖTEBORG

Tussin
Lagligt skyddat.
Pris 5 kr.

Räcker en mån.

Låt ej slem samla sig i bröstet.

Tussin verkar slemlösande på ett naturligt, enkelt sätt och användes därför med bästa resultat vid fall av slem-bildningar, rassel och slemstockningar i andningsorganen, således vid astma, lung- o. lufttröskatarr, bronchit, vid sviter av influensa (förkylning), vid torr- o. hackhosta, kramphosta, rethosta etc.

Begär broschyren jämte intyg sännsin, vars **85c** = tusende

Bruksanvisning medföljer. Pr postförskott från

Fru Hedvig Lindholm
Upplandsg. 68, Stockholm.

BEGÄR VAR KATALOG N:o 14
HUGO SVENSSON & CO
GÖTEBORG

Mot blodbrist och allmän svaghet

Ferrin

Bästa Järnmedel,

Utmärkt stärkande.

Ge barnen

Formamint

tabletter

till skydd vid epidemier. Rekommenderas av över 10,000 läkare. Fås på alla apotek o. i drogaffärer

Barnens förtjusning är

JAMAICA

BANANER
GODA

Ytterst lättsmälta Närande.

Elektrisk HÅRTORKNINGSKAM

KAM

En oundgänglig hjälp för den som själv champonerar sitt hår. Vid överuppgivning ledningens spänning!

Kr. 6:50

Parfymavd., B. v.

A/B NORDISKA KOMPANIET

som en rad följetongsartiklar i Aftonbladet. Nu, hela sjuttio år senare, när den allmänheten som bok. Och läsaren som får den i handen, skall oförbehållsamt njuta av författarinnans vakna uppfattning av den tidens England och av hur rik hennes tanke byggde mänsklighetens framtid, med utgångspunkt från de dåvarande socialistiska rörelserna därstäde. Säkert skulle hennes varma hjärta krympa i ångest om hon nu erfor hur grymt verkligheten korrigerar socialismens utopier.

Den unge skåneförfattaren Axel Ahlman, på en gång lyriker, novellist och reseskildrare, har i *Sorglösa dagar* givit sin naturdyrkan luft i ett antal novellistiska kapitel med motiv från bil- och flygturer, segel- och fiskefärder inom och utom svenska gränser. Det är friska impressionistiska tavlor framtröskade av en poet. — Susan Yellams *prövningar* är namnet på en roman av H. A. Vachell, "Fishpings" författarinna. Denna engelska herrgårdsroman blev med en gång populär i svenska kretsar; det finns utsikter att hennes nya bok skall röna samma gunst.

Sigrid Undsets stora och litterärt betydande roman *Kristin Lavransdotter*, andra delen, finns sedan kort tid tillgänglig i *Teresia Euréns* ypperliga översättning. Som vi förut påpekat måste detta arbete av den norska författarinnan räknas till de fåtaliga mästerverken i nordisk berättarkonst.

En biografi, som i vida kvinnokretsar torde bli mottagen med intresse är *Sophie Adlersparre* (Essele), ett liv och en livsgärning av *Sigrid Leijonhufvud*. Den föreliggande första delen behandlar ungdomstiden, bekantskapen med Fredrika Bremer m. m. För den teaterintresserade må slutligen påpekas *Scenisk konst under det nittonde århundradet* av dr *Karl Mantzius*, med ett tillägg berörande svenska sceniska konstnärer under samma tid av *Georg Nordensvan*. Det är en i analysen fin och i formen spirituellt framställning, av europeisk teater, som här erbjuds alla, för vilka scenens konst är "ej blot til Lyst". Många utmärkta porträtt finnas inströdda i texten.

Hugo Gebers förlag riktar julens bokmarknad med åtskillig värdefull litteratur. Den uppskattade kulturhistorikern dr *Carl Forsstrand* bidrager med *Mina Uppsalaminnen*, där ett helt galleri av universitetets talrika lärde samt mera framträdande kandidat typer från 1870—80-talens karaktäriseras av författarens livliga och sakkunniga penna. Det är ett sprudlande friskt humör över boken på samma gång som den präglas av varm pietet för ett svunnet skede i Fyrisstadens historia, rikt på lärda möder men ej mindre på översvallande ungdomlig livsglädje.

För den av filosofi intresserade erbjuder greve *Hermann Keyserlings* berömda resedagbok *Österland och Västerland*, första delen, översatt av dr *August Carr*, en för känsla och tanke befruktande läsning. Arbetet har blivit kallat "En färd genom människosjälens universum", och på grund av författarens vidsyn, erfarenhet och formbehärskning innehåller det mycket stora bildningsvärden.

Anna Maria Lenngren, poet och pennskaft jämte andra studier av professor *Anton Blanck*, ger en framställning av *Anna Maria Lenngrens* verksamhet som käsör i 1790-talets stockholmspress. Fru Lenngren tillhör, hur tidsströmningarna växla, de levande författarinnorna; satirens salta håller hennes poesi frisk. — Professor *Blancks* bok är ej blott en förtäfflig litteraturkritisk analys utan ger jämväl en bild av 1790-talets Stockholm, sådant den kvickögd fru Lenngren såg det.

Fru *Beatrice Zade* riktar åter den svenska Goethelitteraturen med en ny bok *Goethes barndom*. Publiken torde känna hennes förmåga på området; det är samvetsgrann källforskning i förening med en romantiskt betonad framställning.

Den danske författaren *Otto Rungs* nya roman *När vattnen sjönko* är en bok, som lyser av aktualitet. Handlingen spelar i våra dagars Köpenhamn, där den generation som levde högt på kriget, nu sopas omkull av depressionens stormflod. Men författaren är långt från pessimismen. Han tror på en återuppriktelse, en ny och renare tid. Som litterär konstnär står Rung bland Danmarks bästa berättare. Och det vill inte säga litet.

Ty goda danska skribenter behandla sina pennor som fén sitt trollspö. Det de vidröra blir levande, deras ord stråla. Ett exempel härbå är dr *Kraru Nielsens* reseskildring *På valfångst i Södra ishavet*. Nord och syd, tropik och ishav mötas på bokens sidor sammanförda av en skildrare med diktarens temperament och målarens färgkänsla. Ett kapitel som "Dagar och nätter i Brasilien" är helt enkelt förtrollande. — Av djurskildraren *William J. Long* har utkommit ännu en bok på svenska, *Björnens lillebror*. Mera behöver ej sägas för att varsko hans talrika svenska läsare.

Umgängets etik är ett ämne som vi nordens barbar aldrig bli rätt förtrogna med. *Algot Ruhes* bok *Jag och du i samtal och umgänge* ger spirituellt ett medel till vår fostran, som kanske inte hjälper, men i alla fall ej bör förbises som samhällsevangelium.

Från *Albert Bonniers* förlag utgår som vanligt huvudparten av svensk skönlitteratur. *Sigrid Siwertz* är i år representerad av en novellsamling *En*

MED VÄTESUPEROXID

Feniths namn borgar för en förstklassig produkt!

Gräddmargarin: "Extramärket Fenith"
Växtmargarin: "Feniths Extra Växt"

äro marknadens förnämsta kvaliteter.

KAMELHÅRS-ARTIKLAR

Sweaters, storl. 6 Kr. 19.50, storl. 7 22.50, storl. 8 24.50
Herr-Västar Kr. 13.50 18.50 Herr-Tröjor Kr. 20.— 23.50
Rygg- och Bröstmarmare..... Kr. 4.50 5.50
Bröstsydd..... Kr. 3.75 Muddar Kr. 1.60
Mag-Gördlar Kr. 4.50 Knävärmare... Kr. 3.50
Fot-Värmare..... Kr. 1.60 Nattsockor ... Kr. 4.—
Ischiadamasker, långa pr par Kr. 8.— 8.50 14.—
Flygare-Huvor Kr. 3.50 Militärvästar m. ärm Kr. 13.50
Damvästar utan ärm Kr. 9.50 Damvästar m. ärm Kr. 17.—

Paul U. Bergström ^{A/B} 74 ————— 78
Drottninggatan

Kaffetären den bästa är
Bland alla jordiska drycker.
När skatt och lyra och dyra klär
Och slit och släp dig förrycker,
Bekymrens kalk är fylld till
Gevalia-blandning blir din räddning —

WOCO
Borås
Begär offert!

CAP
Praliner
ytterst delikata

Oxsvans Soppa
Tomat " "
Mock Turtle " "
Grönsaks " "
Sparris " "

Campbell's SOPPOR
färdiga att genast användas!
Läckra i smak! Billiga i pris!

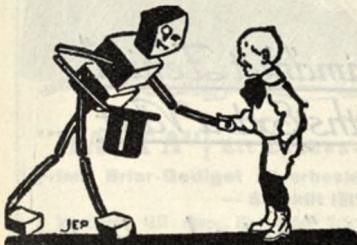
Terro Sko-Krämm

Terro Sko-Krämm gör skodonen som nya.

Terro försäljes i alla väl-
sorterade affärer i
branschen.

Ensamtillverkare:
Ferd. Müllhens
Fabriksfilial,
Sundbyberg.

De ungas förtjusning!

Läcker som jag är. Jag skyddar hälsan genom mina antiseptiska egenskaper, hindrande och lindrande Katarr, Hosta & Bronchitis.

REGLISSE FLORENT

är mitt namn. Begär min delikata Pâte Vanillée hos alla specerister, på alla konditorier och apotek.

Se till att
Ni får

Kalmar Vapen,
Högsta kvalitet kärnmjöl
Kalmar Ångkvarns A.-B.

HORROCKSES, CREWDSON CO. LTD., Bomullsspinneri och Bomullsväveri, MANCHESTER.

Preston and Bolton, Lancashire, England.
Sysselsätter 6,000 personer 24,276 hectares.

FLANNELETES OXFORDS & HARVARDS

TILLVERKAR VÄRLDENS BÄSTA OCH
S. W. 2. FINASTE TYGER.

handfull dun. Titeln anger att läsaren kan vänta sig idel lätt gods, och lättlästa äro dessa noveller på grund av deras ypperliga stilistiska form, men innehållet har både djup och skärpa. Och vilket ypperligt galleri av människor! Som skildrare av Stockholms skärgård och farliga seglatser är han måstären som ingen annan efter Strindberg.

För vännerna av *Hjalmar Bergmans* exklusiva humor påpekas hans nya bok *Eros begravnin*. Även här blommar hans fantasi fullt och helt och livets drastiska sidor äro skildrade med hans kända förmåga att överraska och ställa gängse begrepp på huvudet.

En annan humorist, utan vilkens medverkan till julglädjen all helgens lyckovärden bleve noll som den tyska marken, är *Hasse Z.* I år heter hans folkuppfostrande humor *Den lilla gatan*. Vad det är för en gåta, därom upplyser Schwabs roliga titelvignett. Historierna äro goda, d. v. s. muntra. Men det är inte anekdotens snart förflyktigade effekt utan den kloka livsakttagarens fördjupade syn på företeelserna. — En roman om spritismen, *Fallet Valdemar* av *Erhard Bäckström* är ett märkligt arbete av den unge författaren, som från sin tidigare genre, den satiriska novellen, här kastat sig in på andeframkallningens mycket omdiskuterade problem.

Romanen synes fotad på djupgående studier och är skriven med verklig talang. Talang är också ordet när det gäller att värdesätta *Annie Akerhielms* fängslande historiska roman *Korset*, en skildring från Ludvig den heliges Frankrike. *Gustaf Ullmans* behagligt skrivna roman *Lekom fagert* kommer helt säkert att vinna tacksamma läsare, likaså *Vindskarnaterna* av *Anna Wahlenberg*, en konstnärsskildring med en vemodig kärlekshistoria som inslag.

Vad kvinnan vill... Roman av K. G. Ossiannilsson, har en titelvignett, vars lättfattliga symbolism säger allt vad läsaren på förhand behöver veta om bokens innehåll. *Ulla Bjernes* käcka penna uppenbarar sig i romanen *Lilla Jälm*. "Jag ger blankt sjutton i det borgerliga anseendet, sade lilla Jälm med en knyck på nacken". Detta citat ur boken ger ju någon föreställning om hjältinnans daning och vad hon får erfaras. Beträffande en annan av våra yngre författarinnor *Stina Aronsson*, vars nya bok *Slumpens myndling* även tillhör den borgerliga romanens klass, hänvisa vi till hennes eget uttalande å annat ställe i detta nummer. Till omväxling kan ju en författare också få yttra sig om sitt arbete, när det göres så objektivt som här är fallet.

En publikation, vilken av flera skäl förtjänar att livligt anbefallas hos den litterärt intresserade allmänheten är Sveriges Författareförenings jultidning *Vintergatan 1922*. Ett flertal av våra bästa pennor, *K. G. Ossiannilsson, Hjalmar Söderberg, Tor Hedberg, Gustaf Hellström, Sigfrid Siwertz, Hasse Z., August Brunius, Anders Österling, Henning Berger, Marika Stjernstedt, Prins Wilhelm, Erhard Bäckström, Elin Wägner, Ludvig Nordström* och *Ivan Oljelund* ha lämnat utmärkta bidrag; *Schwab* och *Grünewald* äro häftets illustratörer, och dessutom prydes detsamma av färgreproduktioner efter några av våra yngre målarens tavlor. Man har förståndigt nog valt sådana konstverk som ej tillhöra den moderna riktningens gåtor och rebusar, utan verkligen kunna inregistreras som uppfattningsmöjlig och skön konst.

Mors rival, ett drama av den spanske Nobelpristagaren *Jacinto Benavente* föreligger redan i svensk översättning av *Ernst Lundquist*. *Mors rival* är en man som blir förälskad i sin styvdotter och därtför mordar styvdotterns fästman strax före bröllopet. Stycket med sina våldsamt dramatiska scener och klara karaktärsteckning bör göra sig utmärkt på scenen i förstående skådespelares händer. Det har redan gjort sig bemärkt på filmduken.

Ann Charlotte Leffler. En självbiografi grundad på dagböcker och brev kan gott gälla som en kvinnans roman, stående på ett betydligt högre plan än vanliga kvinnoskildringar. Den personlighet, som här får sin belysning, var nämligen med allt sitt nyktra verklighetssinne och sin rot i jämna borgerliga kretsar, i själva verket ett glödande intellekt och en stor romantiker. En ny tid har skjutit fru Lefflers litterära produktion åt sidan, men hon förtjänar ej att det bästa i hennes novellkonst glömmas. I alla händelser torde självbiografien väcka det livligaste intresse på grund av de inblickar den ger i ett liv som efter år av strider och drömmar i trånga förhållanden nådde en lycka, som i ett nu utvecklade alla hennes krafter, tillförde henne en oanad själens rikedom och så — när höjdpunkten var nådd — lika plötsligt stäcktes av döden. —

Bland *Lusitanias rosor* och *klosterkatedraler, Guanches grottor, de lyckliga öarnas bananer* och *vulkaner* heter en reseskildring av *C. A. C. Lewenhaupt*. Några av kapitlen ha tidigare förekommitt i *Idun*. Och då behöves ingen ytterligare anbefallning.

Erik Lindorm, den unge talangfulle poeten, debuterar nu även som kåsör med ett knippe satiriska stockholmskäserier, kallade *På villovägar*. Han hälsas välkommen i de underhållande kåsörernas fätaliga krets.

Från *Wahlström & Widstrands* förlag har bl. a. utkommit *Ur en brutens mans anteckningar* av *W. N. P. Barbillon*, i viss mån ett motstycke till *Amiel*, "En drömmares dagbok", *H. G. Wells* har försett

Hos alla bokhandlare!

En av årets vackraste julböcker!

AXEL L. ROMDAHL
Gamla städer

Sommarbrev från Potsdam,
Hradschin, Wien, Salzburg,
Würzburg, Freystadt
med ett 20-tal illustrationer.

Pris 5.25, inbunden 7.—, i elegant
halvfranskt band 10.75.

Den lärde konsthistorikern visar sig här i första rummet som en vaken och känslig iakttagare med djupt sinne för natur, folkliv och historia, likaväl som för de konstnärliga rikedomar han möter på sin väg.

MEDÉNS FÖRLAG,
GÖTEBORG.

Rybergs Blandning

Detta kaffe rekommenderas särskilt för god och fyllig arom.

PERCY F. LUCK & Co.

Ovomaltine

är vid alla

svaghetstillstånd

ett ovärderligt styrkemedel
för såväl barn som vuxna.

Fråga Eder läkare.

Fås på alla apotek.

Generaldepot för Sverige:
Apoteket Lejonets Droghandel
Malmö.

Fyrtornets
Fiskbullar
Kaviar
Sardiner

RADHES ANJOVIS

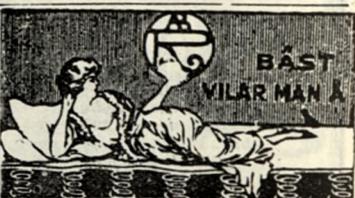
i ostronsås, Kryddsill, Maltessill, Apulbiter, Vingassill, Rensad anjovis i dill, Skinn- och benfri ostronanjovis. Levereras i bleckkärl.

**A.-B. Sveriges Förenade
Konservfabriker**
GÖTEBORG Kungl. Hoflev.

SOLO-KAFFE

AB. MALMÖ
KAFFEKOMPANI
KAFFÉ OCH
SÅS

BÄST VILAR MÅN I

STÅLRESÄRMADRASSEN IDEAL

Hygienisk - Billig - Hållbar
Prislista gratis och franko.
Obs! Reducerade priser fr. 1 mars i år.
AKTIEBOLAGET RESAR
Tel. 780 Karlstad Tel. 780

F. Paulis

*Lilje-
myölk
Crème*

är ett oöverträffat
medel för hudens vård.

I vårt omväxlande klimat behöver huden denna väl-
görande näring för att bibehålla smidighet och vithet.

arbetet med ett förord, vari han säger: "Denna egendomliga dagbok är skriven av en ung naturforskare, intensivt fördjupad i sitt eget jag, tragiskt hotad av en smygande död — vi möta här de mest gripande bekvämligheter om hur en nutidsungdom ser på och uppfattar den mäktiga oro vi ha att gå igenom."

Tragöden och narren av *Sven Haglund* bjuder på en satir av hög valör. Författaren förfogar otvivelaktigt över den trolldöda spegel vari nutidsmänniskan kan se hela sin groteska färd genom fåfängans, humbugens, dumhetens och narraktighetens sfärer. Vissa sidor äro verkliga praktstycken i fråga om dräpande ironi.

Svenska Andelsförlaget fyller flitigt bokmarknaden med översättningar av framstående utländska författare. Serien av *Knut Hamsuns* romaner och noveller på svenska är nu slutförd, och det måste betecknas som en kulturgärning att upplagan i fråga tagit form, all den stund det synes komma att höra till de ouppfyllda önskningarna, att svenskarna bekväma sig att läsa våra grannländers litteratur på originalspråken. Av *John Galsworthys* utmärkte Forsyteserie ha de två sista delarne, *Bojor* och *Att hyra*, blivit tillgängliga i svensk dräkt. Ett mera detaljerat uttalande om detta verk återfinnes å annat ställe i numret. Av *Thomas Hardy*, "Hedens" författare,

har utkommit ett av hans tidigare verk, *Under the Greenwood Tree*, i August Brunius' utmärkte översättning kallat *I grönan skog*. Det är i motsats till Heden präglad av en ljus stämning. Kring dess idylliska och humoristiska kärlekshistoria sluter sig en skildring av gammal folklig engelsk musik, sådan den övades i sydengelska lantförsamlingar.

Arnold Bennetts namn har för längesedan blivit populärt här hemma. Familjeskildringen *Hilda Lessways* hävdar hans goda rykte som berättare.

Som ett apropos till den bayerske diktaren *Jakob Wassermanns* nyligen avlagda besök i Sverige utger förlaget hans roman *Gåsgubben*. Det är berättelsen om en musikers hårda kamp med nöden och likgiltigheten, tills han äntligen bryter isen och framstår som en mästare. Romanen är ett fullödigt konstverk.

C. W. K. Gleerups förlag utsänder andra delen av *Snorre Sturlassons konungasagor* i översättning av professor *Emil Olsson*; vidare ett omfattande litteraturhistoriskt arbete, *Fransk medeltid och renässans*. Översättningar och essayer av *Albert Ehrensvärd*. Den utmärkte kändaren av gammal-fransk diktning har här sammanställt några av skedens främste prosatörer och skaldar såsom *Charles d'Orléans*, *Francois Villon*, *Marguerite de Navarre*, *Pierre de Ronsard* m. fl. Arbetet vänder sig givet-

vis till en exklusiv läsekrets. Men åt en sådan bjudes här en forsknings- och översättningskonsts rika frukter. *Emma Bendz* "Fest i Lund" har sin stora tacksamma publik, *Marie Bregendahls* "Peter Guldgrävare" och *Jakob Knudsens* "Leva på pengar" (båda från danskan) komma i främsta ledet bland livsskildringar. En rad goda ungdomsböcker utgår även från förlaget, bl. a. *Nordlandens fornsagor*, tolkade av *Rolf Nordenstreng*, *Wald. Bonsels* "Alvan", *Teres Lönegrens* flickbok "Ulla Winther".

J. A. Lindblads förlag presenterar en ny volym av *Jeanna Oterdahl*, en novellsamling, kallad *Brittsommar*. Det är fina skildringar om äldrande existenser, som på tröskeln till livets höst erfara några korta stunders lycka, innan skymningen oåterkalleligt faller över själen.

Lars Hökerbergs förlag utsänder ett par läsvärda djurskildringar. *Olaf Aslagsson*, *Som fåraherde på öde viddar* och *Tillip* av *Svend Fleuron*.

Svenska Kyrkans diakonistyrelses bokförlag är representerat med ett antal religiösa arbeten. *Hur man blir kristen* av teol. lic. *Bengt Jonzon* är en bok som vänder sig till dem, som mer eller mindre medvetet känna den fråga, som är bokens titel, bränna inom sig. Den vill ge en anvisning, hur en människa skall komma till personlig kristendom och frälsningsvisshet. *General Axel Rappes* märkliga personlighet

Claes Lagergren: Mitt livs minnen.

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG.

Julens roligaste
memoarverk.

"Claes Lagergrens memoarer utgöra helt enkelt en motsvarighet till Gösta Berlings saga — han har bevarat Närikestraditionen ungefär som Selma Lagerlöf räddat Värmlandsminnena." *Fredrik Böök* i *Svenska Dagbl.*

"Det är en åtta, tio kapitel i bokens mitt, som äro ägnade åt detta bildgalleri från gamla tider, och här är bokens höjdpunkt. Det är en hel rad av originella, drastiska, men fullt levande figurer, som här drar förbi våra ögon och som ännu en gång vittnar om vilka rika fyndigheter, som här alltjämt ligga begravna, väntande blott på att upptäckas och bearbetas." *Tor Hedberg* i *Dagens Nyheter*.

Pris: häftad kr. 12:—,
inb. kr. 14:75.

"Dessa memoarer äro verkligen med sina växlande tidsbilder och människoskildringar en av de präktigaste och roligaste böcker, som på den senaste tiden skrivits i Sverige." *Olof Rabenius* i *Stockholms Dagbl.*

KOLYNO S

tandpasta rengör tänderna på det mest effektiva sätt
utan att i något avseende skada tänderna eller munnens slemhinnor.

Finnes hos alla Apotek-, välsort. Parfym-, Färghandl. & Raksalonger m. fl.

Aberopa denna tidning och begär gratisprov.

BERNHARD MARING - STOCKHOLM C.

Den nyföddes hud är ömtålig!

Använd därför en absolut tillförlitlig salva.

MILLIDIN-SALVA

(Överläkaren Dr. Lindströms hud- och sår salva.)

"A Barnbördshuset Pro Patria, Stockholm, har sedan mer än 10 år tillbaka använts den numera av A.-B. Leo i Hälsingborg tillverkade Millidin-Salvan mot de hos spädbarn vanligt förekommande rodnaderna, hudlösheterna, liksom också mot sårnader å mödrarnas bröstvärtor uppkomna genom digivning, och ha alla dessa åkommor påfallande hastigt gått till förbättring eller fullständig läkning under behandling med denna salva. Intygss sanningsenligt.

ELLEN WESTERBERG,
1:sta barnmorska och föreståndarinnan vid Barnbördshuset Pro Patria, Stockholm."

MILLIDIN är dryg, obegränsat hållbar, härsken aldrig, därför billig i användning. Fås å apotek, kemikalie- och övriga affärer. Tillv.: A.-B. LEO, Hälsingborg. Nederlag i Stockholm:

Firma AUG. PETRÉ, Luntmakargatan 79.
Tel. Riks 813 44. Allm. Vasa 25 31.

Specialaffär för praktiska Ottomaner med 1 och 2 bäddar, Schäslonger, Sängkläder, Filtar, Täcken. Fullständig garanti.

OLOF KNUTSON,
Sthlmntel. Vasa 117 38. Dalagatan 14.

Ottomaner

Schäslonger

Soffor

Thorwald Olsens Möbelfabrik
Blecktornsgr. 6, Stockholm. Sö 9851.

Av SANGALLA té

rekommendera vi våra kända märken

"Pekoe Souchong"

"Imperial", "Ordinary"

i originalförpackningar.

PERCY F. LUCK & Co.

skildrar med finhet och pietet av domprosten O. Norberg. *Speglarna vid Downing Street. Några politiska reflektioner av En herre med dammtrasa* innehåller ett antal essayer om Englands ledande män, såsom Lloyd George, Asquith, Balfour, Robert Cecil, Winston Churchill m. fl., skrivna med en briljant porträtteringskonst, spiritualitet, stundom bitande skärpa. Sin förnämsta styrka har författaren i den anda som brinner i hans ord, hans tänkesätt. Han är ingen felsökare. Han vill erkänna och framhäva förtjänster och försonande drag även hos dem han häftigast angriper och demaskerar, han har något av Carlyles hjälteyrkan inför den moraliska storheten. Mannen med dammtrasan äger den moraliska värme som renar.

Vidare må nämnas Nattvardstankar av L. M. Engström, *Kristusvälde*, en samling predikningar av Thure Peterson, *Teosofi och Kristendom* av professor Edv. Lehmann, ett märkligt och objektivt inlägg i en starkt aktuell fråga.

En bok att rekommendera till de unga är *Silverklockan och andra berättelser för barn*.

Från Medéns Bokhandelsaktiebolag är att anteckna, *Gamla städer, Sommarbrev* av Axel I. Romdahl, Professor R. återger fängslande sina intryck av natur och konst från en sommarresa genom Tyskland och Österrike. Vackra illustrationer pryda texten. Från samma förlag har ungdomen tillgodosetts med ett häfte *Sagor och äventyr, andra samlingen*, av Sigurd Dahllöf, samt en brokig bilderbok för de mycket små, *Solguldsätten* av Gustaf Carlström. Småttingarna komma tvivelsutan att titta mer än en gång på de färgglada gubbarna. E. H.-N.

Porträtt till dagskrönikan.

Betty Hirsch.

Mathilda Rydh.

I SITT HEM I DJURSHOLM AVLED DEN 24 nov. fru Mathilda Rydh, född Westlund, 72 år gammal. I sin ungdom folkskollärarinna, visade hon då en organisationsförmåga, som blev högt uppskattad i en tid, när som ledare för landsbygdens folkskolor ofta stodo oskolade krafter. Belysande för hennes sinnelag var, att hon i ett särskilt ömande fall upptog en liten lärjunge som fosterbarn.

1877 ingick den nu avlidna äktenskap med ingenjören, numera verkställande direktören i Värmeledningsaktiebolaget Calor J. A. Rydh. Därefter ägnade hon sina rika krafter åt hemmet, men var alltid redo att ofra egen tid och bekvämlighet åt andra; den vackra välgörenhet, hon utövade, skedde alltid i det tysta. Efterlevande barn äro ingenjören C. L. Rydh och fil. d:r Hanna Rydh.

Natten till måndagen den 27 nov. avled i sitt hem fröken Betty Hirsch.

Hennes liv präglades av en önskan och en strävan att hjälpa och gagna såväl privat som inom de sociala verksamhetsområden, där man lyckats förvärva hennes stora arbetskraft och energi.

Främst ägnade hon dessa åt Föreningen för Husmoderskolor med barnavård, som i betydande mån hade henne att tacka för sin framgång. Från början medlem av styrelsen var hon i många år dess nitiska sekreterare och ägnade med aldrig tröttnande intresse en mycket stor del av sin tid åt att verka för föreningens bästa.

Inom den sammanslutning av "Kvinnor från olika arbetsområden" som fått namnet "Tolfterna" och stiftats av Ellen Key och Amalia Fahlstedt var hon en av stödjelarne och utförde det drygaste sammanhållande arbetet och gärna det, som inte syntes. Redbart och samvetsgrant gjorde hon sin gagnande gärning ställande sig själv i skuggan med den anspråkslöshet som städse kännetecknade henne.

Både Föreningen för Husmoderskolor med barnavård och Tolfterna hade den glädjen att vid hennes sextioårsdag i våras få visa henne sin stora tacksamhet för allt vad hon gjort för dem. Ingen anade då, att hennes plats så snart skulle stå tom och det torde bli mycket svårt att fylla den tomheten. Ty det är ganska sällsynt att någon så uppoffrande ger sin tid åt så helt oegennyttigt arbete.

NATH. FRÖLANDER.

Alla
Julens

BOK- NYHETER

BOKAVD. B. V.

A/B NORDISKA KOMPANIET

ALABASTER-TVÅL

överfet toalettvål
med behaglig parfym

Alla damers favorit-tvål

TILLVERKARE:

GAMLA TVÅLFABRIKEN
TERNINGHOLM, MALMÖ.

B
A
S
T

NORMANS

INKOKNINGSPAPPARAT och BURKAR
TILL BILLIGA PRISER
TEGNERSGATAN 23 ODENGATAN 41

Duktyger - Handdukar Vita vävnader

till fabrikspriser

Almedahls Förs.-Magasin
OBS! 55 Kungsgatan 55. OBS!
GÖTEBORG

Nyckeln till hälsa

är att rensa magen och tarmarna från osunda rester, utdriva urinsyran från kroppen, samt upprätta blodet, därmed avlägsnas själva orsaken till illamående och sjukdomar.

En huskur med Frukt-Salt-Samarin är härtill synnerligen välgörande.

Magsyra och huvudvärk försvinna, värk i kroppen, reumatism och nervsmärtor skingras. Hälsa, krafter och välmående återvinns.

Frukt-Salt-Samarin verkar välgörande på hela organismen och omedelbart uppriskande. Pris per burk kr. 2:75, erhålles per postförskott från Cederroths Tekniska Fabrik, Stockholm. Säljes å Apotek, Drog- och Färghandel.

Begär alltid

MAIZENA

Öbfterträfflig

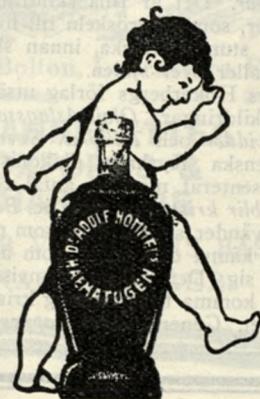
såser,
bakning.

maizenagröt
etc.

Zwitsersch
Fabrikat.

Säljes på
apoteken.

30 årig Erfarenhet.

Dr. Hommel's

Hämatogen!

Det bästa blodbildande

Kraftmedlet

för barn och vuxna i alla åldrar.

Aktiengesellschaft Hommel's Haematogen, Zürich.

Generalagenter för Sverige:

Apotekarnes Droghandels Aktiebolag, Göteborg o. Stockholm

Nyutkommen jullitteratur

GERTRUDE ARETZ:

Kvinnorna kring Napoleon

Löjtmantens svärmerier, generalens förälskelser, kejsarens galanta äventyr och äktenskap.
Ill. Kr. 7: 50.

O. KUYLENSTIERNAN:

Bellman och hans samtida Stockholm

En idealisk presentbok.
Roligt och rikt illustrerad.
Kr. 7: 50.

N. JACQUES:

På långfärd och fest hos kineser

En rapp och rolig bok om ett folk där allt är upp- och nedvänt mot hos oss.
Rikt ill. Kr. 7: 50.

H ö k e r b e r g s
STOCKHOLM

Glöm ej

att skaffa Eder

Iduns Kokbok

Ny utvidgad upplaga.

Nedsatt pris

Kr. 8: —

D:r SVEN HEDIN

framlägger sina planer för den nya svenska vetenskapliga expeditionen till Tibet 1923 i

Folkkalendern 1923

I övrigt innehåller kalendern fullständigt kalendarium, redogörelse för 1923 års marknader, jämförande statistiska uppgifter om Sverige och utlandet. Riksdagsman E. Hage redogör för viktiga beslut vid 1922 års riksdag. Assistenten vid Experimentalfältet J. Green medarbetar under rubrik "Hur skall jag bäst utnyttja min trädgårdstappa?" Fil. kand. Anders Hedberg skriver om "Konsumtionskooperation" och med. kand. E. Jorpes om "De smittosamma könssjukdomarna. Författaren Alfred Kämppe bidrar med en intressant redogörelse för våra föräders sätt för väderleks- och skördeförutsägelser under rubrik "Gamla märken". Kalendern innehåller vidare 100-tals artiklar och uppgifter på olika områden av intresse och till nytta för varje medborgare.

Folkkalendern 1923

är den bästa och billigaste almanack och uppslagsbok som kan erhållas. Priset är endast kronor 2: 50. Kommissionärer antagas!

Folkkalendern kan erhållas genom varje bokhandel eller direkt från

FOLKKALENDERNS EXP.,
Torsgatan 10, Stokholm.

FRÅGOR OCH SVAR

Fråga: 1) Vid middag, vilka skola då av följande intaga hedersplatserna: apotekare, brukspatron, disponent, direktör, distriktslantmätare, doktor, godsägare, jägmästare, kyrkoherde, landsfiskal, alla med fruar samt av ungefär samma ålder? 2) Då man serverar något i natursnäckor skola dessa placeras direkt på kuverttallriken? 3) Hur serveras och ätes ostron och musslor? 4) Då hälsningsskålen är gjord, skall värdinnan först då skåla med de herrar, som sitta på båda sidor om henne och sedan med värdens båda damer? 5) Bör hon sedan skåla med var och en särskilt av de övriga gästerna, eller är det nog med endast damerna? 6) Kunna värdinnans båda herrar bedja få skåla med henne under middagens gång, eller är det endast förbehållet den manliga hedersvärdinnan att mot slutet höja sin skål och tacka (inneslutande även värden i denna skål eller hur?) samt att då också övriga gäster förena sig i denna skål? 7) Gälla samma regler värden som värdinnan vid skålandet. 8) Då bordskavaljer ber att få skåla med sin dam, kan hon sedan i sin tur be få skåla med honom? Kunna damer sinsemellan skåla med varandra? 9) Kommer "frågor och svar" att införas i registret?

Svar: 1) Såvida ej den middag ni ämnar giva är av mera officiell natur så behöver det inte vara så kinkigt med den s. k. rangordningen. Sätt den och de båda herrar som för första gången gästa edert hem (som inbjudna) på er vänstra och högra sida. Äro de samtliga hos er för första gången så råda vi er placera kyrkoherden till vänster och disponenten till höger om er. Som kompensation torde då värden ha på var sin sida två av de andra herrarnes fruar, t. ex. doktors och distriktslantmätarens resp. fruar, förutsatt att dessa senare ej äro ett par tiotal år yngre än några av de andra damerna. Ty lyckligtvis börjar numera rent mänskliga och naturliga artighetshänsyn allt oftare att spela in vid bordspacering, åtminstone vid icke officiella tillställningar. 2) Som det kan antagas att vid en middag endast en snäcka serveras per person, brukar snäckan gärna serveras på en halvstor tallrik och stående på en helt liten papperserviett. Den — tallriken med snäcka, ställes då av den serverande alldeles som brukas vid servering av soppa på större middagar. 3) Ostron serveras vanligen *au naturel*, d. v. s. brutna och med själva djuret fastsittande vid undre skalet. De läggas vanligen 4—5—6 st. bredvid varandra på en stor tallrik med en citronlyfta i mitten. Vid detta serveringssätt — brukar denna numera på grund av sitt höga pris mycket sällsynta rätt bilda s. a. s. introduktionen till en mera storstättlig middag, vadan resp. ostrontallriken redan stå framför varje kuvert när gästerna inträda i salen. — Musslor anrättas företrädes i säser och stuvningar; mera sällan i skalen, och i alla händelser kokta.

4) Edert eget förslag är i allmänhet den bästa lösningen på frågan.

5) I allmänhet skålar värdinnan

Husmoderns Kalender 1923

har utk. i sin 11:e årg. Rikhaltig! Instrukтив! Fullst. almanack. Illustrerad. Oumbärlig för varje omtänksam husmor. Pris: mjukt klotb. 3 kr., fast klotb. 4 kr. Hög rab. till återförs. Katalog o. villkor gratis. LIND-BLADS, Uppsala.

Fördelen med SKULTUNA KOKKÄRL är

att de alltigenom äro av samma godstjocklek. Jämför med andra fabrikat.

SKULTUNA BRUK
VÄSTERÅS

Vad skall jag giva?

Denna fråga sysselsätter många, som gärna önska bereda verklig glädje på Julaftonen. En liten låda »4711» är en så förtjusande, alltid välkommen gåva som så riktigt passar till Julklapp.

»4711» är destillerad sedan 1792 av de mest utsökta och mest värdefulla ämnen efter ett gammalt, beprövat originalrecept.

»4711» Eau de Cologne

En Jul-förpackning, »4711» innehållande sex original-flaskor
Kr. 18:50.

CRESCENT TVÅL

Oöverträffad vid tvätt av
såväl tjockaste ylle som
finaste linne.

Mot mal, kackerlackor, väggohyra, flugor och andra dyliska insekter finnes intet bättre utrottningsmedel än

Kammerjäger.

Finnes i askar å kr. 0: 65 och 1: 25 i alla färg- och kemikalieaffärer samt hos ensamimportörerna

AKTIEBOLAGET EUG. WINGARD,
Malmö.

Den sparsamme

ser efter om kostymen eller klädningen är värd att kemiskt tvättas eller färgas hos

LUNDBY

Skönfärgeri & Kem.
Tvättanstalt, Göteborg
KUNGL: HOVLEVERANTÖR

Oatine

OATINE är behagligt i bruket, välluktande och oundgängligt i barnkammaren. Begär uttryckligen *Vit creme grönt lock* och tillbakavisa alla efterapningar. Tub eller burk, vanlig storlek, och stor burk (5 gånger så mycket).

Begär endast OATINE "Vit creme, grönt lock" och tillbakavisa alla efterapningar. Fås i burk, eller tub kr. 3:—, och stor burk (treubbelt innehåll) kr. 6:—.

OATINE-SNOW är fin, snövit och mycket dryg i bruket och är välluktande och uppsuges ögonblickligen vid lätt ingnidning. Genom ständig användning bevaras huden smidig, klar, mjuk och vacker. Fås i burkar av samma storlek. Kr. 3:— och 6:—.

Fås överallt, eller skriv till

THE OATINE COMPANY's Generaldepôt, Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn. London & Paris.

OATINE En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

ALBERT BONNIERS JULBÖCKER

SELMA LAGERLÖF

Mårbacka. 8: 50, inb. 11: 50.
— **Legender.** Med färgbilder av Einar Nerman. 12: 50, inb. 20 kr.

OSCAR LEVERTIN

Kung Salomo och Morolf. Illustr. med färg- och svartbilder av Isaac Grünewald. 12: 50, inb. 20 kr.

BRUNO LILJEFORS

Ute i markerna. 33 reproduktioner i färgtryck. Med text av konstnären. 7: 50, inb. 12 kr.

ALBERT ENGSTRÖM

"Gubbar". Teckningar och text. Två volymer å 3: 75, inb. å 6: 75.

ANNE CHARLOTTE LEFFLER

En självbiografi grundad på dagböcker och brev. 8: 50, inb. 11: 50.

BERTA EDELFELT

Ur en gammal dagbok. En episod i J. L. Runebergs liv med inledning av Werner Söderhjelm. 5: 75.

HELENA NYBLON

Mina levnadsminnen. Två delar å 9 kr., inb. 12 kr.

Med Frida på världsomsegling

av dess second UNO THORBURN med förord av dess chef SUNE TAMM. 11 kr., inb. 14: 50.

C. A. C. LEWENHAUPT

Bland Lusitanias rosor och klosterkatedraler, De lyckliga örnas bananer och vulkaner. Rikt illustrerad. 12: 50, inb. 16: 50.

ANDERS EJE

Folk, få och fakirer. Första jorden runt-boken. Rikt ill. 12 kr., inb. 15: 50.

OSSIAN ELGSTRÖM

Hypeboreer. En bok om lapparna. Rikt illustr. med färgbilder och svarttryck. 17: 50, inb. 21: 50.

GEORG PAULI

En målars resa. Med skisser och teckningar. 12 kr., inb. 15 kr.

SVEN HEDIN

Mount Everest och andra asiatiska problem. Med bilder och kartor. 6: 75.

SHAKESPEARES

Dramatiska arbeten. Övers. av Per Hallström. Med företal och inledning av Henrik Schück. Till julen föreliggande: Lustspel: Så tuktas en argbigga — Förväxlingar — Förspild kärleksmöda. Krönikespel: Henrik VI.

BIRGER SJÖBERG

Fridas bok. Småstadsvisor om Frida och naturen, om döden och universum. Ord och toner. 6: 50.

BARN- OCH UNGDOMS- BÖCKER:

SVEN HEDIN

Tsangpo Lamans vallfärd. II. Nomaderna. 7: 50, inb. 11 kr. MARIKA STJERNSTEDT Ullabella. 7: 50.

Blomsterkonungen på Hammarby. En liten svensk komedi i 3 akter av AMALIA BJÖRCK. 2: 75.

Bröderna Grimms sagor. Praktupplaga med färgbilder av G. TENGGREN. Två volymer inb. å 7: 50.

En förmynd prinsessa av DOROTHEA MOORE. Inb. 2: 75.

Vintergatan. Sveriges författareförenings jultidning. Med bidrag av förnämsta författare och yngre konstnärer. 3: 75.

Lutfisken 1922. Med sin kända medarbetarstab under redaktion av HASSE Z. 3: 60.

Adamson 1922. Nya karrikatyurer av O. JACOBSSON. 3: 75.

Hos alla bokhandlare.

"En benäddad sagoförfattare" —

SIGURD DAHLLÖF

Sagor och äventyr

Med teckningar av Albert Eldh.

2 delar häft. å 2 75, inb. å 3 75.

Den andra delen av dessa sagor, som nu utsändes i julmarknaden, och vars första del erhållit de mest ampla lovord i pressen av Prof. E. Wrangel m. fl., torde komma att hälsas med största glädje av alla dem, som redan skaffat sig den första.

Sigurd Dahllöfs Sagor och Äventyr äro i alldeles särskild grad lämpade för läsning "vid aftonlampan i familjekretsen": stora och små skola finna samma nöje i att höra honom. Hans stil är lätt och lekande, innehållit fängslande genom sin mystik; hans öppna, ärliga livstro framlägges på ett sätt, som alldeles osökt kommer läsaren att tro, det är H. C. Andersen som berättar.

MEDÉNS FÖRLAG,
GÖTEBORG.

Hos alla bokhandlare.

Julens roligaste och originellaste bilderbok.

GUSTAF CARLSTRÖM

SOLGULDSKATTEN

Bilderbok.

Kr. 4: 75

På grund av den friskhet och enkelhet i förening med en viss naivitet, varmed konstnären uppfattat och utfört sin vackra bilderbok, är densamma alldeles särskilt tilltalande för barnets fantasi. Det är en av de allra roligaste och originellaste, som utkommit under de senaste åren.

MEDÉNS FÖRLAG,
GÖTEBORG.

LOTTEN DAHLGREN'S

julbok

Nordensfeldtarna på Björneborg

Häft. 10: —, inb. 18: —

blir säkerligen
en av julens
mest efterfrågade böcker

WAHLSTRÖM & WIDSTRAND
STOCKHOLM

Nordiska daggdjur är titeln på en ståtlig bildsamling — den första i sitt slag i vårt land — innehållande över 170 fint utförda fotografiska reproduktioner av på Skansen representerade daggdjur. Skansens intendent Alarik Behm har i anslutning till bilderna skrivit en intressant och rolig text. Verkligt förtärlig utstyrsel! Utmärkt lämplig som presentbok! Hft. 11 kr., i eleg. band med pergamentrygg 15 kr. **Lindblads, Uppsala.**

Boknyheter för julen

med samtliga gäster, åtminstone med de omkring mitt emot henne sittande herrarna samt alla damerna. Men hon läppjar naturligtvis endast på glasets innehåll.

6) Varken värdinnans "båda herrar" eller någon annan av herrarna bruka under middagen skåla med värdinnan. Ni har väl hört talas om de sju glasen!

7) Även värden inbegripes i denna "lag".

8) I allmänhet äro damerna vid en middag befriade från att besvara resp. kavaljers och andra herrars skål. Blott något till ären komna damer kunna någon gång och då av någon särskild anledning skåla med någon av herrarna. — Däremot är det ingenting som hindrar att damerna skåla med varann.

9) Nej, snälla ni, några "frågor och svar" komma ej i registret. Detta är nog arbetsamt ändå utan att ytterligare belamras med ett tusental av ovannämnda dagsländor.

Fråga: Skulle någon av Iduns kunniga läsarinor kunna giva mig en beskrivning på äkta Södertälje-kringlor.

Svar: Det verkligt äkta receptet å Södertäljekringlor lär nog finte kunna erhållas av vederbörande ägarinna. Men här är ett, som ganska nära kommer idealet: Gör en vanlig vetedeg av ½ lit. oskummad mjölk, mjöl till en fast deg och omkr. 35 gr. jäst! Låt degen jäsa till dubbel storlek. Inarbete då 6 msk. socker, 8—10 msk. smör, 1 äggula och 12 stötta kardemummor samt behövt mjöl. Degen arbetas så länge på bakbordet att den släpper händer och bord. Den bör vara ganska hård samt blank och smidig. Den får åter jäsa upp, men ej fullt så mycket som första gången. Degen rullas ut till en tumstjock rulle som avskäres i lika stora stycken. Dessa trillas ut i blyertssmala längder som formas till kringlor, ställas på smord plåt och få jäsa upp något. Kringlorna penslas med äggvitan, lätt vispad och blandad med vatten och gräddas i god ugnsvärme. De läggas sedan efter några timmar i svagaste ugnsvärme och få torka med ugnsluckan något på glänt.

Fråga: Undertecknad beder härmed godhetsfullt om upplysning i tvenne fall:

1. Anses det oartigt, då man är bjuden på en enklare middag i ett hem, att medtaga några blommor till värdinnan, utan att det är någon bemärkelsedag, eller bör man ej göra detta?

2. Är det nödvändigt för artighetens skull, att någon eller några dagar efter middagsbjudningen, göra visit eller ringa i telefon och "tacka för senast?" Mycket tacksam för svar i tidningen är "Blyg och bortkommen".

Svar: Ni behöver inte alls medtaga några blommor därför att ni är inviterad till en middag. En dylik uppmärksamhet visas blott i mera sällsynta fall och då merendels av äldre personer eller när någon av någon särskild anledning vill visa en extra artighet. För övrigt kan dylika uppmärksamheter ganska pinsamt beröra en finkänslig värdinna särskilt om hon vet att den sålunda uppvaktande ej har något större överflöd av detta världens goda, vad angår klingande mynt. Och tänk

De sista nyheterna

från

Svenska

Andels

förlaget

NOBELPRISTAGAREN
BENAVENTES
SKÅLMKOMEDI:

De skapade intressena

Kr. 4: —

WASSERMANN'S
MUSIKERROMAN:

Gåsgubben

Kr. 8: 75.

BRÖDERNA GRIMMS
SAGOR

Ny oförkortad översättning

av
WALTER STENSTRÖM
Illustr. m. originalrösnitt
av JOHN DUNGE

Kr. 3: 75, inb. kr. 4: 75.

STENSTRÖMS
SAGOSPEL:

Lurifax och Spjuver

Ser. Barnteatern I

Kr. 1: 75.

MALMGREN
OCH LILIE

Skolidrotts- boken

Kr. 4: 25.

Handledning för lärare och elever.

Förnäma julpresenter

CHRISTOPHER BOECKS
SAMLADE BERÄTTELSE

Kompletta i 12 band.

UNGA HJARTAN
MORMOR

LIVSMOD

SANGENS MAKT och

EN KÄRLEKSHISTORIA

ARVINGEN TILL SKJOLDNÆS

FRUN PA RÖNNEBYGAARD

RADHUSKLOCKORNA

JULENS ROS

ETT JULBARN

PORSBY PRÄSTGÅRD

FRED PA JORDEN och

SOLDAGAR PA AULESTAD

SÖDER OM KONGEA

Pris pr del häft. 3: 75;

inb. 7: 25; i biblioteksband 9: 25.

"Säkerligen skall den som uppskattar god litteratur, en sådan som präglas av sund moral, frisk livssyn, människokänedom och kärlek till naturen finna sig tillfredsställd av Boecks berättelser." Sydsvenska Dagbl. Snällposten.

"En ypperlig läsning för hemmet."

Norrköpings Tidningar.

A.-B. BOHLIN & Co
Stockholm.

NYTT I BOKHANDELN

SVENSKAR OCH INDIANER. Studier i svenskarnas insats i den tidigare protestantiska missionens historia. Av Nils Jacobsson. 52 illustrationer och 2 kartor. Pris 7: 25.

AXEL RAPPE. Levnadsteckning. Av Otto Norberg. Med ett flertal porträtt och illustrationer. Pris 4: 25.

MARGRETE HVITFELDT. Berättelse från 1600-talets Bohuslän. Av Märta Edquist. Pris 3: 75.

MEDELTIDA KRISTENDOM I NUTIDEN. Årkebiskop Merciers herdabrev mot modernismen och George Tyrrells stridsskrift. Pris 3: 75.

ATT UPPLEVA GUD. En samling predikningar. Av J. Källander. Pris 4: 50, inb. 5: 50.

KRISTENDOMENS VÄG TILL FOLKEN. Missionshistoria. Av Gertrud Aulén. Del II. Rikt illustr. Med 2 kartor. Pris 8: 75.

ÖDEMARKSPROFETENS LÄRJUNGAR. Av H. Westeson. Pris 2: 50.

SILVERKLOCKAN m. fl. berättelser för barn och ungdom. Pris 2: 50.

DIAKONISTYRELSENS BOKFÖRLAG

Nya böcker

STUDIER OCH BILDER FRÅN DET NYA KINA. Av Ingeborg Wikander. Rikt illustr. Med karta. Pris 8: 25.

LAURENCE ALBANI. Roman. Av Paul Bourget. Pris 3: —.

SPEGLARNA VID DOWNING STREET. Politiska reflektioner. Av En herre med dammtrasa. Pris 3: 50.

KYRKFÖNSTER. Studier över religiösa personligheter i England. Av En herre med dammtrasa. Pris 4: 50. (Utkommer i dagarna.)

SPECULUM ANIMÆ. Av Ralph Inge. Pris 1: 25.

KRISTENDOMENS SJÄL. Tillika ett ord om gammal och ny teologi. Av Gustaf Aulén. Pris 1: 25.

DEN HISTORISKE JESUS. Av T. R. Glover. Pris 3: 75.

Sveriges Kristliga Studentrörelses Bokförlag, Stockholm.

En briljant presentbok!

CLAES LINDSKOG

GREKISKA KVINNOGESTALTER

Häft. 10 kr., eleg. inb. 17: 50.

"— en både originell och behagfull bok, där lärdomen har ingått ett ovanligt lyckat förbund med det populära slyftet." (Anders Österling i Sv. D.)

"— är förvisso ett av jullitteraturens förnämsta verk. Att inhämta kunskap ur de ädla bildningskällor, den öppnar, är ock att skörda glädje för själ och sinnen." (O. Rabenius i St. D.)

HUGO GEBERS FÖRLAG
STOCKHOLM.

6 nya böcker

av berömda författare.

Jeanna Oterdahl:

Brittssommar. Noveller. Pris 5 kr., halvfr. band 12 kr. Här möter oss samma fina och djupa psykologiska analys och samma överlägsna berättarekonst som i "Inger Skram". Varje nytt arbete av Jeanna Oterdahl betecknar en verklig vinst för vår svenska litteratur. Oscar Bensow i Nya Dagbl. Allh.

Ernst Zahn:

Lotte Esslinger. Översätt. från orig. 81:a tusende av Hugo Hultenberg. Häft. 5: 25, klotb. 7 kr., halvfr. band 12 kr. En stark bok, som griper, rycker med. Då man läst ut den, tar man till den igen, man har svårt att slita sig ur förtrollningen. Amadeus Bianchini i Helsingb. Dagbl.

Paul Keller:

Vid sidan om vägen. Översätt. från 136:e tyska uppl. av Sigrd Elmblad. Med förf:s porträtt. Häft. 5: 50, klotb. 7: 25. Sällan har jag i min dag skrattat så åt en bok — och likaledes gråtit. Vilken överflödande skatt av solig humor och dyster storhet i denna roman. Peter Rosegger.

Felicitas Rose:

Den tysta, vida heden. En kärlekssaga. Övers. från det tyska originalets 230:e tusende av Aline Cronhielm. 2:a uppl. Häft. 4: 75, klotb. 6: 50. En av de finast skrivna romaner vår tid har att uppvisa, som med formlig trolldom fånglar läsaren. Aftonbladet.

Ingeborg M. Sick:

Mathilda Wrede. Fångarnas vän. En saga från våra dagar. Berättad på grundvalen av Evy Fogelbergs bok. Pris 3: 75. Boken hör till dem man icke bör gå förbi... en gripande skildring. Marie-Louise Ingeman i Kvinnornas Tidn.

Evy Fogelberg:

Bland fångar och fria. Nya drag ur Mathilda Wredes liv och verksamhet. Pris 3: 75. För alla är det en bekantskap värd att stifta. En modern verklighet men ofta underbarare än en gammal helgonhistoria. Dagens Nyheter.

Lindblads Förlag, Uppsala.

10:e upplagan 26:e tusendet

av FLORENCE L. BARCLAYS

Rosenkransen

nu utkommen. Två del. Pris 6: 50. En av de senaste årens största bokhandelsuccéer. — Läs boken och Ni skall förstå varför!

Florence L. Barclays liv

Av en av hennes döttrar. Med 24 plancher. Pris 6: 50. Torde med förtjusning mottagas av Florence Barclays mångtusende läsare i vårt land.

ETHEL TURNERS UNGDOMSBÖCKER:

Ny volym:

King Anne

Hft. 2: 50, kart. 3: 25.

FAHLCRANTZ & Co

Man känner sig glad efter ett möte med Pastor Modersohn skriver kyrkoherde J. N. Werner om

VAD GUDS BARN ÄRO

av Pastor Ernst Modersohn

"Vad Guds barn äro" bär en trosfrimodig prägel. Det är en kristendom för livet, sådant det höves Guds barn i enskildhet, i hemmet, i församlingen. Enkelt och klart framlägger han evangelii fullhet! Man känner sig glad efter ett möte med pastor Modersohn.

Ev. Fosterlands-Stiftelsens Bokförlag, Stockholm.

Har Ni läst överste Melanders dråpliga "EN UNDERLIG KRISTEN"? Finns jämte mycket annat gott i

JULGÅVAN

Ill. jultidning för hemmen. Pris med gratisbilaga 2: 25.

Ev. Fosterlands-Stiftelsens Bokförlag, Stockholm.

Den boken tackar man Gud för säger kyrkoherde J. N. Werner om

KRISTI RIKEDOMAR

Korta föredrag över Fillippbrevet. Av

Fr. Hammarsten

Här talar en gammal prøvad lärare. Det är ett djup och en ro och en rikedom i hans förkunneelse, som vittnar om en man, som vandrat med Gud under ett långt liv. Något av Kristi härlighet har han sett och den fyller denna hans efterlämnade skrift. Den boken tackar man Gud för.

Ev. Fosterlands-Stiftelsens Bokförlag, Stockholm.

"Jag skulle vilja kalla dessa uppsatser pärlor."

Om Anna Ölanders nya bok

Lärjungaliv

skriver Carl Olsson: "Lärjungaliv" har den uppburna och kända författarinnan kallat en samling om 17 uppsatser. Jag skulle vilja kalla dessa uppsatser pärlor. De andas förståelse för livet, kärlek till Kristus och rik andlig erfarenhet. Det är vila och rik uppbyggelse att läsa dem. Arbetet rekommenderas varmt. Anders Österling i Sv. Dagbladet.

Ev. Fosterlands-Stiftelsens Bokförlag, Stockholm.

Böcker en Alltid välkommen julkapp.

på konsekvenserna, eller m. a. o. vart skulle det leda om det bruket bleve allmänt rådande att varje gäst samtidigt som han eller hon trädde in genom salongsdörren skulle räcka fram en blomsterkvast som tacksamhetens symbol över att vara bjuden på middag? — Det är nog med pålagor ändå av s. k. artighetsformer — här nu menat yttre sådana. Av fin inre artighet kommen från hjärta och huvud kan däremot aldrig bliva tillräckligt. — Vad som däremot skulle vara oartigt vore om ni, sedan ni bevistat middagen ifråga, efter några dagar telefonerade och tackade. Det är endast ganska gamla personer, som kunna tillåta sig denna bekväma tacksägelseform — fastän de dock ogärna och endast i nödfall begagna sig av den. Har ni inte tillfälle att efter 6—9 dagar göra visit och då tacka, bör ni på ett visitkort uttrycka er tacksamhet.

Fråga: Huru — och i vad — färga ett par nya obegagnade gula tvättskinshandskar gråa eller bruna, så att de ej smita från sig. I. T.

Svar: Att själv färga handskar, och för övrigt alla varor av läder är en sak som sällan ger ett gott resultat. Färgen blir oftast ojämn och skinnen blir desslikes hårt. Det enda, som vi sett lyckas i den vägen, är att göra en stark infusion på te eller kaffe och gnugga handskarna i detta, ungefär som man betar sig vid vanlig tvättning av tvättskinshandskar. Handskarna bliva genom "te-tvättning" ljusbruna. Te är för övrigt bättre än kaffe, enär det senare bibringar handskarna en stark kaffelukt, som är svår att taga bort.

Fråga: Vore tacksam erhålla upplysning om det finnes någon läkare — eller annan person — som botar abnormiteter i talförmågan. — Ej vanlig stamning — utan snarare nervöst, tror jag. "Bekymrad moder".

Svar: Vänd eder till fru Hanna Kamke, änka efter språklärare Julius Kamke. Adressen är Dalagatan 28, Stockholm.

Läs Mannen utan temperament

av Katherine Mansfield!

"Miss Mansfield äger sensibilitetens nådegåva, märklig därför att den på en gång kan yttra sig i frisk nästan omärklig spefullhet och ömtalig fågelskygg gracie." — — — — — "Hon skyr icke verkligheten, men får alltid ut individuella färgackord även ur grådiset, och framförrallt måste man beundra de lätta anslag varmed hon antyder en situation eller ett livsperspektiv." — "Boken har fått en smakfull översättning; det är ingen lätt sak att återge denna luftiga prosa." Anders Österling i Sv. Dagbladet.

SKOGLUNDS BOKFÖRLAG STOCKHOLM.

ELGERS TEGNERGATAN 4 STOCKHOLM

BOK-, MUSIK- OCH PAPPERSHANDEL

Pappersavdelning: Dennisons crepe och lack för juldekorationer i hemmet. Begär vägledning.

Se våra 4 pristävlingarfönster!

Böcker för gamla och unga

<i>Maud Diver</i>	<i>Johan Nordling</i>
Den stora talismanen	Det evigt kvinnliga
Roman. 6: 25.	Blad ur skissböckerna. 3: —.
<i>Stig Beskow</i>	<i>Alfred Judd</i>
Fjädersegelns	Rufford & Co
Fyra pojcars sommaräventyr. Häft. 3: 25. Kart. 3: 75.	En skolpojks historia. Häft. 2: 75. Kart. 3: 25.
<i>Christine Chaundler</i>	<i>Fr. Hofmann</i>
Skolans Olycksfågel	Barnens sagoskatt
Berättelser för unga flickor. Kart. 3: 75.	från skilda länder. Kart. 4: 50.

C. E. FRITZES BOKFÖRLAGS AKTIEBOLAG

LÄMPLIG JULKLAPP

CARL LARSSONS PRAKTUERK

"SVENSKA KVINNAN GENOM SERLEN"

10 FÄRGTRYCKSPANSCHER

Inbunden med av konstnären komponerad pärm. Kr. 5:—

Portofritt mot insänd likvid i postanvisning

IDUNS EXPEDITION, STOCKHOLM

Konsten att uppträda!

Vill Ni lyckas att komma framåt i livet, måste Ni även känna alla de fordringar umgängeslivet ställer på Eder. Det är ett ounggängligt villkor. Lär Eder konsten att umgås med Edra medmänniskor, lär Eder, hur Ni skall bli omtyckt, lär Eder uppträda fint, belevat och bildat, och Ni har tagit ett stort steg på vägen mot framgång.

Enda sättet är att grundligt sätta sig in i alla de anspråk umgängeslivet ställer på varje man och kvinna, att lära känna etikettens elementäraste lagar, först då kan man följa dem. Hur ofta står Ni icke frågade inför, hur Ni skall bete Er i den ena eller andra situationen!

Ni vet t. ex. inte hur Ni skall kläda Er vid olika tillfällen, eller hur Ni skall gratulera vid bröllop, förlovningsdag och högtidsdag samt kondolera vid begravning. Ni kanske ej heller vet, vad god ton fordrar av Er, då Ni är borta på middag eller annan tillställning, på teater, konsert e. d. Men allt detta

får Ni reda på om Ni skaffar Er J. L. Saxons kända och oerhört spridda bok Umgängeskonst - Levnadskonst som i 34 kapitel behandlar dessa ämnen, och som är det enda fullständiga umgängeslivets lexikon på svenska. Populärt och lättfattligt redogör för:in för allt, vad Ni kan behöva veta om sällskapslivet och dess fordringar på Er och andra.

Ni behöver aldrig stå redlös med den i Er hand. Ett bevis för bokens oerhörda framgång och berättigande är att den redan utgått i 7 uppl. och 55 tusen ex. Priset är 3: 50 för häft. och 5: — för inbunden ex., vilket måste anses mycket billigt för den 270 sid, stora, rikt illustr. och elegant utstyrd boken. Den kan köpas i alla svenska boklädor eller direkt från

NUTIDENS FÖRLAGS A.-B. till Nutidens Förlags A.-B., Lästmakaregatan 12, Stockholm.

V. g. sänd mig ex. Saxon, Umgängeskonst-Levnadskonst. Häft. inb. (stryk det som ej önskas).

Namn
Adress
Postadress

MEDICINSK-TVÅL
HYLIN & Co F.A.B.

**HYLIN'S
ÖVERFETTAD
BARN-TVÅL**

tillverkad enligt föreskrift av **Dr. P. G. Unna** särskilt med hänsyn till barnens späda hud. Innehåller läkande och balsamiska ämnen och är välgörande även för den mest ömtåliga hy.

Ej dyrare än vanlig god toalett-tvål.
Säljes överallt.

Mot
Huvudvärk
Förkylning
Influensa
Rheumatism
är

**GLOBOID
ACETOCYL**

det effektivaste medlet.

Lätt att intaga på grund av tabletternas ovala form.

Till salu å alla apotek å kr. 2:30 pr förpackning om 40 tabletter å 1/2 gr.

Köp i dag ett kg. margarin men se till att det är

Pellerins

Det tål jämförelse med det finaste natursmör men är billigare.

Pellerins är garäntimärkt.

Andvänd alltid

FLORODOL-TVÅL

Erkänd överlägsen alla in och utländska medtållare.

Fråga: a) Får Fredrika Bremerstipendiet sökas av vem som helst eller skall den sökande ägna sig åt några särskilt bestämda studier. Vilken är förbundets adress?

c) Kan man utbilda sig från en svag viljelös människa till en med fast karaktär? I så fall vilka medel.

c) Vore det möjligt att få reda på några verkligt goda böcker, som kunde läsas högt vid kaffe-bjudningar eller andra dylika tillfällen. Inte längre än att berättelsen kunde läsas till slut utan att någon behövde bliva trött.

Idunvån.

Svar: a) Skriv direkt till Fredrika Bremerförbundet och begär upplysningar. Adressen är Klara-bergsgatan 48.

b) Vårt råd är nog i er — och även i många andras — gammalmodigt, det lyder i all sin kanske kärva, men geniala enkelhet: *Ora et labora*, eller på ren svenska: Bed och arbeta. För övrigt kunna vi för er rekommendera Coués "Hälsa genom självsuggestion", i svensk översättning på Wahlström & Widstrands förlag.

c) En särdeles lämplig bok vid berörda tillfällen torde vara "Brittsommar" av Jeanna Oterdahl, som nyligen är utkommen, sammaledes ock "Mannen utan temperament" av Katherine Mansfield, vilka skisser också fått mycket beröm. Vad som inte behöver vara nytt för att njutas är "Osynliga länkar" av Selma Lagerlöf. Vidare finnes en Johan Nordlings samling skisser "Det evigt kvinnliga", som i dubbel bemärkelse aldrig bliva gamla eller förlegade. — Men har "Idunvån" aldrig tänkt på att bilda en kombinerad läs- och kafferepsklubb, med sammanhängande verk, t. ex. ett memoararbete e. dyl.?

Fråga: Var god och giv ett tillförlitligt recept på beredning av äkta mosspudding, gul och pösig och med smak av citron.

Var köpes degknädningsmaskiner?

Äro de praktiska för ett medelstort hushåll på 5—7 personer? Priset?

Sonja.

Svar: 1) En god mosspudding är följande: 4 äggulor, 1 dcl. sherry eller madeira, 2 dcl. vatten, 1 1/2 dcl. strösocker och saften och det rivna skalet av 1 stor citron vispas över svag eld i en kastrull. (Denna bör helst ha tjock botten.) Krämen får sjuda (ej koka!) tills den är tjock och pösig, då kastrullen avlyftes och vispningen fortsattes tills krämen är kall, då 10 blad, sönderklippt och i hett vatten fullständigt upplöst gelatin iblandas. Vispningen fortsattes en stund eller tills krämen börjar stelna. Då nedröres 3 dcl. tjock gräddes vispad till hårt skum. Massan fyller i en vattensköldj och sockerbeströdd form, som ställes på kallt ställe 4—8 tim. Då puddingen skall serveras, lossas den från kanten med en spetsig kniv och uppstjälpes på serveringsfatet. — En del personer använda de hårt vispade äggvitorna i stället för grädden, vilken då uteslutes. Men i så fall bör äggens antal ökas till 6 å 7 stycken.

2) Degknädningsmaskiner finnas i varje större bosättningsaffär. Vad beträffar eder sista fråga, kunna vi ej giva annat svar än det beror på eget tycke och smak. T. ex. den person som nu besvarar er fråga arbetar hellre sin deg med spade och i ett fat, medan en annan närstående husmor är överförtjust i sin degknädningsmaskin. — Och båda få vi ett lika gott resultat, d. v. s. ett förträffligt bröd.

Gyllenhammars

HAVRE-MUST

HÅLLER KROPPEN
UNG OCH SPÅNSTIG

**Falu-
Ättika**

— den bästa inläggnings-, mat- och bordsättika, som finnes i marknaden — tillverkas av

Stora Kopparbergs Bergslags A.-B.

BARNENS FÖDA

bör sammansättas med största omsorg. Nestlé's Barnmjöl överträffar alla andra näringspreparat därigenom, att det i näringsvärde kommer absolut närmast modersmjölken. Originalburk om c:a 400 gr. netto å Kr. 1:90.

Damkläden

i en mångfald moderna kulörer. Utmärkta kvalitéer. Minutförsäljning. - Partipris. NORRKÖPINGS STUVLAGER, Barnhusgat. 4, 1 tr. ö. g., Stockholm

Begär detta fabrikat hos Eder handlande.

Sy Edra kläder i hemmet!
Det är en stor besparing, och med en

HUSQVARNA SYMASKIN
är det en glädje både att sy nytt, märka, stoppa och laga.

Bekväma betingningsvillkor.

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å

APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM STOCKHOLM

Originalflaskor om 500 gram. Fås å alla apotek.

Vid Reumatism, Huvudvärk, Gikt och Ischias

såväl som vid influensa, och smärtor av alla slag, verkar TOGAL snabbt och säkert.

Togaltabletterna utskilja starkt den skadliga urinsyran

ur kroppen och går sålunda till själva roten av det onda. Togal anbefalles varmt av många läkare och kliniker i Europa. Det efterlämnar inga skadliga biverkningar. Smärtorna lindras omedelbart, och även sömnlöshet bekämpas med Togal. Tillhandahålls av apoteken.

DEN NYASTE MODELLEN

TILL DEN SMALA, AMERIKANSKA DAMSKON MED MEDELHÖG, FRANSK KLACK PASSAR VÅR LÄTTA OCH ELEGANTA

MODELL PS.

GISLAVEDS GALOSCHER och BOTTINER

Universalverktyg av stål, härdat.

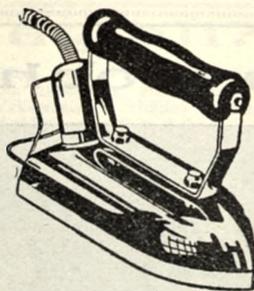

Nr 560

Hammare, yxa, hovtång, rörtång, trådvittrare, koffot, skruvmejsel kombinerade; av nytta för hushållet, lantruket, automobilerna, motorbåten etc. Pris pr styck för 25 cm. längd Kr. 6 - 33

Finnes till salu hos järnhandlare samt hos fabrikanten: BERGS BOLAG, Eskilstuna.

Svält ej Edra krukväxter. De leva ej enbart av vattnen. Giv dem Plantagen, ett på vetenskaplig grund sammansatt konc. växt-närings-salt. Erhålles på bleckburkar hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemikaliehandlare.

DEGEA

KVALITETSSTRYKJÄRNET UTAN KONKURRENS

Marknadens ELEGANTASTE

HÅLLBARASTE

och BILLIGASTE strykjärn

Pris för järn med strykjärnsfot, eleg. dubbel-förnicklat, 380 watt, vikt 2 1/2 kg. Kr. 9 50

För komplett sladd med helt förnicklad DEGEA-kontakt (praktiskt konstruerad med ledningen avlastad så att brott eller fel i sladden undviks) tillkommer Kr 2.25.

2 års garanti.

Finnes hos varje välsort. Elektr. Installationsfirma, Järnhandel eller Bosättningsaffär.

Ensamsförsäljare för mellersta och norra Sverige:

Elektriska Aktieföretaget Skandia STOCKHOLM

Butik: Tunnelg. 14 - Filial: Umeå

SYSTER ELLAS

I. Salva, Huocrème.

Vid en tids behandling med Syster Ellas Salva kan man vara säker på att få en fulländad, vacker, vit och fin hy.

Ingnid varje morgon och afton efter tvättning händer och ansikte med denna verkliga skönhets-salva och Ni skall bli övertygade om den överlägsna kvalitén Syster Ellas Salva besitter.

Pris pr burk kr. 2.-.

II. Sårsalva.

(med Burrows lös.)

Denna är den absolut bästa sårsalvan. Oumbärlig i varje hem. Överlägsen vid svullnader, kyl- o. brännskador, liggsår, hemorrojder. Var och en bör se till att det finnes en burk Syster Ellas Sårsalva att tillgå. Den är oumbärlig. Pris pr burk kr. 2.50.

III. Champonpulver.

Denna rena, fina produkt torkar icke ut hårbotten eller gör håret skört hur ofta man än använder det utan håret blir efter en champonering med Syster Ellas Champonpulver fullständigt rent, glänsande, lent och mjukt.

Finnes i:

- A. Med violdoft, pr pkt 25 öre
- B. Med tillsats av 10% äggula, pr pkt 35 öre
- C. Med lukt- och färglös tjära, pr pkt 35 öre

IV. Barntvål (överfettad)

Syster Ellas Barntvål är mild o. behaglig, med utsökt frisk doft, sammansatt av de finaste oljor och för en känslig hy välgörande beståndsdelar.

Pris pr st. 60 öre

Tänk på att barnets hud är ömtålig och irriteras lätt av vanliga tvålar.

Syster Ellas Salva (hudcrème) och Barntvål äro idealiska medel vid barnavård.

Tillverkningen sker under kontroll av apotekare Yngve Funke, laborator vid farmaceutiska institutet.

Syster Ellas preparater säljas överallt.

Tillv.: Fabriks A.-B. ELLAS, Stockholm. Rikstelefon 827 62.

Leja-Magasinet

Nyheterna för hösten 1922 inkomna

Sorgklädningar stort urval

Hamngatan 1 A.

Journal upptagande ett stort urval nyheter för höstsäsongen 1922 står nu till våra kundens förfogande :-

Sten

Kom noga ihåg att uteslutande använda det drygaste och bästa metallputsmedlet: **ZELOS METALLPUTS** FABRIKEN ZELOS, Göteborg.

OTTOMANER PABAN, Drottningg. 51, 8. g. 1 tr., Sthlm
Annonsera i IDUN!

Äkta Wadstenaspetsar. Krugar, motiv, hörn, bordlöpare, vackra näsdukspetsar även isydda linnekammarduk från 4,50 till högre pris sändes mot postförskott. Begär prov å längdspetsar från Hanna Nilsson, född Kling, Vadstena.

En premiär

för osökt tanken på lysande toiletter och smakfulla coiffurer. En utsökt coiffure förutsätter emellertid ett välkött och glänsande vackert hår - just ett sådant hår, som den får, vilken för dess tvättning och vård uteslutande använder M. Zadig's anti-septiska shamponeringspulver med Lanolin. Detta pulver äger nämligen framför andra den fördelen att håret efter shamponeringen ej blir torrt utan genom lanolinet förlänas en vacker naturlig glans samt blir smidigt, mjukt och lätthanterligt. Använd därför alltid

M. Zadig's

Shamponeringspulver med Lanolin.

En lycklig kvinna - och varför?

Hon läser den trevligaste tidningen.

Stockholms Dagblad kostar:
Huvudstadsupplagan: I Stockholm 28 kr. På posten 22 kr. Riksupplagan på posten 12 kr.

Bardin & Co
PARIS
Poudre de Perles Fines

Bardin's Perle Sudder
förskönar

Blanche - Rose - Chair -
Naturelle - Rachel -
Ocre - Corall - Rubis
Mauve etc.

Fås i alla Parfymaffärer,
Apotek samt hos Kemikaliehandlare.

Generalagent för Skandinavien och
Finland:
Madsen & Wivel, Köpenhamn.

"Framför allt vilja vi vara självständiga"

Detta motto står sedan 33 år över Stockholms-Tidningens politiska och publicistiska verk.

Vad som sker avspeglas i

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

just så som det skett.

Självständigt kunna därför också Stockholms-Tidningens läsare bilda sig en uppfattning om dagens händelser.

Postprenumerationspriset är nedsatt för 1923 till:

Huvudstadsuppl. helår 28.—, halvår 15.—, kvartal 7.75, mån. 2.75.

Landsortsuppl. helår 11.—, halvår 6.—, kvartal 3.25, mån. 1.25.

Köp "RÄTTUT" och Ni bli kvitt råttorna
Pris kr 1.25 pr paket.

Följ noga bruksanvisningen!

Julklapp

Vackra vita isländska skinn för barnvagnar och golvet tillsändes Eder portofritt för Danska Kroner 11:35 per st.

Christensen, Østerbrogade 85, 5. Sal, Köpenhamn.

Vilken tidning ser ni mest i bildade svenska hem?

Svenska Dagbladet

Som är familjens tidning framför andra o. där alla finna vad som intresserar dem!

Nerkingar

eller örebroänningar på andra orter, som vilja bibehålla kontakten med hembygden, böra icke underlåta att läsa den tidning, som framför andra är värd att av Eder uppmärksammas.

Nerikes Allehanda.

(Örebro Läns Tidning.)

är den äldsta, förnämsta och bästa av länets tidningar.

Prenumerera därför snart!

Frälsningsarméns Handelsdepartement

Östermalmgatan 24, Stockholm.
Filial: Södra Allég. 9, Göteborg.

Musikinstrument-, Bok- och Pappershandel. Manufaktur- och korta varor. Reseffekter m. m.

Förstklassiga kvalitéer:

KAFFE till 4 kr. pr kg.
TEER till 10 och 11 kr. pr kg.
Paketering: 50 och 100 gr. pkt.
KAKAO 100 gr. påsar kr. 4.50 pr kg.
"hel-o. halvkg. burkar 5.—"
Armévävl pr stång (4 tvålar) kr. 1.50, pr tvål om 100 gr. — 40.
Skokräms, "Viking", pr burk om 100 gr. — .65, pr tub — .65.
Prislista å musikinstrument m. m. gratis på begäran.

JULKLAPPAR

Praktiska och välkomna.

1 Handvävd hellinneduk 150x150 cm.	13:50
1 Handvävd hellinneduk 150x180 cm.	16:20
1/2 duss. handvävd linneservietter 50x50 cm.	9:—
1 duss. handvävd hellinnehanddukar 55x70 cm.	10:70
1 Bordduk av 1:ma vaxduk 115x115 cm.	4:20
1 s. k. Dalduk i allmogemönster 150x150 cm.	8:60
1 Bom. duk i drällmönster vit 125x125 cm.	5:40
1 Bom. duk i drällmönster vit 150x150 cm.	6:70
1 Halvlinneduk drällmönster naturfärg grå 150x150 cm ...	8:20
1 Halvlinneduk drällmönster naturfärg, grå 150x180 cm. ...	9:85
1 1:ma Rakapparat i eleg. etui	3:90
Den praktiska Räknesmaskinen 12:—	
Den nya Stoppapparaten	2:75
Strandkavajer, Barnkostymer, Sweaters, Lysdukar, Tapisseriarbeten, Vaxduk, Reseffekter m. m. Gedigna, värdefulla varor. Begär katalog!	

MARKS HEMINDUSTRI, Herred.

MÖBLER

ÖCH
RUMSINREDNING

För bostadsinredning intresserade personer antagas som ombud för mina tillverkningar, en på varje plats. Illustrerad katalog.

DAVID BLOMBERG
KUNGSGATAN 15
S T O C K H O L M

Vävskedar

jämte övriga tillbehör för handvävsstolar. Vävspännare Skyttlar, Skedkrokar och Spolmaskiner köpas förmåligast hos

A.-B. Borås Mek. Väfskedsfabrik,
Borås. Rikstelefon 1028.
Exp. till landsorten mot postförskott.

BRAUNS HEMFÄRGER

i olika färgnyanser och för alla slags tyger, bibehålla sitt världsberömda anseende såsom det bästa och billigaste färgningsmedlet.

Brauns Hemfärger

överträffa alla konkurrensfabrikat såväl beträffande färgstyrka som hållbarhet, men kosta endast fjärdedelen så mycket.

Erhålls hos alla välsorterade färghandlare.

LEDIGA PLATSER

God inkomst

erbjudes damer som önska upptaga order å kaffe, te och kakao. Vidare upplysningar från

ARVID LARSSONS Kaffehandeln,
Regeringsgatan 77, Stockholm.

I KÖKET
ÖCH
PÅ MATBORDET
ÄR

Arboga

ALFA-KO
HUSMODRARNAS

A OCH O

Vad skall jag bli?

Det som Ni bestämmer Er för, efter att hava tagit del av Kvinnligt Yrkesregister för 1922 noggranna uppgifter om utbildning, kompetensfördringar m. m. för olika yrken. Kvinnligt Yrkesregister erhålles å dess expedition, Vasagatan 50, Stockholm, samt i boklådorna. Pris 3 kr.

Befattningen som lärarinna

rid Engelbrekts Kindergården är till insökan ledig, och må sökande inlämna sina ansökningshandlingar före den 15 Dec. 1922 till församl. kyrkoherde Th. Lindhagen, Östermalmsgatan 67, Stockholm. Platsen tillträdes 15 Jan. 1923. Lönen utgår med 1,500 kr. pr år vartill kommer dyrtidstillägg.

På vacker lantgård

hos ensam dam kan ensamstående medelålders flicka eller änka få gott hem. Företräde den som tror sig intresserad för höns- och trädgårdsskötsel, litet kapital erfordras. Svar till "Hem", Vänersborg p. r.

Två bättre flickor

få som familjemedl. plats på egendom vid Göteborg, att under husmors ledning utföra hemmets göromål samt vården av 3 barn. En bör vara något kunnig i enklare matlagn. o. bakning. Svar med upplysn. o. lönepret. till "På Nyår", A.-B. S. Gumælius' Annonsbyrå, Göteborg f. v. b.

PLATSSÖKANDE

Gihls Sjuksköterskebyrå,

Drottningholmsvägen 6, Stockholm, ansök. exam. sjuksköterskor, anspråkslösa vårdarinnor och sjukhusbitr. samt uthyr sjukv.-artiklar. Brev besvaras mot dubbelt porto. R. T. 33975. A. T. Kh. 5350.

Ung dam

av god familj, undervisningsvan intill 4:de klass, kunnig i maskinskrivning önskar plats som guvernant, skrivbiträde eller liknande. Svar till "Snarast", Iduns exp., f. v. b.

Barnsköterska,

ex. med goda betyg o. ref. önskar plats.

Stockholms Uthyrningsbyrå,

Stureplan 6 avd. 9, Stockholm.

30-årig dam

önskar anställning som husföreståndarinna eller som hjälp och sällskap i gott hem. Svar till "E. 1923", Iduns exp., f. v. b.

Husmödrar!

Den 30 januari utexamineras 12 st. dugliga, teoretiskt och praktiskt vältränade barnsköterskor, som önska platser omedelbart efter avslagd examen. Billiga, välsydda spädbarnsutstyrslar (elevarbeten) av prima starka kvaliteter i Hvita Korsets trevliga, praktiska modeller säljes i mån av tillgång. Förfrågningar besvaras och prislista sändes på begäran mot porto från Sköterske- o. Husmodersskolan

Hvita Korset

Rikstel. 71. Älmhult.

Lantbrukaredotter

önskar omkring den 15 jan. komma i vänlig god familj, helst på landet, att under god ledning deltaga i ett bättre hems skötande såsom familjemedlem. Svar märkt "Fritt vivre", Iduns exp.

Som husm. hjälp

önskar bättre 20 års Fl. pl. Är kunnig i matlagn., sömnad samt musikalisk.

Stockholms Uthyrningsbyrå,

Stureplan 6 avd. 9, Stockholm.

Ung flicka

önskar plats i bättre hem, som husmors hjälp. Svar till "Gott hem", Postex., Gnesta.

Ung flicka,

som genomgått 8-klassigt läroverk, önskar stundande värtermin plats som guvernant i gott hem, gärna prästgård. Undervisning i musik och sång meddelas även. Svar till "15 januari", p. r. Tun.

Bättre, hushållskunnig

lantbrukaredotter önskar plats att under husmors ledning sköta huset, helst hos ensam dam eller äldre herrskap. Svar till "God hjälp", Lunds Dagblad, Lund.

Guvernant,

20-åring, med utmärkt avgångsbetyg från 8-klassigt läroverk och någon undervisningsvana, önskar inst. vår plats att läsa med barn i de lägre klasserna. Deltager gärna i husliga göromål om så önskas. Ref. fordras och givas. Svar till "Barnkär", Annons-Krantz, Göteborg.

Studentska

söker på nyåret plats som guvernant. Svar till "21 år", S. Gumælius' Annonsbyrå, Malmö.

INACKORDERINGAR

Hemmet Skogsborg, Hindås, för stilla sinnessjuka Riks. 37.

rek. av framst. läkare. Kärleksfull vård av spec. utbildad röda korssyster.

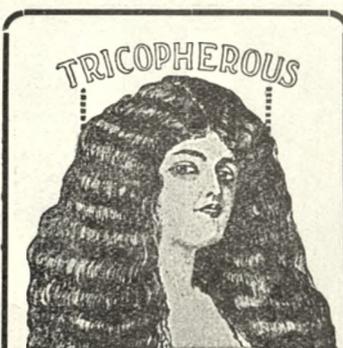
UNG, BILDAD DAM

erbjudes inackordering i gott hem i Stockholm, om hon vill dela trevligt rum med ung dam i statens tjänst. Svar till "Centralt 175", Iduns exp. f. v. b.

Var finnes

den unga svenska, som tills. med 18-årig bildad flicka, från och med jan. 1923, event. senare, vill vistas vid gammal, välrekom. tysk helpension nära Hamburg, där undervisning lämnas i hushållsgöromål, trädgårdsskötsel, språk och litteratur? Svar motes förväntansfullt till "Reskamrat", Iduns exp. f. v. b.

DIVERSE

är världens förnämsta Hårmedel och överträffas icke av något annat liknande preparat. Pris pr fl. 3:75.

Erhålles hos alla 1:sta klass Parfymeri-, Damfrisering och Drogaaffärer.

Doktor A. Kjellbergs

Kurs i massage och sjukgymnastik. (28:de årskursen.) Begär prospekt i Stockholm. Holländaregatan 3.

Professor PATRIK HAGLUNDS Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik. R. T. 7025, Stureg. 62, Sthlm. S. T. 8301. För behandling av stöje- och rörelseorganens skador, sjukdomar, deformationer och funktionsrubningar.

D:r A. KARSTEN

Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut Kungsg. 60, STOCKHOLM Behandling av reumatiska åkommor.

Göteborgs Gymnastiska Institut

Östra Hamngatan 45, Göteborg 1. Fullständigaste specialkurs i Massage och Sjukgymnastik samt nutida moderna fysikaliska behandlingsmetoder. Ny kurs börjar den 15 Januari. Rekrytera vårt nya illustr. prospekt.

Gymnastikdirektörsexamen

avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 15 sept. Prospekt Major J. G. Thulin, LUND.

CEGRELLERS

Dansinstitut, Järntorgspalatset, Norra Allégat. 1. GÖTEBORG.

Danskurser - Privatlektioner - Kollerier Anmälningar pr telef. 163 09.

Parafininjektioner,

plastiska operationer, särbehandling av leg. läkare och specialister. Massage, värmebehandling: violetta strålar m. m. Reuminstitut Allm. N. 209 93. Mästern Samuelsgatan 18, 2 tr., Stockholm. Hiss, mottagn. 11-3.

Lait Antiphélique

borttager fräcknar, finnar, fnassel och rynkor, samt gör huden fast och jämn. Pris kr. 6:50 + porto. Försändes diskret.

A.-B. Franska Parfymmagasinet,

21 Drottninggatan, Stockholm. Hovleverantör.

K. ROED

LOTTERIKONTOR

Dronn.-gt. 8, TRONDHJEM

Med en upplaga

mer än dubbelt så stor

som någon annan daglig morgontidning i Göteborg o. västra Sverge är den därstädes ojämförligt mest spridda morgontidningen

Göteborgs-Posten

I alla samhällsklasser läses

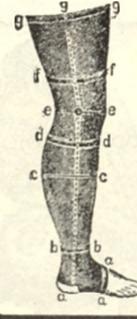
Göteborgs-Posten

Effektivaste annonsorgan

i Göteborg och västra Sverge är följaktligen

Göteborgs-Posten

Lider Ni av Åderbräck och svullna ben

torde Ni lämpligast motarbeta detta med våra prima Gummiresårstrumpor eller elast. bindor. Uppgiv längd samt mått om benet. Maggördlar, Grossesskorsetter, Brösthållare, Ryggållare, Korsett 379 för korpulenta damer, Grossessgördlar m. m., samt alla sorters hygieniska sjukvårdsartiklar. Illustrerad katalog och måttblanketter gratis.

A.-B. MAGASIN SPECIAL, avd. 2 Sjukvårdsaffär

Västerlånggatan 66 } (Passagen) STOCKHOLM 2
Birgerjarlgatan 9 }

Vid Skogsbo Hushållsskola, Leksand,

börjar 1 febr. 1923 ny kurs på 4 månader. Undervisning meddelas i finare och enklare matlagning även vegetarisk, linne- och klädsömnad, vävning samt frammande språk.

Prospekt och närmare upplysningar lämnas av Gertrud Walin och Signe Philip. Leksand. Rt. 193.

Husmoderskola

å herrgård i Stockholms närhet emottages 6 bildade flickor, att under fackskolebildad lärarinns ledning lära hushållet. Kurs 20 jan.—20 maj. Pris kr. 225 pr månad. Svar till "S. E.", Dreviken f. v. b. eller tel. Söderby 23.

Hems löjds skolan vid Sätergläntan

Dalarna Insjön ger grundlig undervisning i vävning.

Elever mottages på längre eller kortare tid. Skolan förflyttad från Rättvik till nya hantverkslokaler. Ovanligt högt och friskt läge, med bästa vintersportterräng. Prospekt mot porto. Rikst. Insjön 95 a.

Adèle Gustafson

Kungälvsplassen 1 GÖTEBORG

Tel. 3049.

Förstklassig atelier och modsalong för

Klädnings, Kappor, Dräkter.

Billiga priser. Förstklassigt utförande.

S:t Mary's Abbey

Bedford, England.

M:rs W. Guy Nordenson "Welcome", Västerås rekommenderar varmt detta utmärkta studiehjem för unga damer. Språk, musik, konst, huslig ekonomi, dans, sport etc. Nästa termin börjar 8 Januari. Eskort anordnas om så önskas. Skriv till Föreståndarinnan.

Ny hushållskurs

15 jan.—15 maj 1923. Prospekt mot porto. Överstinnan A. Hyltén-Cavallius, f. Frick, Sandvik, Smål. Burseryd.

Husmoderskursen

börjar ny kurs 10 jan. (3 eller 5 mån). Enklare och finare matlagning, bakning, uppläggning, dukning, servering, handarbete, linne- och klädsöm, vävning. Statsstipendier. Nya kurser börja även i slöjdvärdningen. Begär prospekt omgående. Rektor.

Mattis Kosacks Skola

BRAHEG. 7 B, STOCKHOLM. Rt. 701 56.

Lämnar undervisning i all sorts praktisk klädsömnad samt målnig.

Famille française

offre pension à jennes filles 130 frs. par semaine. Ecrire à M:re Roger, St. Dyé, s/Loire, Loir-et-Cher.

GRANSHOLMS

FINPAPPERSBRUK

ANLAGT 1803 - GEMLA - ANLAGT 1803

Specialbruk för finare pappersorter

LEVERANTÖR AV

IDUNS PAPPER

OMBUD OCH PARTINEDERLAG I STOCKHOLM:

R. W. STARE

R. T. 40 44 59 KUNGSGATAN 59 A. T. 192 30

Hänförande
och
förvillande
natur-
trogen
är
Dralles

Illusion

i Fyrtornet

Liljekonvalj, Viol. Rose, Syrén, Heliotrope m. fl.
Blomdoft utan sprit. En ytterst liten droppe tillräcklig.
Finnes överallt.

Cacao- frukten

COLUMBUS UPPTÄCKTE AMERIKA; cacao fanns och användes där dessförinnan. Den gurkliknande frukten hade väckt urinvárnarnas intresse och de funno att cacaobönorna, som radvis ligga inneslutna i det blekröda fruktköttet, gävo en härlig dryck. Det blev den nya världens bästa present hem till den gamla, och sedan 50 år fortsätter nu CLOETTA att förse i första hand Sverige med varan.

Cloetta

Nordens äldsta men modernaste
tillverkning. Finnes överallt.

ten

BARNENS ÖMTÅLIGA HUD

fordrar, att deras kläder tvättas med ett tvättmedel, som ej i tyget kvarlämnar några för huden irriterande beståndsdelar. Deras välbefinnande är beroende därav. Vill Ni dessutom bespara Eder själva en stor del av det eljest vanliga besväret med barntvätten bör Ni använda

Triton

· TVÄTTPULVER ·

MEDELPUNKTEN
i alla festliga anordningar
till julen är och förblir

Liljeholmens ljus

GREN LJUS, JULGRANSLJUS
ANTIKLJUS, KULÖRTA LYXLJUS (SPLENDOR)

LILJEHOLMENS STEARINFABRIKS A-B.
STOCKHOLM
Kungl. Hovleverantör
HÄKANSSON